

Dr. JAN KORZONEK

sędzia okręgowy

ORDYNACJA UGODOWA

wprowadzona rozporządzeniem cesarskiem z dnia 10. grudnia 1914

Nr. 337 austr. Dz. U. P.

objaśniona

na podstawie motywów rządowych
i orzecznictwa Sądu Najwyższego.

LWÓW 1931

Główny skład w księgarni Dra M. BODEKA
Lwów, ul. Batorego 12.

7. 7. 10/K

Dr. JAN KORZONEK

sędzia okręgowy

ORDYNACJA UGODOWA

wprowadzona rozporządzeniem cesarskiem z dnia 10. grudnia 1914
Nr. 337 austr. Dz. U. P.

objaśniona

na podstawie motywów rządowych
i orzecznictwa Sądu Najwyższego.

LWÓW 1931

Główny skład w księgarni Dra M. BODEKA
Lwów, ul. Batorego 12.

Biblioteka Główna

UNIwersytetu GDAŃSKIEGO

1100566477

P.A. 5253

XI

D 33 / 6 / 78

101

Przedmowa.

Szesnaście lat upływa od chwili, kiedy pojawiło się jedyne w polskim języku wydanie austriackiej ordynacji ugodowej z komentarzem Dra Jerzego Trammera. W wydaniu tem, jak sam autor na wstępie podaje, uwzględniony jest stan ustawodawstwa po dzień 1 listopada 1915, a zatem uwzględnia ono w ogólności stan rzeczy tylko po ten dzień. Jest to zresztą zrozumiałem, skoro książka ukazała się w druku już w r. 1916. Od tego czasu wiele się zmieniło. Nowa ustawa weszła w życie i wbrew pierwotnym przewidywaniom, które żywot jej ograniczały do czasu trwania wojny, utrzymała się także w okresie powojennym, a nawet wskutek niepomysłnych warunków gospodarczych znajduje w tym okresie coraz szersze zastosowanie. Częste stosowanie w praktyce pociągnęło za sobą konieczność interpretacji tych postanowień ustawy, które pod jakimkolwiek względem budziły wątpliwości. Dokonywa się zaś ta interpretacja u nas w b. zaborze austriackim drogą prac monograficznych na temat poszczególnych zagadnień, dotyczących postępowania ugodowego, głównie atoli w drodze orzecznictwa polskiego Sądu Najwyższego. To ostatnie źródło interpretacji posiada dla praktyki szczególniejsze znaczenie. Niemniej ważnym środkiem pomocniczym przy wykładni i stosowaniu ordynacji ugodowej są motywa ustawodawcze, tłumaczące cel po-

szczególnych jej przepisów i zamiar, jakim się ustawodawca kierował, wprowadzając je. Ogłosił takie motywa rząd austriacki równocześnie z ogłoszeniem samej ordynacji w t. zw. memorjale rządowym (Denkschrift). Zużytkowanie tych dwóch źródeł interpretacji dla objaśnienia wątpliwych postanowień ordynacji ugodowej jest właśnie zadaniem niniejszego wydania. Z powodu szczupłości orzecznictwa polskiego Sądu Najwyższego koniecznem też było uwzględnienie niektórych orzeczeń austriackiego sądu najwyższego i to tak nowszych, odnoszących się wprost do przepisów ordynacji ugodowej, jak i dawniejszych, dotyczących postanowień ustawy konkursowej, które następnie stały się częścią składową bądź samej ordynacji ugodowej, bądź nowej ordynacji konkursowej, która w postępowaniu ugodowem ma analogiczne zastosowanie. Całość uzupełniają uwagi własne autora, oparte na literaturze przedmiotu i praktycznem stosowaniu ustawy.

W styczniu 1931.

Kompletny zbiór orzeczeń polskich do ordynacji ugodowej zawarty jest w tomie IV i XV Biblioteki orzecznictw. (p. str. 4 okładki).

Objaśnienie skrótów:

- Bartsch — Bartsch, Konkursordnung.
dz. rozp. — dziennik rozporządzeń Ministerstwa Sprawiedliwości.
Dz. U. R. P. — Dziennik ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.
dz. u. p. — austriacki dziennik ustaw państwa.
G. H. — Gerichtshalle.
Gł. Pr. — Głos Prawa.
G. U. W. — Zbiór orzeczeń cywilnych austriackiego sądu najwyższego założony przez Glase-
ra, Ungera i Walthera.
G. Z. — Allgemeine österreichische Gerichts-
zeitung.
G. Z. Bl. — Gellers Zentralblatt.
Jäg. — Jäger, Konkursordnung.
J. Bl. — Juristische Blätter.
k. c. — kodeks cywilny austriacki.
k. h. — kodeks handlowy austriacki.
K. J. — Księga judykatów austriackiego sądu
najwyższego.
Lehm. — Lehmann, Kommentar zur österrei-
chischen Konkurs- Ausgleichs- und Anfechtungs-
ordnung. Wyd. 1916.
M. rz. — Memorjał rządowy (Denkschrift),
zawierający motywa ustawodawcze i objaśnienia
do ordynacji konkursowej, ugodowej i zaczepnej.
n. j. — norma jurysdykcyjna.

Now. — Zbiór orzeczeń austriackiego sądu najwyższego założony przez Dra Nowaka.

O. — orzeczenie polskiego Sądu Najwyższego.

O. A. — orzeczenie austriackiego sądu najwyższego.

objaśn. — objaśnienia.

o. e. (ord. egz.) — ordynacja egzekucyjna.

o. k. (ord. konk.) — ordynacja konkursowa.

O. S. P. — Orzecznictwo sądów polskich.

o. u. (ord. ug.) — ordynacja ugodowa.

p. — patrz.

p. c. — procedura cywilna austriacka.

plen. — plenarne (orzeczenie).

Pol. — Pollak, Konkursrecht.

por. — porównaj.

p. o u. s. p. — prawo o ustroju sądów powszechnych.

P. S. — Przegląd Sądowy.

Rint. — Rintelen, Handbuch des österreichischen Konkursrechts.

R. O. — Repertorium orzeczeń austriackiego sądu najwyższego.

str. — strona.

Tram. — Trammer, Ordynacja ugodowa.

u. h. — ustawa hipoteczna.

u. k. — ustawa karna powszechna austriacka.

ust. — ustęp.

ust. wprowad. — ustawa wprowadzająca.

Zb. — Zbiór orzeczeń austriackiego sądu najwyższego publikowany przez członków tegoż.

Zb. urz. — Zbiór urzędowy orzeczeń austriackiego sądu najwyższego.

Rozporządzenie cesarskie

*z dnia 10 grudnia 1914, Nr. 337 dz. u. p.
wprowadzające ordynację ugodową, konkursową
i zaczepną.*

Na mocy § 14 ustawy zasadniczej z dnia 21 grudnia 1867, Nr. 141 dz. u. p. zarządzam co następuje:

Początek mocy obowiązującej i stosunek do innych ustaw.

Artykuł I.

1) Dołączona ordynacja konkursowa i ugodowa oraz ordynacja zaczepna wchodzi w życie dnia 1 stycznia 1915, wyjąwszy postanowienia oznaczone w ustępie 3.

3) Minister Sprawiedliwości postanowi rozporządzeniem, kiedy i dla których obszarów mają wejść w życie postanowienia § 141, ustęp 2 o. k. i § 3, ustęp 2 o. ugod. o najniższej ofercie jako wymogu postawienia wniosku ugodowego.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 listopada 1925 o najniższej ofercie jako wymogu wniosku o wdrożenie postępowania ugodowego. Dz. U. R. P. Nr. 119, poz. 860.

Na podstawie art. I, ustępu 3 ces. rozp. z dnia 10 grudnia 1914 wprowadzającego ordynację kon-

kursową, ugodową i zaczepną (austr. dz. u. p. Nr. 337) zarządza się co następuje:

§ 1. Postanowienia § 141, ust. 2 ordynacji konkursowej i § 3, ust. 2 ordynacji ugodowej o najniższej ofercie jako wymogu wniosku o wdrożenie postępowania ugodowego wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1926 na obszarze, na którym obowiązuje ces. rozporządzenie z dnia 10 grudnia 1914. wprowadzające ordynację konkursową, ugodową i zaczepną (austr. dz. u. p. Nr. 337).*)

§ 2. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje w okręgach Sądów Apelacyjnych Krakowskiego i Lwowskiego oraz Cieszyńskiego Sądu Okręgowego. Nie ma ono zastosowania do wniosków postawionych przed dniem 1 stycznia 1926

Traktowanie uprzywilejowanych zapisów długu w postępowaniu konkursowem i ugodowem.

Artykuł IV.

Nadto pozostają w mocy postanowienia ustaw z 24 kwietnia 1874, Nr. 48 dz. u. p., z dnia 24 kwietnia 1874, Nr. 49 dz. u. p. i z dnia 5 grudnia 1877, Nr. 111 dz. u. p. o prawach posiadaczy listów zastawnych i częściowych zapisów długu, dalej ustawy z dnia 27 grudnia 1905, Nr. 213 dz. u. p. o fundowanych obligacjach bankowych, oraz artykułu XVI ustawy z dnia 8 sierpnia 1910, Nr. 149 dz. u. p. o kolejach niższego rzędu.

Artykuł V.

Jeżeli otwarto konkurs do majątku zakładu, który wydawał uprzywilejowane zapisy długu (listy zastawne, fundowane obligacje bankowe,

*) W sprawie tej patrz okólnik Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie, który podaje się w dodatku.

albo fundowane obligacje kolei lokalnych) i przeznaczył na ich uprzywilejowane pokrycie pewne przedmioty majątkowe, natenczas mają nadto zastosowanie następujące szczególne postanowienia:

1. Roszczeń uprzywilejowanych wierzycieli z zapisów długu ma dochodzić ustanowiony dla tych wierzycieli kurator, zgłaszając je wedle przepisów ordynacji konkursowej. W zgłoszeniu należy wymienić przedmioty majątkowe, z których żąda się uprzywilejowanego zaspokojenia. O obligacjach wydanych i będących w obiegu oraz o przedmiotach majątkowych przeznaczonych na ich pokrycie winien zarządca masy udzielić kuratorowi potrzebnych wiadomości i dozwolnić mu wglądu w księgi i zapiski zakładu. Odnosi się to także do obligacyj wylosowanych już przed otwarciem konkursu, lecz jeszcze niewykupionych i do płatnych w tym czasie kuponów.

2. Odmienne od przepisu § 57, l. 1 o. k. może kurator dochodzić w konkursie także odsetek (kuponów) bieżących od takich zapisów długu od dnia otwarcia konkursu, jednak z ograniczeniem do masy majątkowej, przeznaczonej przede wszystkim na zaspokojenie uprzywilejowanych posiadaczy zapisów długu.

3. Należy analogicznie stosować przepisy § 120, ustęp 2 o. k. przy sprzedaży przedmiotów majątkowych, przeznaczonych przede wszystkim na zaspokojenie uprzywilejowanych posiadaczy zapisów długu i przepisy § 132, ustęp 1 i 2 o. k. przy uwzględnieniu tych wierzycieli w rozdziale ogólnej masy konkursowej.

4. Na zgromadzeniu wierzycieli przysługuje kuratorowi prawo głosowania tylko wedle § 93, ustęp 3 o. k., chyba że chodziło o sprawy, doty-

czące przedmiotów majątkowych, przeznaczonych jedynie na uprzywilejowane zaspokojenie wierzycieli, których on zastępuje.

5. Co do zaprzeczenia dochodzonego roszczenia o uprzywilejowane zaspokojenie obowiązuje § 105, ustęp 3 i 5 o. k.

6. Jeżeli w konkursie zakładu zawiera się przymusową ugodę, natenczas ma analogiczne zastosowanie przepis § 149, ustęp 1 o. k. Jeżeli przy ugodzie przymusowej przysługuje kuratorowi w myśl § 93, ustęp 3 o. k. prawo głosowania, należy mu się po jednym głosie od kwoty, jaka wynika z podziału sumy innych wierzytelności, uprawnionych do głosowania, przez liczbę reszty wierzycieli uprawnionych do głosowania.

Artykuł VI.

1) Jeżeli otwarto postępowanie ugodowe do majątku zakładu, który wydawał uprzywilejowane obligacje i przeznaczył pewne przedmioty majątkowe przede wszystkim na ich pokrycie, natenczas ustanowi sąd ugodowy z urzędu kuratora w myśl § 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 1874 dz. u. p. Nr. 48.

2) Należy analogicznie stosować postanowienia artykułu V. niniejszego rozporządzenia cesarskiego i § 39, ustęp 3 ordynacji ugodowej.

— — — — —

Postanowienia przejściowe.

Artykuł IX.

1) Możliwość wzajemnego potrącenia i zaczepianie czynności prawnych należy oceniać wedle przepisów obowiązujących w czasie nabycia wzajemnej wierzytelności względnie działania czynności prawnej. Przepisy ordynacji konkursowej

o możliwości zaczepiania czynności prawnych i postanowienia ordynacji zaczepnej należy jednak stosować już także do wszystkich czynności prawnych, zdziałanych po dniu ogłoszenia tego rozporządzenia cesarskiego.

2) W postępowaniu konkursowem lub ugodowem, otwartem po wejściu w życie tego rozporządzenia cesarskiego, stosować należy postanowienia ordynacji konkursowej i ugodowej o prawach odrębności i o prawach z niemi zrównanych (§ 10, ustęp 3 o. k. i o. u.) oraz innych prawach, którym w postępowaniu konkursowem lub ugodowem przysługuje pierwszeństwo, także wówczas, gdy prawa te nabyto przed wejściem w życie tego rozporządzenia cesarskiego.

3) Czasu, przez który trwa zarządzony przeciw dłużnikowi nadzór nad przedsiębiorstwem, nie wlicza się w ustanowione w ordynacji konkursowej i zaczepnej czasokresy do zaczepienia czynności prawnych. Czasu, przez który trwa nadzór nad przedsiębiorstwem po dniu 1 stycznia 1915, nie wlicza się w czasokres oznaczony w § 12, ustęp 1 o. k. i o. u.

Postanowienie końcowe.

Artykuł XV.

1) Niniejsze rozporządzenie cesarskie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1915.

2) Wykonanie poleca się Ministrowi Sprawiedliwości w porozumieniu z innymi interesowanymi Ministrami.

ORDYNACJA UGODOWA.

ROZDZIAŁ PIERWSZY.

Otwarcie postępowania ugodowego.

Wniosek.

§ 1.

1) Jeżeli zachodzą warunki otwarcia konkursu (§§ 68, 69 o. k.), może dłużnik w sądzie właściwym dla otwarcia konkursu (sąd ugodowy) postawić wniosek, aby zamiast konkursu otwarto postępowanie ugodowe.

2) Jeżeli wniosek nie pochodzi od wszystkich osobiście odpowiedzialnych spółników lub likwidatorów spółki handlowej, należy przesłuchać co do wniosku resztę spółników osobiście odpowiedzialnych lub likwidatorów. Jeżeli nie można osiągnąć zgody na wniosek, albo przesłuchanie na czas nie jest możliwe, należy tylko wtedy otworzyć postępowanie, gdy uwiarygodniono niewypłacalność.

3) Przepisy ustępu 2 należy stosować analogicznie, jeżeli wniosek o otwarcie postępowania ugodowego do majątku osoby prawnej postawiły nie wszystkie osoby uprawnione do jej zastępstwa, albo jeżeli wniosek o otwarcie postępowania ugodowego do spuścizny postawili nie wszyscy dziedzice.

4) Jeżeli wierzyciel postawił wniosek o otwarcie konkursu, to dłużnik może uczynić wniosek o otwarcie postępowania ugodowego, dopóki sąd nie rozstrzygnął jeszcze wniosku wierzyciela.

5) Postanowienia ordynacji ugodowej nie

mają zastosowania do stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

§ 68 o. k. „Warunkiem otwarcia konkursu jest, by dłużnik był niewypłacalnym. Niewypłacalność należy w szczególności przyjąć za istniejącą, jeżeli dłużnik zawiesza wypłaty“.

§ 69 ust. 1 o. k. „O ile niema odmiennych przepisów ustawowych, otwiera się konkurs do spuścizny i do majątku osób prawnych także w wypadku nadmiernego obdłużenia“.

Zawieszenie wypłat należy przyjąć, jeżeli przeciw kupcowi wniesiono kilka skarg (O. A. z 7/3 1871, L. 2513, G. U. W. 4082), albo jeśli wydano kilka prawomocnych nakazów zapłaty i na ich podstawie żądano egzekucji (O. A. z 24/3 1874, L. 2629, G. U. W. 5307), albo jeśli przeciw niemu dozwolono kilka egzekucyj (O. A. z 9/6 1874 L. 5720, G. U. W. 5392), nie zaś już wtedy, gdy dłużnik nie zapłacił wierzytelności jednego wierzyciela i wskutek tego przeprowadzono przeciw niemu egzekucję bez pełnego pokrycia (O. A. z 7/12 1872, L. 13981, G. U. W. 14512; z 23/11 1880, L. 13546, G. U. W. 8197) Musi ono być całkowite tak, by było widoczne, że wypełnienie istniejących zobowiązań jest niemożliwe (O. A. z 8/6 1909, Rv. II. 305/9, G. U. W. 4644). Uiszczenie pojedynczych wypłat jest przytem bez znaczenia (O. A. z 8/6 1909, Rv. II. 305/9, G. U. W. 4644; z 5/6 1901, L. 6929, G. U. W. 1451). Zawieszenie wypłat jawnej spółki handlowej mieści w sobie zawieszenie wypłat jej spółników osobiście odpowiedzialnych (O. A. z 16/2 1904, L. 14391, Zb. urz. 781).

Chwilowe zastanowienie wypłat, przejściowy brak środków płatniczych, po którym przypa-

szczalnie nastąpi znów wypłacalność, nie stanowi przyczyny otwarcia konkursu (M. rz. 63).

Z brzmienia § 1 ust. 1 o. u. oraz z przepisów § 63 o. u. i § 73 o. k. wynika, że warunkiem otwarcia postępowania ugodowego jest również istnienie większej liczby wierzycieli oraz istnienie majątku wystarczającego na pokrycie kosztów. Ten ostatni wymóg wpływa również z postanowienia § 50 1 4 o. u., bo zbytecznem i bezcelowem byłoby otwarcie postępowania, skoro już z góry jest pewnem, że koszta jego nie będą mogły być pokryte i wskutek tego trzeba będzie odmówić zatwierdzenia ugody.

Wniosek o otwarcie postępowania ugodowego może postawić tylko dłużnik, nigdy zaś wierzyciel. Wierzyciel może jednak skłonić dłużnika do postawienia takiego wniosku przez to, że sam postawi wniosek o otwarcie konkursu (M. rz. 153). Poza tem dłużnik, który nie czyni na czas wniosku o otwarcie postępowania ugodowego lub konkursu i przez to wierzycielom swym z niedbalstwa wyrządza szkodę, ulega karze za występki z § 486, 1. 2 u. k. Jeżeli dłużnik jest niezdolny do działania, ma wniosek o otwarcie postępowania ugodowego postawić jego prawny zastępca (§ 63 o. u., § 173 o. k., § 6 p. c.). Dla małoletniego poruczonego pieczy i nieobecnego potrzeba zezwolenia sądu opiekuńczego, względnie kuratelarnego (§ 233, 282. k. c.).

Na wniosek dłużnika należy bezzwłocznie otworzyć postępowanie ugodowe bez potrzeby uwiarygodnienia z jego strony, że zachodzą warunki otwarcia konkursu, bo we wniosku takim mieści się już twierdzenie, że dłużnik jest niewypłacalny (M. rz. 64). Jeżeliby się jednak z dołą-

czonego do wniosku spisu majątku okazało, że dłużnik jest wypłacalny, to przed załatwieniem wniosku należałoby stosownie do § 63 o. u. i § 173 ust. 5 o. k. przeprowadzić potrzebne dochodzenia.

Wniosek o otwarcie postępowania ugodowego podać można zapomocą pisma lub ustnie do protokołu (§ 63 o. u. i § 173 ust. 3 o. k.). Można go też podać telegraficznie i wtedy własnoręczny podpis nie jest wymagany, a wniosek uważa się za podany z chwilą nadejścia depeszy (O. A. z 28/6 1900, L. 9271, G. U. W. 2157).

§ 63 o. k. „Właściwym do postępowania konkursowego jest trybunał pierwszej instancji, w którego okręgu krydatarjusz prowadzi swe przedsiębiorstwo lub w braku tegoż ma swe zwyczajne miejsce zamieszkania. Jeżeli krydatarjusz w państwie tutejszem nie prowadzi przedsiębiorstwa, ani nie ma zwyczajnego miejsca zamieszkania, właściwym jest trybunał pierwszej instancji, w którego okręgu znajduje się majątek krydatarjusza. Jeżeli jest kilka sądów właściwych, rozstrzyga wyprzedzenie w otwarciu konkursu“.

§ 64 o. k. „Sąd handlowy (senat handlowy sądu okręgowego) jest właściwy, jeżeli konkurs ma być otwarty: 1. do majątku albo do spuścizny kupca, którego firma jest zarejestrowana w rejestrze handlowym, 2. do majątku spółki handlowej, której firma jest zapisana w rejestrze handlowym, albo do majątku stowarzyszenia zarobkowego i gospodarczego“.

§ 173, ust. 2 o. k. „Układy o właściwość sądu są bezskuteczne“.

Stosownie do § 63 o. u. i § 44 n. j. należy z urzędu orzec niewłaściwość sądu i przekazać sprawę sądowi właściwemu, o ile on jest wiadomy.

Według art. 273 p. o u. s. p., który na przeciąg lat dziesięciu zmienia częściowo granice orzecznictwa składu sądzącego z trzech sędziów i sędziów jednostkowych, sprawy dotyczące postępowania ugodowego zastrzeżono orzecznictwu składu sądzącego z trzech sędziów.

Jeżeli wniosek o otwarcie postępowania ugodowego wpłynie do sądu równocześnie z wnioskiem o otwarcie konkursu, albo nawet po nim, ale przed jego załatwieniem, to należy otworzyć postępowanie ugodowe. Wniosek o otwarcie konkursu nie traci jednak przez to skuteczności i jakkolwiek w czasie trwania postępowania ugodowego nie można otworzyć konkursu (§ 10 o. u.), to jednak wniosek taki należy narazie pozostawić niezadowolony i na wypadek zastanowienia postępowania ugodowego otworzyć na jego podstawie konkurs tak, aby postępowanie ugodowe przeszło bezpośrednio w postępowanie konkursowe (M. rz. 152).

Jeżeli wniosek o otwarcie postępowania ugodowego podano po otwarciu konkursu, które jednak nie stało się jeszcze prawomocne, to można go wprawdzie odrzucić, ale praktyczniej jest z załatwieniem go poczekać aż do prawomocnego załatwienia wniosku o otwarcie konkursu.

Przepis § 1 ust. 5 stał się bezprzedmiotowy najpierw wskutek postanowień §§ 17, 18 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 marca 1918, Nr. 105 dz. u. p., wydanego na zasadzie ustawy z dnia 24 lipca 1917, Nr. 307 dz. u. p., upoważniającej rząd do wydawania w czasie trwania nadzwyczajnych stosunków, wywołanych wojną, zarządzeń potrzebnych dla ożywienia i popierania życia gospodarczego, a następnie wskutek postanowień ustawy o spółdzielniach z dnia 29 paździer-

nika 1920, Dz. U. R. P. Nr. 111, poz. 733. Wymienione rozporządzenie dopuszcza bowiem wyraźnie postępowanie ugodowe także przy stowarzyszeniach zarobkowych i gospodarczych, przyczem zarządza, że otwarcie postępowania należy zanotować w rejestrze stowarzyszeń, a w spisie majątku według § 2 o. u. podać należy także kwoty, do wysokości których członkowie stowarzyszenia odpowiadają za pokrycie niedoboru, tudzież kwoty ściągalne prawdopodobnie z tytułu ich odpowiedzialności (§ 17). Do zwołania walnego zgromadzenia członków w toku postępowania ugodowego upoważnia także zarządcę ugodowego (§§ 17, 16). Rozporządzenie to uchyliło (§ 18) na czas trwania jego mocy obowiązującej (nie zostało później zniesione) przepis § 1, ust. 5 o. u. Z chwilą wejścia w życie ustawy o spółdzielniach należy przyjąć, że postępowanie ugodowe może być otwarte także do majątku spółdzielni. Wynika to stąd, że ustawa ta w art. 131, ust. 3 znosi wszelkie przepisy prawa prywatnego, odnoszące się do spółdzielni, a więc i przepis § 1, ust. 5 o. u., następnie nie zawiera nigdzie postanowienia, któreby wykluczało postępowanie ugodowe przy spółdzielniach, a wreszcie w art. 105 dopuszcza wyraźnie ugodę przymusową w konkursie spółdzielni. Ta ostatnia okoliczność tem bardziej przemawia za dopuszczalnością postępowania ugodowego do majątku spółdzielni, że przepisy odnoszące się do stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych do końca wykluczały ugodę przymusową w konkursie tych stowarzyszeń (§ 140 o. k.), a jednak mimo to dopuściły z czasem (cytow. wyżej rozp.) postępowanie ugodowe do ich majątku. (Podobne zapatrywanie p.: Wróblew-

ski, Komentarz do ustawy o spółdzielniach z r. 1921, str. 132).

Treść wniosku.

§ 2.

1) Równocześnie z wnioskiem należy przedstawić treść projektu ugodowego i przedłożyć dokładny spis majątku. Sąd ugodowy może dozwolić krótkiej zwłoki do przedłożenia spisu majątku.

2) W spisie majątku należy wymienić poszczególne części majątku i wierzytelności z podaniem, czy i o ile one są ściągalne, tudzież wszystkie długi z wymienieniem adresów wierzycieli i zachodzących między nimi a dłużnikiem stosunków pokrewieństwa i powinowactwa.

3) Dłużnik winien podpisać własnoręcznie spis majątku, a zarazem oświadczyć gotowość złożenia przysięgi wyjawienia, że oświadczenia jego, dotyczące stanu czynnego i biernego, są prawdziwe i zupełne i że z majątku swego nic nie zataił.

Wniosek musi podawać stanowczo i wyraźnie, w jakiej wysokości, w jakim czasie i w jaki sposób nastąpi zaspokojenie wierzycieli. Musi on zawierać propozycję ugodową, odpowiadającą wszystkim ustawowym wymogom, gdyż w przeciwnym razie sąd odmówi otwarcia postępowania.

Co do wysokości ofiarowanego zaspokojenia, to wystarczy oznaczenie jej procentowo lub ułamkowo w stosunku do wierzytelności. Nie wystarcza natomiast oznaczenie jej stałą liczbą, bo wobec niezgłoszenia jeszcze w tym czasie wierzytelności przez wierzycieli, sąd nie mógłby ocenić, czy

dłużnik ofiaruje wierzycielom $\frac{1}{4}$ część ich pretensji (por. Lehm, II, 25).

Można ofiarować wierzycielom zaspokojenie w pełnej wysokości, a tylko ze zwłoką, względnie w ratach (M. rz. 155).

W wykazie majątku dłużnika muszą być wierzyciele wymienieni imiennie. Wymienienie pośredników, przez których pożyczki zaciągnięto, nie wystarcza, bo to usuwa kontrolę wierzycieli. Jest obowiązkiem dłużnika dowiedzieć się o nazwiskach wierzycieli (O. z 11/12 1926, III R. 149/26, P. S. 1927, 128).

Warunkiem otwarcia postępowania ugodowego na wniosek dwojga małżonków, między którymi nie ma wspólności majątkowej, jest przedłożenie oddzielnych wykazów majątku, bo sąd musi co do każdego dłużnika z osobna zbadać, czy zachodzą warunki otwarcia postępowania (O. A. z 7/12 1915, R. VI 157/15, J. Bl. 1916, Nr. 6).

Jeżeli dłużnikowi udzielono zwłoki do przedłożenia wykazu majątku, należy się aż do tego czasu wstrzymać z załatwieniem wniosku. Jeśliby jednak otwarto przedtem postępowanie, a dłużnik w zakreślonym mu terminie wykazu nie przedłożył, to wniosek należy uważać za cofnięty i postępowanie zastanowić w myśl § 56, l. 1, a w każdym razie należy odmówić zatwierdzenia ugody w myśl § 50, l. 1, względnie w myśl § 50, l. 2.

Sanowanie braków wniosku ugodowego, choćby i na korzyść wierzycieli, jest niedopuszczalne po upływie terminu 90 dni z § 56, l. 1 (O. z 11/12 1926, III R. 149/26, P. S. 1927, 129).

Jeżeli dłużnik po otwarciu postępowania zmienia wniosek ugodowy w ten sposób, że on staje się ustawowo niedopuszczalny, to należy uwa-

zać to za cofnięcie pierwotnego wniosku i zastanowić postępowanie w myśl § 56, l. 1 (Lehm. II, 25).

Załatwienie wniosku.

§ 3.

1) Postępowania ugodowego nie można otworzyć, dopóki dłużnik jest zbiegiem, albo jeżeli po nastaniu niewypłacalności został prawomocnie zasądzony za oszukańczą krydę.

2) To samo obowiązuje, jeżeli treść wniosku ugodowego sprzeciwia się przepisom §§ 46 do 48 albo bezwzględnie obowiązującym przepisom prawnym, albo jeżeli wierzycielom, których wierzytelnościom nie przysługuje prawo pierwszeństwa, nie ofiarowano zapłaty przynajmniej jednej czwartej części ich wierzytelności w ciągu dwóch lat.

3) Sąd ugodowy może odmówić wnioskowi o otwarcie postępowania ugodowego, jeżeli w ciągu jednego roku przed podaniem wniosku zastanowiono postępowanie ugodowe. To samo obowiązuje, jeżeli w ciągu tego samego czasu w konkursie dłużnika wierzyciele nie zgodzili się na wniosek o ugodę przymusową, albo dłużnik wniosek taki po publicznem obwieszczeniu audjencji ugodowej cofnął, albo wreszcie sąd nie zatwierdził ugody przymusowej.

4) W razie uwzględnienia wniosku może sąd ugodowy wydać równocześnie wszelkie zarządzenia potrzebne do zabezpieczenia majątku; w szczególności może zakazać dłużnikowi przedsięwzięcia w czasie trwania postępowania oznaczonych czynności prawnych bądź w ogólności, bądź bez zgody zarządcy przymusowego.

5) Przeciw uchwale, którą postępowanie ugo-

dowe otwarto, albo wnioskowi o jego otwarcie odmówiono, niema środka prawnego.

Ucieczka dłużnika stanowi przeszkodę otwarcia postępowania ugodowego tylko tak długo, jak długo ona trwa, natomiast po powrocie dłużnika nie można odmówić otwarcia z tego powodu, że dłużnik był zbiegiem. Czy w konkretnym przypadku ma się do czynienia tylko z przypadkową nieobecnością dłużnika, czy też przyjąć należy ucieczkę, mającą na celu uniknięcie następstw zastanowienia wypłat, to według zachodzących okoliczności oceni sąd ugodowy.

Ucieczka jednego osobiście odpowiedzialnego spółnika lub dziedzica, a także ich prawomocne zasądzenie za oszukańczą krydę, stanowi przeszkodę otwarcia postępowania ugodowego do majątku spółki handlowej lub spuścizny (por. Lehm. II. 31).

Pojęcie oszukańczej krydy i jej karalność normuje § 205 a. u. k. w brzmieniu art. X rozp. ces. z 10/12 1914, Nr. 337 dz. u. p., jak następuje:

Kto zaspokojenie swych wierzycieli, albo części ich rozmyślnie udaremnia lub uszczupla przez to, że zataja, usuwa, pozbywa lub uszkadza część składową swego majątku, nieistniejące zobowiązanie zmyśla lub uznaje, albo w inny sposób umniejsza swój majątek, będzie karany więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku, przy okolicznościach obciążających zaś od jednego roku do lat pięciu.

Jeżeli zachodzą szczególnie obciążające okoliczności, należy orzec ciężkie więzienie od lat pięciu do lat dziesięciu.

Jeżeli dłużnikiem jest spółka, stowarzyszenie

albo towarzystwo, należy stosować te postanowienia do organów przedsiębiorstwa, które dopuściły się czynu.

Jeżeli czyn popełnił ktoś, kto prowadzi samodzielnie interesy dłużnika, należy te postanowienia stosować także do niego“.

Sporną jest kwestja, czy ograniczenie terminu płatności ugodzonych kwot na dwa lata odnosi się tylko do $\frac{1}{4}$ części pierwotnych pretensji, czy też do całych kwot ugodzonych bez względu na ich wysokość. Samo brzmienie przepisu o tej t. zw. najniższej ofercie zdaje się wskazywać na to, że ustawa wymaga bezwzględnie tylko tyle, aby wierzycielom ofiarowano zapłatę $\frac{1}{4}$ części ich wierzytelności w ciągu dwóch lat, natomiast termin zapłaty ewentualnej nadwyżki ponad tę część pozostawia dowolnemu ustaleniu przez strony. Za taką interpretacją oświadcza się też komentarz Dra Trammera (Tram. 14). Na innem stanowisku stoją motywa ustawodawcze do ordynacji ugodowej, które głoszą wyraźnie: „Jako czasokres, w ciągu którego ugodzone kwoty mają być zapłacone, względnie jako maximum zwłoki — bo ugoda może polegać także na udzieleniu zwłoki — przyjęto dwa lata. Wybrano umyślnie dłuższy czasokres, aby wierzycielom zapewnić zapłatę kwot możliwie wysokich, choćby w przeciągu dłuższego czasu..... Jeszcze dłuższy termin uważano za niedopuszczalny, gdyż w ogólności dążenia kupiectwa idą w tym kierunku, aby otrzymać raczej mniej, ale w krótszym czasie, a nadto tylko bardzo rzadko zająć może potrzeba ugody o dłuższych terminach“ (M. rz. 155). Z przytoczonego ustępu motywów wynika, iż zamiarem ustawodawcy było nie dopuszczać do ugód, w którychby wierzycielom na zupeł-

na zapłatę ugodzonych kwot kazano czekać dłużej, niż dwa lata, a to nawet w wypadkach, w których im ofiarowano pełne sto procent ich pretensji. Zamiar ten wyrażono wprawdzie w ustawie w sposób niezbyt szczęśliwy, niemniej jednak należy się z nim liczyć w praktyce. Sam fakt istnienia tego zamiaru i ogłoszenia go jako źródła interpretacji ustawy wskazuje bowiem na to, że treść przepisu ordynacji ugodowej o najniższej ofercie jest conajmniej wątpliwą. Skoro zaś jest wątpliwą, to w myśl zasady słuszności należy ją interpretować nie na korzyść dłużnika, lecz wierzycieli jako tej strony, która z ugody wychodzi i tak ze stratą. Taką zaś interpretacja idzie właśnie po linii zapatrywania wyrażonego w motywach.

Za początek dwuletniego czasokresu z § 3, ust. 2 należy uważać dzień otwarcia postępowania ugodowego. Wynika to stąd, że ustanowienie tego czasokresu nie jest niczem innem, jak określeniem najdłuższego dopuszczalnego czasu zwłoki dla dłużnika w zapłacie ugodzonych kwot, a zwłoka ta rozpoczyna się właśnie z dniem otwarcia postępowania, bo od tego dnia nie można przeciw dłużnikowi z powodu wierzytelności osobistych prowadzić egzekucji (§ 10, ust. 1), ani nie biegą odsetki zwłoki od takich wierzytelności (§ 27, l. 1). Poza tem przyjęcie za punkt wyjścia do obliczania omawianego czasokresu jakiegokolwiek innego dnia, a więc czy to dnia zawarcia ugody, czy dnia jej zatwierdzenia, czy wreszcie dnia, w którym uchwała o zatwierdzeniu stanie się prawomocną, czyniłoby ten czasokres niestałym i dawałoby dłużnikowi możliwość przedłużania go, a sąd pozbawiałoby możliwości oceny, czy wniosek ugodowy odpowiada warunkom z § 3, ust. 2. Nigdy bowiem nie jest pe-

wnem z góry, kiedy ugoda zostanie zawartą, kiedy zapadnie uchwała zatwierdzająca ją, a już najmniej, kiedy ta uchwała stanie się prawomocną. Nie da się też zaprzeczyć, że dłużnik może wpłynąć na opóźnienie tych zdarzeń, np. drogą uzyskiwania odroczenia audjencji ugodowej, wnoszenia środków prawnych od rozstrzygnięć komisarza ugodowego i sądu ugodowego, a może mu także pomóc w tem któryś z wierzycieli, np. przez zaczepienie uchwały zatwierdzającej ugodę. Wreszcie sąd nie byłby w stanie ocenić, czy dwuletni czasokres z § 3, ust. 2 nie został przekroczony, w wypadku, gdy dłużnik termin zapłaty ugodzonych kwot oznaczy kalendarzowo, skoro nie wiadomo, na który dzień kalendarzowy przypadnie zawarcie lub zatwierdzenie ugody. Nie pozostaje więc nic innego, jak liczyć owe dwa lata od jedyne go stałego i sądowi w chwili załatwienia wniosku wiadomego dnia otwarcia postępowania ugodowego.

Na podstawie § 63 o. u. można za fakultatywną przyczynę odmówienia wnioskowi o otwarcie postępowania ugodowego uważać również okoliczności z § 142, l. 1 i 2 o. k., a mianowicie popadnięcie dłużnika w konkurs w ostatnich pięciu latach albo nieotwarcie w tym czasie konkursu tylko dla braku majątku i zawarcie w tymże czasie ugody wedle ordynacji ugodowej. Przy ocenie tych przeszkód sąd rozważy, czy dłużnik stawiający wniosek ugodowy popadł w niewypłacalność z własnej winy, względnie lekkomyślnie, czy też w sposób niezawiniony. W pierwszym przypadku odmówi wnioskowi, w drugim uwzględni go (por. Lehm. II, 35).

Zarządzenia z § 3, ust. 4 o. u. może sąd ugodowy wydać tak równocześnie z otwarciem postępo-

wania, jak i później, tak z urzędu, jak i na wniosek. Środek prawny przeciwko nim jest zawsze dopuszczalny. Wybór odpowiednich zarządzeń zależy od uznania sądu. Mogą to być w szczególności także zarządzenia wymienione w § 382 o. e. (M. rz. 155).

Sąd ugodowy może zakazać dłużnikowi dalszego prowadzenia przedsiębiorstwa i powierzyć je zarządcy ugodowemu, atoli środek taki, jak to wynika z przepisów § 3, ust. 4 i § 8, ust. 2, winien tylko wyjątkowo znaleźć zastosowanie. Natomiast za bezwzględnie niedopuszczalne uznać należy zarządzenie zamknięcia przedsiębiorstwa dłużnika, gdyż zarządzenie takie sprzeciwiałoby się istocie postępowania ugodowego, którego celem jest właśnie utrzymanie przedsiębiorstwa w ruchu i zapobieżenie jego zniszczeniu mimo zachodzącej niewypłacalności, t. j. mimo warunków zlikwidowania przedsiębiorstwa w drodze konkursu.

Publiczne obwieszczenie.

§ 4.

1) Otwarcie postępowania ugodowego należy obwieścić publicznie edyktem.

2) Edykt winien zawierać:

1. oznaczenie sądu;
2. nazwisko (firmę), imię i miejsce zamieszkania dłużnika i siedzibę jego przedsiębiorstwa;
3. nazwisko i siedzibę urzędową komisarza ugodowego;
4. nazwisko i adres zarządcy ugodowego;
5. miejsce, czas i cel audjencji ugodowej;
6. wezwanie wierzycieli, aby wierzytelno-

ści swoje zgłosili w ciągu oznaczonego czasokresu przed audjencją.

3) Audjencję ugodową należy z reguły (§ 56, l. 1, zdanie 2) wyznaczyć najpóźniej na sześć tygodni.

Obwieszczenie w edykcje nazwiska i adresu zarządcy ugodowego jest potrzebne dla umożliwienia wierzycielom informowania się u tegoż o stosunkach gospodarczych dłużnika.

Jako cel audjencji ugodowej należy w edykcje podać głosowanie nad przyjęciem projektu ugodowego. Jest to bowiem główny jej cel. Wszelkie inne czynności, które na audjencji ugodowej mogą mieć miejsce (n. p. sprawozdanie zarządcy, złożenie przez dłużnika przysięgi wyjawienia i t. d.), mają tylko znaczenie pomocnicze, celem ich jest stworzenie podstawy do głosowania nad projektem ugody.

W wezwaniu wierzycieli do zgłaszania wierzytelności należy również podać, gdzie je mają zgłaszać. W szczególności jeśli komisarzem ugodowym ustanowiono sędziego jednego z sądów grodzkich, należy zgłoszenia kierować do odnośnego sądu grodzkiego, gdyż przyjmowanie zgłoszeń, jako niezastrzeżone sądowi ugodowemu, należy do komisarza ugodowego (por. objaśn. do § 29).

W braku odmiennych postanowień należy w myśl § 63 o. u. stosować do zgłoszenia wierzytelności w postępowaniu ugodowym przepisy ordynacji konkursowej, a zatem w zgłoszeniu należy podać kwotę wierzytelności, podstawę, na której się opiera, stopień pierwszeństwa, środki dowodowe na jej wykazanie, przy wierzytelnościach, o które spór się toczy, sąd procesowy i sygnaturę aktów,

przy wierzytelnościach z prawem odrębności przedmioty, na których prawo odrębności istnieje, oraz do jakiej wysokości wierzytelność znajduje pokrycie w prawie odrębności (§ 103 o. k.). Zgłoszenia należy kierować do sądu, przy którym komisarz ugody ma siedzibę urzędową. Zgłoszenia pisemne należy podawać w dwóch egzemplarzach, z których jeden pozostaje w aktach sprawy, drugi zaś udziela się zarządcy ugodowemu w celu sporządzenia spisu wierzytelności. Spis ten ma ułatwić przeprowadzenie głosowania na audjencji ugodowej. W razie zgłoszenia protokolarnego należy udzielić zarządcy jego urzędowy odpis (§ 104 o. k.).

Jeżeli zgłoszenie nie odpowiada powyższym warunkom, należy postąpić po myśli §§ 84, 85 p. c., t. j. celem jego uzupełnienia wezwać wierzyciela do sądu lub zwrócić mu zgłoszenie pisemne (M. rz. 94).

Niezgłoszenie wierzytelności w określonym terminie nie pociąga za sobą, wyjąwszy postanowienie § 41, ust. 1, żadnych innych następstw. W szczególności nie traci przez to wierzyciel prawa brania udziału w postępowaniu, ani prawa głosowania, gdyż może zgłosić swą wierzytelność jeszcze na samej audjencji ugodowej i bezpośrednio potem głosować (por. Tram. 17, Lehm. II, 43). Nawet zupełne zaniedbanie zgłoszenia wierzytelności nie pozbawia jej charakteru wierzytelności uprawniającej do głosowania. W tym wypadku bowiem należy odnośnego wierzyciela z kwotą wierzytelności, wykazaną przez dłużnika w spisie majątku, uważać za głosującego przeciw ugodzie (O. z 1/2 1928, III R. 53/28, P. S. 1929, 42).

Zgłaszaniu wierzytelności fikcyjnych zapobiega przepis § 486 b. u. k., wedle którego dochodze-

nie wierzytelności nieistniejącej albo w nienależnym wymiarze w celu uzyskania w postępowaniu ugodowym nieprzysługującego wpływu, stanowi występki, karany aresztem od trzech miesięcy do roku (p. cytowany przepis w objaśn. do § 42). W razie zachodzących okoliczności może też odnośny czyn uzasadniać zbrodnię z § 205 b. u. k. Ostatnio wymieniony przepis stanowi bowiem: „Kto bez porozumienia z dłużnikiem rozmyślnie... dochodzi nieistniejącego prawa do jego majątku, aby przez to ze szkodą wierzycieli lub ich części przysporzyć dłużnikowi lub trzeciemu nienależnej korzyści majątkowej, będzie karany więzieniem od sześciu miesięcy do roku, a przy okolicznościach obciążających od roku do lat pięciu”.

§ 5.

1) Edykt należy w dniu otwarcia postępowania przybić na tablicy sądu ugodowego; potwierdzenie wykonania tego zarządzenia należy przechować w aktach. Prócz tego należy edykt przybić na tablicy sądowej sądu grodzkiego, przy którym komisarz ugodowy ma siedzibę urzędową, a jeżeli miejsce zamieszkania dłużnika albo siedziba jego przedsiębiorstwa znajduje się poza siedzibą sądu okręgowego, także na tablicy sądowej tych miejscowości.

2) Jeżeli w siedzibie przedsiębiorstwa dłużnika, którego firma wpisana jest w rejestrze handlowym, znajduje się giełda, albo jeżeli dłużnik jest członkiem giełdy lub uczęszcza na nią, należy przybić edykt także w lokalu giełdy.

3) Wygotowanie edyktu należy doręczyć dłużnikowi i osobom, które oświadczyły gotowość przyjęcia odpowiedzialności za jego zobowiązania,

dalej wierzycielom, których adres jest wiadomy, oraz właściwemu miejscowo oddziałowi Prokuratorji Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej. Rozporządzeniem może być postanowione, że zamiast Prokuratorji Generalnej albo obok niej mają być zawiadamiane inne organa administracji skarbowej. Równocześnie należy wierzycielom doręczyć po jednym odpisie wniosku ugodowego wraz z przeglądem stanu czynnego i biernego, obejmującym główne części składowe majątku i sumę długów; odpisów tych ma dostarczyć dłużnik.

4) Wyciąg z edyktu należy ogłosić w dzienniku centralnym.

5) Poza tem obowiązują co do ogłoszenia edyktu i innych publicznych obwieszczeń przepisy §§ 117, ust. 2 p. c. Takie obwieszczenia zamieszcza się tylko w wyciągu.

Nazwy sądu grodzkiego i okręgowego w § 5, ust. 1 podano w uwzględnieniu zmian w organizacji sądów, wprowadzonych przez p. o u. s. p.

W miejsce wymienionej w pierwotnem brzmieniu § 5, ust. 3, prokuratorji skarbu podano Prokuratorję Generalną Rzeczypospolitej Polskiej jako władzę, powołaną na podstawie ustawy z dnia 31 lipca 1919, Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 390, oraz rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 9 grudnia 1924, Dz. U. R. P. Nr. 107, poz. 967, do zastępstwa interesów skarbu państwa w Polsce.

Przepis § 5 ust. 3 o doręczeniu edyktu miejscowo właściwemu oddziałowi Prokuratorji Generalnej Rzp. nadaje tej Prokuratorji charakter uczestnika przewodu, bo obcych osób nie zawiadamia się (O. z 14/6 1927, III R. 206/27, P. S. 1927, 300).

O otwarciu postępowania ugodowego do majątku osób pozostających w służbie publicznej,

względnie adwokatów i notariuszy, należy zawiadamiać ich przełożone władze, względnie Izby adwokackie i notarialne (§ 63 o. u. i § 77 o. k.).

W miejsce wymienionego w § 5, ust. 4 dziennika centralnego, wydawanego w b. Austrii przez Ministerstwo Handlu, wstępuje obecnie dziennik urzędowy Monitor Polski, wydawany w Warszawie, względnie wydawana we Lwowie Gazeta Lwowska, albowiem w myśl § 2 ustanowionego rozporządzeniem Prezydenta Rzp. z 10/2 1928, Dz. U. R. P. Nr. 17, poz. 140 statutu przedsiębiorstwa państwowego „Wydawnictwa Państwowe“, w którego skład oba te dzienniki wchodzi, Monitor Polski przeznaczony jest między innymi do zamieszczania płatnych ogłoszeń, drukowanych w nim obowiązkowo jako w dzienniku urzędowym państwa, Gazeta Lwowska zaś do zamieszczania płatnych ogłoszeń, wynikających z obowiązujących ustaw.

W myśl rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Handlu z dnia 15 lutego 1915, Nr. 7 dz. rozp. mają być ogłaszane w dzienniku w formie przewidzianej w urzędowych formularzach uchwały o otwarciu, ukończeniu i zastanowieniu postępowania ugodowego oraz o zatwierdzeniu ugody (§§ 5, ust. 4, 55, ust. 2, 56, ust. 4 i 49, ust. 2 o. u.).

§ 117, ust. 2 p. c.: „Edykt należy przybić na tablicy sądowej sądu procesowego i ogłosić jeden raz w dzienniku przeznaczonym do ogłaszania urzędowych oznajmień. O ileby to w poszczególnym przypadku wydawało się jako odpowiednie celowi i nie było połączone ze zbyt wielkim w stosunku do przedmiotu sporu wydatkiem, można na wniosek lub z urzędu zarządzić ogłoszenie edyktu

także w innych dziennikach lub więcej razy. Od tego zarządzenia niema osobnego środka prawnego. W postępowaniu przed trybunałem należy wydawanie takich zarządzeń do przewodniczącego senatu, któremu daną sprawę przydzielono. Przybić i ogłoszenie edyktu należy wykonać z urzędu“.

Adnotacja otwarcia postępowania ugodowego.

§ 6.

Komisarz ugodowy winien zarządzić, aby otwarcie postępowania ugodowego zanotowano z uwidocznieniem dnia otwarcia w księdze publicznej przy nieruchomościach i wierzytelnościach dłużnika, a jeżeli firma jego jest wpisana w rejestrze handlowym, w tym rejestrze, w miarę potrzeby zaś także w rejestrach okrętowych i patentowych i w protokołach grabieży spisanych przeciw dłużnikowi.

Adnotacja z § 6 ma na celu obwieszczenie otwarcia postępowania ugodowego i skutków, jakie się z niem stosownie do §§ 8 i 12 łączą odnośnie do czynności dłużnika względem odnośnych przedmiotów majątkowych. Służy ona więc do zapewnienia uczciwego obrotu, bo ma wykluczać dobrą wiarę co do zdolności dłużnika rozporządzania jego majątkiem i co do skuteczności prowadzonych przeciw niemu egzekucyj. (M. rz. 70, 156).

Adnotacja otwarcia postępowania ugodowego w księdze gruntowej nie uzasadnia żadnych praw księgowych dla wierzycieli, lecz ma na celu tylko zwrócenie uwagi na ograniczenia dłużnika w swobodnem rozporządzaniu majątkiem, które dla niego wypływają z postanowień § 8 (O. A. z 7/12 1875, L. 13412, G. U. W. 6760).

Skutki otwarcia postępowania ugodowego ze względu na czynności dłużnika co do przedmiotów majątkowych, odnośnie do których ma się uskutecznić adnotację, następują z dniem przybicia edyktu na tablicy sądu ugodowego, choćby w księgach dnia otwarcia nie uwidoczniło (por. Lehm. II, 45).

Mimo istnienia wspólności majątkowej między dłużnikiem a jego małżonką nie należy przy jej nieruchomościach adnotować otwarcia postępowania ugodowego (O. A. z 14/4 1908, R. II. 311/8, G. U. W. 4200).

ROZDZIAŁ DRUGI.

SKUTEK OTWARCIA POSTĘPOWANIA.

Początek skutku.

§ 7.

Skutki prawne otwarcia postępowania ugodowego rozpoczynają się z początkiem dnia, w którym przybito edykt na tablicy sądu ugodowego.

Miarodajnem dla nastania skutków prawnych otwarcia postępowania ugodowego jest wyłącznie przybicie edyktu na tablicy sądu ugodowego, a nie n. p. przybicie uchwały, dozwalającej wdrożenia postępowania (por. Lehm. II, 48, oraz odmienne O. III. Rw. 2286/26 niżej).

Skutki wdrożenia postępowania ugodowego wchodzi w życie od chwili przybicia na tablicy sądowej uchwały otwierającej postępowanie ugodowe i trwają aż do dnia prawomocności uchwały zatwierdzającej ugodę (O. z 12/1 1927, III. Rw. 2286/26, P. S. 1927, 72).

Chwila rozpoczęcia się skutków prawnych otwarcia postępowania ugodowego ma znaczenie nie tylko dla tego postępowania, ale także ze względu na wdrożyć się ewentualnie mogące postępowanie konkursowe, bo wedle § 2 o. k. w razie otwarcie konkursu równocześnie z zastanowieniem postępowania ugodowego lub na podstawie wniosku podanego w ciągu 14 dni od zastanowienia czasokresy liczyć się mające według ordynacji konkursowej od dnia otwarcia konkursu liczą się od dnia otwarcia poprzedzającego konkurs postępowania ugodowego.

Oddziaływanie na czynności prawne dłużnika.

§ 8.

1) Od dnia podania wniosku aż do otwarcia postępowania nie wolno dłużnikowi pozbywać, ani obciążać nieruchomości, ustanawiać na majątku swym praw odrębności, przyjmować rękojmi i rozporządzać majątkiem nieodpłatnie. Tego rodzaju czynności prawne są bezskuteczne wobec wierzycieli.

2) Począwszy od otwarcia postępowania potrzeba dłużnikowi do przedsiębiorania czynności nie należących do zwykłego obrotu w przedsiębiorstwie przyzwolenia zarządcy ugodowego. Musi on jednak zaniechać także czynności należących do zwykłego obrotu w przedsiębiorstwie, jeżeli się temu sprzeciwi zarządca ugodowy. Zarządca ugodowy może w szczególności żądać, aby on tylko odbierał wpływające pieniądze i uiszczał przypadające wypłaty albo wykonywał inne zobowiązania.

3) Czynności prawne, które dłużnik wbrew

postanowieniom ustępu 2 przedsięwziął bez przyzwolenia albo pomimo sprzeciwu zarządcy ugodowego, są bezskuteczne wobec wierzycieli, jeżeli trzeci wiedział lub musiał wiedzieć, że one nie należą do zwykłego obrotu w przedsiębiorstwie i że zarządca ugodowy nie udzielił przyzwolenia, albo że sprzeciwił się ich przedsięwzięciu.

4) Dłużnikowi przysługuje prawo żądania potrzebnego utrzymania dla siebie i swojej rodziny.

Przepisy § 8, ust. 1 i 3 stwarzają podstawę zacepienia wymienionych w nich czynności dłużnika, którego dochodzić mogą poszczególni wierzyciele poza postępowaniem ugodowym (M. rz. 159).

Czynności dłużnika w § 8, ust. 1 wymienione są bezskuteczne wobec wierzycieli tylko na wypadek, gdy wniosek doprowadził istotnie do otwarcia postępowania ugodowego. Wynika to z brzmienia zdania 1 § 8 „od dnia podania wniosku aż do otwarcia postępowania” (por. też Tram. 24).

Z zestawienia brzmienia przepisów § 8, ust. 1 i 3 wynika, że czynności dłużnika w ust. 1 wymienione są bezskuteczne wobec wierzycieli bez względu na dobrą, czy złą wiarę trzeciego kontrahenta (tak Lehm. II, 56, inaczej Tram. 24, który bezskuteczność ich uzależnia od tego, czy trzeci wiedział lub musiał wiedzieć o podaniu wniosku o otwarcie postępowania ugodowego).

Skuteczność czynności prawnych dłużnika, wymienionych w § 8, ust. 3, zależy wyłącznie od tego, czy trzeci kontrahent mógł uważać odnośną czynność za należącą do zwykłego obrotu w przedsiębiorstwie i czy mu ewentualny sprzeciw zarządcy ugodowego bez jego zawinienia był niewia-

domy. Nie może się natomiast trzeci kontrahent bronić nieświadomością faktu, iż dłużnik znajduje się w postępowaniu ugodowym, bo nieświadomość ta wobec publicznego obwieszczenia postępowania ugodowego musiałaby mu być poczytana za zawinioną (M. rz. 159).

Skuteczność przewidzianych w § 8 zakazów zapewniają prócz rygoru ustanowionego w tymże paragrafie także postanowienia § 486 u. k., wedle którego dłużnik może pod pewnymi warunkami za przekroczenie ich odpowiadać za lekkomyślną krydę, oraz § 56, ust. 2 o. u., wedle którego przekroczenie tych zakazów może być przyczyną ustanowienia postępowania.

Według reskryptu austr. ministerstwa handlu z dnia 9 kwietnia 1915, L. 9940/P. (dz. rozp. min. spraw. z 1915 r., str. 113) może zarządca ugodowy żądać od urzędów pocztowych wydania pieniędzy lub innych przesyłek nadchodzących dla dłużnika, ale w tym celu winien właściwy sąd przesłać odnośnemu urzędowi pocztowemu osobne polecenie. Wylegitymowanie się zarządcy dekretem ustanowienia nie wystarczy.

Wstrzymanie przedawnienia.

§ 9.

Zgłoszenie wierzytelności w postępowaniu ugodowym wstrzymuje przedawnienie zgłoszonej wierzytelności na czas trwania postępowania, a jeżeli w ugodzie oznaczono termin zapłaty, aż do upływu terminu zapłaty.

Wstrzymanie przedawnienia łączy się tylko ze zgłoszeniem wierzytelności, skutecznionem w przepisany sposób t. j. odpowiadającym posta-

nowieniom § 63 o. u. i § 103 o. k. (p. objaśn. do § 4), bo mówiąc o zgłoszeniu, ustawa nie może mieć na myśli czego innego, jak zgłoszenie przewidziane jej przepisami.

Wstrzymanie przedawnienia następuje bez względu na to, czy wierzytelność zgłoszono w czasokresie do zgłoszeń, czy też już po jego upływie, byle ją zgłoszono w ciągu postępowania. Następuje ono tylko co do wierzytelności podlegających zgłoszeniu. W razie cofnięcia zgłoszenia przedawnienie biegnie dalej. Wynika to z zasady, przyjętej w § 1497 k. c., wedle której przedawnienie doznaje przerwy w razie wniesienia i należytego popierania skargi. Ponieważ dochodzenie wierzytelności w postępowaniu ugodowym odbywa się przez jej zgłoszenie i ze zgłoszeniem łączy ustawa wstrzymanie przedawnienia, przeto analogicznie należy przyjąć, że cofnięcie zgłoszenia, jako odpowiadające zaprzestaniu należytego popierania skargi, ma ze względu na wstrzymanie przedawnienia takie same skutki, jak brak popierania skargi ze względu na przerwę przedawnienia.

Ponieważ wstrzymanie biegu przedawnienia jest następstwem zgłoszenia wierzytelności, nie zaś otwarcia postępowania ugodowego, przeto postanowienie § 2 ust. 2 o. k. (p. objaśn. do § 56) nie ma do niego zastosowania (por. Lehm. II, 65).

WNIOSKI O OTWARCIE KONKURSU.

Prawa odrębności. Prawa z niemj zrównane.

§ 10.

1) Począwszy od otwarcia postępowania ugodowego nie można z powodu wierzytelności należnej od dłużnika ani otworzyć konkursu do jego majątku, ani też nabyć na rzeczach należących do

dłużnika sędziowskiego prawa zastawu lub zastpo-
kojenia.

2) Prawa zatrzymania należy w postępowaniu ugodowym traktować narówni z prawami zastawu.

3) O ile ordynacja ugodowa nie stanowi inaczej, postanowienia, odnoszące się do wierzycieli z prawem odrębności, mają zastosowanie także do wierzycieli osobistych, którzy dla zabezpieczenia swych roszczeń uzyskali oznaczone przedmioty z majątku dłużnika, w szczególności wierzytelności zapisane w księgach handlowych.

4) Na wierzytelności uprzywilejowane (§ 23) i wierzytelności z czynności prawnych dłużnika albo działającego za niego zarządcy ugodowego, dozwolonych im wedle ordynacji ugodowej celem dalszego prowadzenia przedsiębiorstwa, nie ma postępowanie ugodowe żadnego wpływu; jednakże na podstawie takich wierzytelności nie można w toku postępowania ugodowego postawić przeciw dłużnikowi wniosku o otwarcie konkursu.

Z przepisu § 10 w związku z innemi przepisami ordynacji ugodowej wynika, że w toku postępowania ugodowego mogą powstać następujące prawa odrębności: 1) ustawowe bez żadnych ograniczeń, 2) umowne, o ile na to zarządca ugodowy zezwoli (§ 8, ust. 2), 3) sędziowskie dla wierzytelności z czynności dłużnika lub zarządcy ugodowego, dozwolonych im według § 8, ust. 2, tudzież dla wierzytelności uprzywilejowanych z § 23.

Na podstawie praw odrębności, których postępowanie ugodowe nie narusza, można w czasie trwania tego postępowania prowadzić przeciw dłużnikowi egzekucję.

Wpis hipoteczny ustawowego prawa zastawu ma tylko znaczenie deklaratoryjne, wobec czego dla wierzytelności korzystających z ustawowego prawa zastawu może nastąpić wpis tego prawa także po otwarciu postępowania ugodowego (O. A. z 28/10 1902, L. 14119, G. U. W. 2072; z 21/9 1897, L. 11651, G. U. W. 16110).

Postępowanie ugodowe nie wstrzymuje przeprowadzenia przeciw dłużnikowi zajęcia z powodu zaległego czynszu dzierżawnego na rzeczach objętych ustawowem prawem zastawu (§ 1101 k. c.), gdyż wierzyciel ma w myśl § 1101 k. c. prawo odrębnego zaspokojenia z rzeczy z wyłączeniem wierzycieli konkursowych, które powstaje już przez wniesienie rzeczy, nie dopiero przez ich opisanie sądowe, zaś §§ 10, ust. 1 11, 12, ust. 1 o. u. odnoszą się tylko do sędziowskiego prawa zastawu i praw nabytych w drodze egzekucji. Postępowanie ugodowe nie wstrzymuje też wysiedlenia dłużnika z dzierżawy nieruchomości będącej własnością wierzyciela, a to wobec przepisów §§ 11, 21 o. u. (O. z 13/7 1926, III. R. 575/25, O. S. P. V, 347, P. S. 1926, 535).

Po otwarciu postępowania ugodowego można dozwolnić przeciw dłużnikowi egzekucji na podstawie prawa odrębności tylko pod warunkiem, że istnienie prawa odrębności na przedmiotach dotkniętych egzekucją zostanie sądowi wykazane (O. A. z 27/ 9 1870, L. 11426, G. U. W. 3886).

Skutki wdrożenia postępowania ugodowego wchodzą w życie od chwili przybicia na tablicy sądowej uchwały otwierającej postępowanie ugodowe (§ 7) i trwają aż do dnia prawomocności uchwały zatwierdzającej ugodę. Przez ten cały czas wierzyciel nie może nabyć egzekucyjnego

prawa zastawu na majątku dłużnika (O. z 12/1 1927, III. Rw. 2286/26, P. S. 1927, 72).

Egzekucyjne prawo zastawu zainstabulowane wprowadzie po wdrożeniu postępowania ugodowego, atoli z pierwszeństwem hipotecznem wcześniejszem, aniżeli 60 dni przed otwarciem tego postępowania, uzasadnia prawo odrębnego zaspokojenia (O. z 29/11 1927, III. R. 722/27, O. S. P. VII, 72, P. S. 1929, 174).

Sędziowskie prawo zastawu uzyskane po otwarciu postępowania ugodowego podpada pod § 10 o. u. także wtedy, jeżeli wpis prawa zastawu nastąpił w stopniu poprzedniej adnotacji, bo prawo zastawu zyskuje się dopiero przez wpis, a adnotacja stopnia hipotecznego używa temu prawu tylko pierwszeństwo stopnia. Nie można się powoływać na § 13 o. u., bo ten przepis zawiera tylko ogólne postanowienie, które chce dać wyraz zasadom ustawy hipotecznej. Ustawa zakazuje nabycia prawa zastawu po wdrożeniu postępowania ugodowego zarówno sędziowskiego, jak i pozasądowego (O. A. z 24/8 1925, Ob. 693/25. Zb. VII, 257, P. S. 1927, 33).

W toku postępowania ugodowego nie jest dopuszczalną egzekucja dla ściągnięcia kosztów procesowych, na których zapłatę dłużnik został skazany dopiero po otwarciu postępowania ugodowego (O. A. z 12/7 1926, Ob. 311/26, Zb. VIII, 220, P. S. 1927, 148).

Tymczasowe zarządzenia dopuszczalne są w razie uprawdopodobnienia konkretnego niebezpieczeństwa także po otwarciu i w czasie trwania postępowania ugodowego. Sam fakt otwarcia postępowania ugodowego nie wystarcza (O. A. z 12/7 1926, Ob. 311/26, Zb. VIII, 220, P. S. 1927, 148).

Zgłoszenie prawa zatrzymania w postępowaniu ugodowym nie jest potrzebne (O. A. z 21/9 1909, Rv. I. 523/9, G. U. W. 4721).

Postępowanie ugodowe nie narusza wierzytelności powstających w czasie jego trwania (§ 10, ust. 4). Nowi wierzyciele mogą więc w toku postępowania ugodowego wnosić skargi, prowadzić egzekucje i ściągać w pełni swoje pretensje. Nie mogą jedynie żądać otwarcia konkursu, bo przez to uniemożliwiliby postępowanie ugodowe. Ponieważ tacy wierzyciele nie biorą udziału w postępowaniu ugodowym, muszą mieć prawo ściągnięcia swych wierzytelności niezależnie od tego postępowania. To samo odnosi się do wierzycieli mających wierzytelności uprzywilejowane (§ 23), którym nie służy prawo głosowania i których wierzytelności mają być zaspokojone w pełnej wysokości (M. rz. 161).

Wierzytelności powstające w czasie trwania postępowania ugodowego mają w następującym konkursie pierwszeństwo wierzytelności masy (M. rz. 161).

Wniosków o otwarcie konkursu, które wpłynęły w toku postępowania ugodowego, nie należy narazie załatwiać, lecz zatrzymać je. Jeśli następnie dojdzie do zatwierdzenia ugody, należy je odrzucić, jeśli zaś postępowanie ugodowe zastanowiono, należy równocześnie i te wnioski rozstrzygnąć (§ 56, ust. 3 o. u. i §§ 2, 71 o. k.).

Wpływ otwarcia postępowania na prawa odrębności i prawa wyłączenia.

§ 11.

1) Otwarcie postępowania nie narusza praw odrębności i praw o wyłączenie rzeczy nie należących do dłużnika.

2) Sąd ugodowy albo komisarz ugodowy może jednak odłożyć wykonanie przymusowej sprzedaży najwyżej na sześćdziesiąt dni, jeżeli to wpłynie korzystnie na wynik sprzedaży albo jest nieodzowne dla zapobieżenia szkodzie grożącej wierzycielom. Czasu takiego odroczenia nie wlicza się do czasokresu, na jaki ograniczone jest pierwszeństwo ustawowego prawa zastawu dla danin publicznych.

Przepis § 11, ust. 1 w związku z innemi przepisami ordynacji ugodowej należy tłumaczyć w ten sposób, że postępowanie ugodowe nie narusza następujących praw odrębności, istniejących na początku dnia, w którym edykt ugodowy przybito na tablicy sądu ugodowego: 1) ustawowych, 2) umownych, o ile powstały przed podaniem wniosku o otwarcie postępowania ugodowego (§ 8, ust. 1), 3) nabytych w drodze egzekucji na rzecz opłat publicznych (§ 12, ust. 1), 4) wszystkich sędziowskich, o ile nie powstały w drodze egzekucji w ostatnich dniach 60 przed otwarciem postępowania (§ 12, ust. 1).

Otwarcie postępowania ugodowego nie stanowi przyczyny zastanowienia wdrożonej poprzednio egzekucji przez zarząd przymusowy przedsiębiorstwa dłużnika (O. A. z 26/2 1901, L. 2383, G. Ů. W. 1305), ani nie przeszkadza rozdziałowi ceny kupna

sprzedanych poprzednio egzekucyjnie ruchomości (O. A. z 14/2 1871, L. 1563, G. U. W. 4052) — o ile oczywiście nie zachodzą warunki z § 12, ust. 1.

Uzyskana przed otwarciem postępowania ugodowego egzekucja na zabezpieczenie uprawnia wierzyciela po prawomocności wyroku do dalszego prowadzenia egzekucji mimo otwarcia postępowania (O. A. z 26/5 1902, L. 4420, G. U. W. 1830). Nie ma natomiast tego skutku zarządzenie tymczasowe (O. A. z 8/6 1899, L. 3918, G. U. W. 636).

Zgłoszenie w postępowaniu ugodowym pretenzji, dla której wierzycielowi służy prawo odrębności, nie powoduje utraty tego prawa i nie może być uważane za zrzeczenie się tegoż (p. O. III. Rw. 376/28 przy § 39 i O. A. L. 6877 przy § 46).

Prawa o wyłączenie rzeczy nie należących do dłużnika nie zostają naruszone postępowaniem ugodowym, o ile istniały już w chwili otwarcia postępowania, a nie powstały z czynności dłużnika, zabronionych mu w myśl § 8, ust. 1, albo o ile powstały w toku postępowania z czynności dłużnika lub zarządcy ugodowego, dozwolonych im w myśl § 8, ust. 2 (por. Lehm. II, 74 i n.).

Co do prawa żądania zwrotu przedmiotu dzierżawy od dłużnika p. O. III. R. 575/25 przy § 10.

Prawo sądu ugodowego i komisarza ugodowego żądania wstrzymania egzekucyjnej sprzedaży odnosi się tylko do samej sprzedaży, nie zaś do oszacowania (O. A. z 12/12 1922, Ob. II. 1103/22, Zb. IV, 139, P. S. 1927, 149).

§ 12.

1) Prawa odrębności, które w ostatnich dniach sześćdziesięciu przed otwarciem postępowania

ugodowego nowo nabyto w drodze egzekucji dla zaspokojenia lub zabezpieczenia, gasną skutkiem otwarcia postępowania z wyjątkiem praw odrębności uzyskanych dla danin publicznych; wznawiają się one jednak w razie zastanowienia postępowania. Przy przymusowym ustanowieniu prawa zastawu na podstawie § 208 o. e. rozstrzyga dzień adnotacji przymusowej licytacji.

2) Jeżeli jedynie na podstawie takiego prawa odrębności uczyniono wniosek o spieniężenie, należy na wezwanie komisarza ugodowego lub na wniosek zarządcy ugodowego zastanowić postępowanie sprzedażne. Przewidziany w § 256, ust. 2 o. e. czasokres do zgaśnięcia prawa zastawu ulega wstrzymaniu na korzyść takiego prawa odrębności w razie jego wznowienia aż do upływu dnia, w którym uchwała o zastanowieniu postępowania ugodowego stała się prawomocną.

3) Jeżeli przy sprzedaży przeprowadzonej przed lub po otwarciu postępowania ugodowego uzyskano cenę kupna, to część jej przypadająca na takie prawo odrębności można wydać wierzycielowi z prawem odrębności tylko wtedy, gdy postępowanie ugodowe zastanowiono i w ciągu dni czterech nie postawiono wniosku o otwarcie konkursu (§ 2, ustęp 2 o. k.).

Przepisy § 12 odnoszą się wyłącznie do praw odrębności, nabytych w drodze egzekucji, nie dotyczą natomiast umownych i ustawowych praw odrębności (p. objaśn. do § 11). Ponadto nie dotyczą one egzekucyjnie nabytych praw odrębności dla danin publicznych (§ 12, ust. 1) i dla roszczeń z § 23, l. 2—5, albowiem dla tych ostatnich można wedle § 10, ust. 4 nabywać prawa odrębności także i po otwarciu postępowania ugodowego,

gdyż ich postępowanie ugodowe nie narusza (p. objaśn. do § 10).

Bezskuteczność sędziowskich praw odrębności, nabytych w czasokresie oznaczonym w § 12, ust. 1, dotyczy praw odrębności zarówno na ruchomościach, jak i na nieruchomościach (M. rz. 22, 161).

Powołany w § 12, ust. 1 przepis § 208 o. e. opiewa: „W terminie w § 207, ust. 1 przepisany (t. j. w ciągu czternastu dni od prawomocnego zastanowienia postępowania licytacyjnego) wolno wszystkim wierzycielom, dla których wdrożenie postępowania licytacyjnego w księdze publicznej zanotowano (§ 134), podać w sądzie egzekucyjnym wnioski o intabulację prawa zastawu w stanie biernym nieruchomości egzekucją dotkniętej dla swych wykonalnych wierzytelności z pierwszeństwem hipotecznem tej adnotacji”.

Zacytowany w § 12, ust. 2 przepis § 256, ust. 2 o. e. brzmi: „To prawo zastawu (uzyskane przez egzekucyjne zajęcie ruchomości) gaśnie, jeżeli w ciągu roku od dnia wykonania zajęcia nie postawiono wniosku o dozwoleńsprzedaży (§ 264) i postępowania sprzedażnego należycie nie popierano”.

Przepis § 12, ust. 3 odnosi się tylko do takiego w ciągu czternastu dni od zastanowienia postępowanie ugodowego postawionego wniosku o otwarcie konkursu, który istotnie doprowadził do otwarcia konkursu. Wynika to z powołania w nim postanowienia § 2, ust. 2 o. k. (p. objaśn. do § 56), wedle którego skutki wdrożenia postępowania ugodowego trwają nadal aż do otwarcia konkursu, jeżeli konkurs otwarto na podstawie wniosku podanego w ciągu czternastu dni po zastanowieniu postępowania ugodowego.

Wpisy hipoteczne.

§ 13.

Intabulacje i prenotacje w księgach publicznych co do nieruchomości mogą być dozwolone i wykonane także po otwarciu postępowania, jeżeli stopień pierwszeństwa wpisu liczy się od dnia wyprzedzającego otwarcie postępowania.

Postanowienie § 13 dotyczy wpisów takich praw odrębności, które nie mogą powstawać po otwarciu postępowania ugodowego. Otóż jakkolwiek prawo odrębności na rzeczach nieruchomości nabywa się formalnie dopiero przez wpis w księdze publicznej, to jednak przepis § 13 pozwala na wpisy po otwarciu postępowania ugodowego nawet takich praw odrębności, które w tym czasie powstawać już nie mogą, jeśli tylko odnośne oświadczenie dłużnika, ustanawiające takie prawo odrębności, zostało złożone przed otwarciem postępowania i jeśli podanie o wpis takiego prawa wpłynęło do sądu hipotecznego przed dniem, w którym przybito edykt na tablicy sądu ugodowego (por. O. III. R. 722/27 w objaśn. do § 10).

Co do wpisów hipotecznych, dla których stosownie do § 53 u. h. adnotowano stopień pierwszeństwa, postanawia § 56, ust. 3 u. h., co następuje: „Gdy właściciel nieruchomości lub wierzyciel hipoteczny popadnie w konkurs przed wniesieniem podania o wpis, natenczas wpis wtedy tylko może być dozwolony, jeżeli dokument tyczący się tego interesu został sporządzony jeszcze przed dniem otwarcia upadłości i jeżeli dzień jego sporządzenia zostanie sądownie lub notarialnie udowodnio-

ny. Gdyby dokument nie odpowiadał tym warunkom, dopuszczalność wpisu ocenić należy według przepisów ustawy o upadłości". Przepis ten stosuje się i w postępowaniu ugodowym, bo postanowienia ordynacji konkursowej i ugodowej o prawach odrębności są identyczne, poza przepisem § 10, ust. 4 o. u., którego ordynacja konkursowa nie zawiera.

Przepisy §§ 53, 56 u. h. w brzmieniu noweli z 19/ 3 1916, Nr. 64 dz. u. p. przy intabulacji prawa zastawu w randze adnotacji zamierzonego obciążenia nie czynią różnicy, czy chodzi o wpis prawa zastawu dla już istniejącej wierzytelności, czy dla sumy kaucyjnej. Jeżeli zapis kaucyjny wystawiono przed otwarciem postępowania ugodowego, to § 13 o. u. nie stoi na przeszkodzie żądaniu intabulacji (O. z 3/7 1926, III. R. 491/26, O. S. P. V, 510. P. S. 1927, 326).

Sędziowskiego prawa zastawu nie można uzyskać po otwarciu postępowania ugodowego, choćby wpis miał nastąpić w stopniu poprzedniej adnotacji (p. O. A. Ob. 693/25 w objaśn. do § 10).

Rzecz jasna, że wpisy hipoteczne odnoszące się do praw odrębności, które mogą powstawać także w czasie trwania postępowania ugodowego (p. objaśn. do § 10), mogą być skuteczne, choć stopień ich pierwszeństwa liczy się od dnia późniejszego, niż dzień otwarcia postępowania ugodowego.

Wierzytelności nieoznaczone i terminowe.

§ 14.

1) Wierzytelności, których przedmiotem nie jest świadczenie pieniężne albo których kwota pieniężna jest nieoznaczona albo nie jest wyrażona w walucie krajowej, należy dochodzić wedle ich

wartości szacunkowej w walucie krajowej w czasie otwarcia postępowania.

2) Wierzytelności terminowe uważa się w postępowaniu ugodowem za płatne.

3) Nieoprocentowanych wierzytelności terminowych można dochodzić tylko w takiej kwocie, jaka po doliczeniu ustawowych odsetek za czas od otwarcia postępowania aż do płatności równa się pełnej kwocie wierzytelności.

Zasada równomiernego traktowania wierzycieli w postępowaniu ugodowem wymaga, aby wszystkie wierzytelności w postępowaniu ugodowem sprowadzono do jednej miary, a więc by wierzytelności niepieniężne oraz pieniężne w walucie zagranicznej zamieniono na wierzytelności pieniężne wyrażone w walucie krajowej. Zamiana ta ma nastąpić według wartości szacunkowej tych wierzytelności w dniu otwarcia postępowania ugodowego jako dniu, który w ogólności jest miarodajny dla wszelkich prawno-materjalnych zmian, następujących wskutek otwarcia postępowania (M. rz. 24). Stosownie do tego mają wierzyciele w zgłoszeniach podać wartość szacunkową swych wierzytelności w walucie krajowej w czasie otwarcia postępowania.

Jeżeli wierzyciel podał wartość szacunkową swej wierzytelności za wysoko i wskutek zaprzeczenia jej wysokości przez dłużnika przyjdzie do rozstrzygnięcia o prawie głosowania (§ 44), to rozstrzygnięcie to nie ma żadnego wpływu na istnienie wierzytelności w zgłoszonej wysokości (p. M. rz. 165, 166 w objaśn. do § 44).

Ponieważ z jednej strony przy obliczaniu większości rzeczowej w myśl § 42 należy uwzględnić jako głosujące przeciw ugodzie wierzytelno-

ści wykazane przez dłużnika w spisie majątku, a przez wierzycieli wcale nie zgłoszone (p. O. III. R. 53/28 przy § 42), z drugiej zaś strony sąd nie rozstrzyga wcale o prawie głosowania co do wierzytelności niezaprzeczonych (§ 44), a tego rodzaju wierzytelności przez dłużnika wykazane, a przez wierzycieli niezgłoszone pozostają zwykle niezaprzeczone, przeto należy przyjąć, że z mocy § 14 ciąży również na dłużniku obowiązek podania w spisie majątku wierzytelności niepieniężnych oraz pieniężnych w walucie zagranicznej według ich wartości szacunkowej w walucie krajowej. Inaczej bowiem sąd, nie będąc uprawnionym do ustalania wierzytelności, ani do rozstrzygania o prawie głosowania co do wierzytelności niezaprzeczonych, nie mógłby dla braku oznaczenia w walucie krajowej uwzględnić przy obliczaniu wyników głosowania tych wierzytelności, które dłużnik wykazał w walucie zagranicznej, względnie nie w pieniądzach, a których wierzyciele nie zgłosili i nikt nie zaprzeczył. Oczywiście dłużnik nie będzie w stanie podać wartości szacunkowej takich wierzytelności według dnia otwarcia postępowania, skoro spis majątku sporządza wcześniej, powinien ją jednakże podać przynajmniej według dnia podania wniosku o otwarcie postępowania, a następnie w razie ewentualnych zmian w wartości winien szacunek sprostować. Jeżeli dłużnik co do wierzytelności przez siebie wykazanej, a przez wierzyciela niezgłoszonej i przez nikogo niezaprzeczonej, która nie opiewa na walutę krajową, nie podał ani w spisie majątku, ani później wartości szacunkowej w walucie krajowej, winien komisarz ugody wezwać go o to najpóźniej na audjencji ugodowej, sam zaś wierzytelności takiej

nie powinien przeliczać, bo do tego nie ma ani obowiązku, ani prawa.

Przepis § 14 ma znaczenie nietylko proceduralne, gdyż nie dotyczy tylko tego, jaką wartość przypisać wierzytelności zgłoszonej w walucie obcej przy głosowaniu, lecz odnosi on się do samej pretensji zgłoszonej w walucie zagranicznej t. j. do jej zrealizowania. Jeżeli więc zawarto ugodę, to wierzyciele żądać mogą swych wierzytelności tylko tak, jak one są w ugodzie oznaczone t. j. w złotych. Wynika to z przepisów §§ 53, ust. 1, 46, ust. 3 i 14, ust. 1 o. u. Wymaga tego bowiem zasada równomiernego traktowania wierzycieli, aby wszelkie fluktuacje walutowe przy realizacji ugody były wykluczone (O. z 20/6 1928, III. Rw. 1262/27, P. S. 1928, 673; O. z 10/7 1928, III. Rw. 1295/28, P. S. 1928, 834).

Uгода przyznająca części wierzycieli pretensje w walucie obcej, części zaś w walucie krajowej, sprzeciwia się przepisom §§ 14 i 46, ust. 3, gdyż wobec niepewności waluty krajowej narusza zasadę równomiernego traktowania wierzycieli, która wymaga, aby w postępowaniu ugodowym wszelkie różnice roszczeń tem postępowaniem objętych sprowadzono tylko do różnicy ilościowej. Wierzyciele mają być postawieni narówni nietylko co do nominalnej wysokości, lecz także co do wartości i ryzyka swych pretensji. Ugodzie takiej należy więc odmówić zatwierdzenia w myśl § 50, l. 2 (O. z 14/9 1926, III. R. 607/26, P. S. 1926, 536; O. z 5/10 1926, III. R. 707/26, P. S. 1926, 536).

Kwotę wierzytelności terminowych nieoprotowanych, o której mówi § 14, ust. 3, oblicza się w myśl teorii Hoffmanna według wzoru $x = \frac{K \cdot 100}{100 \cdot l \cdot p}$

przyczem K oznacza całą wierzytelność, l czas, za który się strąca odsetki ustawowe, zaś p stopę procentową.

Jasnem jest, że postanowienia § 14 tak co do szacowania wierzytelności, jak i co do dochodzenia wierzytelności jeszcze niepłatnych, mają znaczenie tylko w postępowaniu ugodowem, a później tylko na wypadek zawarcia ugody. Jeżeli zaś do ugody nie dojdzie, to pierwotne wierzytelności pozostają bez zmiany (por. Tram. 32).

Wierzytelności z tytułu świadczeń powrotnych.

§ 15.

1) Wierzytelności, których przedmiotem są wypłaty rocznych rent, datków na utrzymanie, lub inne powrotne świadczenia o oznaczonym czasie trwania, należy zliczyć razem przy potrąceniu odsetek, o których mowa w § 14, ust. 3.

2) Wierzytelności rodzaju określonego w ustępie 1 o nieoznaczonym czasie trwania należy dochodzić według ich wartości szacunkowej w czasie otwarcia postępowania.

Do postanowień § 15 w sprawie oznaczenia wysokości wierzytelności z tytułu świadczeń powrotnych winni się stosować tak wierzyciele przy zgłaszaniu wierzytelności, jak i dłużnik przy sporządzaniu wykazu stanu biernego swego majątku (p. objaśn. do § 14).

O znaczeniu obliczenia wierzytelności stosownie do § 15, p. objaśn. do § 14.

Wierzytelności warunkowe.

§ 16.

Kto ma wierzytelność warunkową, może żądać zabezpieczenia zapłaty na wypadek ziszcze-

nia się warunku zawieszającego albo nieziszczenia się warunku rozwiązującego; może jednak żądać zapłaty, jeżeli warunek jest rozwiązujący, a żądający daje zabezpieczenie na wypadek jego ziszczenia się.

Sposób i termin zabezpieczenia wierzytelności warunkowych stosuje się do sposobu i terminu zapłaty wierzytelności bezwarunkowych, co jest konsekwencją zasady równomiernego traktowania wierzycieli (por. M. rz. 130, 167 w obj. do § 46).

Prawa spółdłużników i ręczycieli.

§ 17.

1) Spółdłużnicy do niepodzielnej ręki i ręczyciele dłużnika mogą żądać w postępowaniu ugodowym zwrotu wypłat, uiszczonych przez siebie na poczet wierzytelności przed lub po otwarciu postępowania, o ile im przeciw dłużnikowi przysługuje prawo zwrotnego poszukiwania.

2) Ze względu na wypłaty, któreby ich z tytułu ich odpowiedzialności w przyszłości spotkać mogły, zastrzega się im zgłoszenie swych roszczeń w postępowaniu ugodowym na wypadek, gdyby wierzyciel nie dochodził wierzytelności w postępowaniu ugodowym.

3) Po otwarciu postępowania mogą spółobowiązani dłużnika wykupić wierzytelność od wierzyciela lub jego następcy, który może przeciw nim wykonać prawo zwrotnego poszukiwania.

Spółdłużnicy do niepodzielnej ręki i ręczyciele dłużnika dochodzić mogą roszczeń o zwrot uiszczonych za niego wypłat tylko w ramach ustalonej ugodą odpowiedzialności dłużnika. Na przykładzie podanym przez Lehmana (Lehm. II, 82 i n.)

przedstawia się to w sposób następujący: Jeżeli ręczyciel na poczet wierzytelności w kwocie 10.000 złotych zapłacił wierzycielowi przed otwarciem postępowania ugodowego 3.000 zł, to przy ugodzie na 40 proc. dłużnik na poczet całej wierzytelności będzie musiał zapłacić 4.000 zł; wierzyciel zgłasza 7.000 zł, zaś ręczyciel 3.000 zł i otrzymują pierwszy 2.800 zł, drugi 1.200 zł, t. j. razem całą ugodzoną kwotę. Wierzyciel otrzymał w ten sposób razem 5.800 zł i może reszty w kwocie 4.200 zł dochodzić przeciw ręczycielowi, ten jednak nie może już z tego tytułu zgłaszać dalszego roszczenia, gdyż inaczej musiałby dłużnik na poczet wierzytelności w kwocie 10.000 zł. zapłacić więcej, niż 40 proc., co sprzeciwiałoby się zasadzie równomiernego traktowania wszystkich wierzytelności. Jeżeli ręczyciel uiścił częściową zapłatę za dłużnika już po otwarciu postępowania ugodowego, to ponieważ wierzyciel w myśl § 18 dochodzić może w tem postępowaniu całej wierzytelności, przeto roszczenie ręczyciela może być zgłoszone tylko co do takiej części wierzytelności, jakiej nie zgłosił wierzyciel. Jeżeli n. p. ręczyciel zapłacił 7.000 zł, to ponieważ wierzyciel dla otrzymania dalszych 3.000 zł przy ugodzie na 40 proc. zgłosi wierzytelności w kwocie 7.500 zł, będzie mógł ręczyciel dochodzić już tylko 2.500 zł.

Co do roszczeń z tytułu ewentualnych przyszłych wypłat, to mogą ich ręczyciele i spółdłużnicy dłużnika dochodzić tylko jako wierzytelności warunkowych (§ 16) i tylko na wypadek, gdyby wierzyciel nie dochodził wierzytelności. Jeżeli zatem wierzyciel dochodzi tylko części swej wierzytelności, to co do dalszej jej części może zgłosić rę-

czyciel, względnie spółdłużnik swoje warunkowe roszczenie.

Spółzobowiązany dłużnika z weksla może dochodzić prawa zwrotnego poszukiwania tylko o tyle, o ile na poczet weksla uiścił zapłatę (O. A. z 10/ 1 1882, L. 13802, G. U. W. 8822).

Przepis § 17, ust. 3 ma na celu poprawę sytuacji ręczycieli i spółdłużników, zapewnia im bowiem regres do dłużnika przynajmniej do wysokości kwot ugodzonych. Ma on znaczenie o tyle, że w myśl poprzednich uwag ręczyciel lub spółdłużnik może się znaleźć w sytuacji, że nie będzie mógł wogóle zgłosić żadnego roszczenia w postępowaniu ugodowym, a przez zawarcie ugody straci w myśl § 53, ust. 2 regres do dłużnika. Korzystniejszym więc może się dla niego okazać wykupienie całej wierzytelności i dochodzenie jej w postępowaniu ugodowym już z wyłączeniem pierwotnego wierzyciela.

Prawa wierzycieli przeciw współobowiązany.

§ 18.

1) Jeżeli wierzycielowi za tę samą wierzytelność odpowiada więcej osób do niepodzielnej ręki, natenczas wierzyciel może aż do zupełnego zaspokojenia dochodzić przeciw każdemu dłużnikowi, co do którego toczy się postępowanie ugodowe, całej do czasu otwarcia postępowania niewyrównanej jeszcze kwoty wierzytelności.

2) Jeżeli po zupełnem zaspokojeniu wierzyciela pozostaje nadwyżka, to aż do wysokości tej nadwyżki stosuje się prawo zwrotnego poszukiwania według ogólnych postanowień ustawowych.

Warunkiem zastosowania przepisu § 18, ust. 1 jest, aby dłużnicy odpowiadali obok siebie, a nie po sobie t. j. następny dopiero na wypadek nieuiszczenia zapłaty przez poprzedzającego (por. Lehm. II, 86).

Przepis § 18, ust. 1 ma zastosowanie, choć nie wszyscy współdłużnicy znajdują się w postępowaniu ugodowym (M. rz. 25, 161).

Przystąpienie w charakterze spółdłużnika (współpodpisanie) uzasadnia w razie wątpliwości odpowiedzialność do niepodzielnej ręki (O. A. z 9/1 1884, G. U. W. 9837).

Z tytułu zwrotnego poszukiwania nie może jeden spółdłużnik żądać od drugiego zapłaty, dopóki sam wierzycielowi zapłaty nie uiszczy (O. A. z 18/10 1910, Rv. II. 746/10, K. J. 1910, 48).

Potrącenie.

§ 19.

1) Wierzytelności, które w czasie otwarcia postępowania nadawały się już do potrącenia, nie potrzeba dochodzić w postępowaniu ugodowym.

2) Potrącenia nie wyklucza okoliczność, że wierzytelność wierzyciela albo dłużnika ugodowego w czasie otwarcia postępowania była jeszcze warunkową lub terminową, albo że przedmiotem wierzytelności wierzyciela nie było świadczenie pieniężne. Celem potrącenia należy obliczyć wierzytelność wierzyciela według §§ 14 i 15. Jeżeli wierzytelność wierzyciela jest warunkowa, może sąd dopuszczalność potrącenia uczynić zawisłą od dania zabezpieczenia.

Potrącenie następuje drogą porozumienia się między wierzycielem i dłużnikiem co do należności

i wysokości wierzytelności oraz warunków potrącenia. Stosownie do § 8 wymaga ono zgody zarządcy ugodowego. Jeżeli potrącenie jest sporne, trzeba go dochodzić w procesie poza postępowaniem ugodowym.

Jeżeli wierzytelność wierzyciela przewyższa wierzytelność wzajemną dłużnika ugodowego, to nadwyżkę winien wierzyciel zgłosić w postępowaniu ugodowym, jak każdą inną wierzytelność.

Przepis § 19, ust. 2 w ślad za postanowieniami §§ 14—16 rozszerza dopuszczalność potrącenia na wierzytelności, które poza postępowaniem ugodowym według przepisów kodeksu cywilnego nie nadają się do potrącenia, a mianowicie na wierzytelności warunkowe, terminowe i niejednogatunkowe.

Jeżeli w razie potrącenia wierzytelności warunkowych nie ziści się następnie warunek zawieszający, lub ziści się warunek rozwiązujący, to ten, po czyjej stronie wskutek tego wierzytelność zgasła, odpowiada z tytułu niesłusznego wzbogacenia.

Ponieważ w myśl wyraźnego brzmienia § 19, ust. 2 według §§ 14 i 15 należy obliczać w celu potrącenia tylko wierzytelności wierzycieli, przeto nieoprocenowane wierzytelności terminowe dłużnika ugodowego należy przy potrąceniu uwzględniać w pełnej ich wysokości. Do nich bowiem nie stosuje się sposób obliczenia według §§ 14 i 15 (por. Lehm. II, 90).

Jeżeli wierzytelność dłużnika ugodowego nie jest pieniężną, to potrącić ją można tylko z jednogatunkową wierzytelnością wierzyciela. Nie można jej zaś w celu potrącenia zamienić na wierzytelność pieniężną, gdyż zamienia się według § 14 ce-

lem potrącenia tylko wierzytelności niepieniężne wierzycieli (por. Lehm. II, 91).

Nie można potrącać roszczeń wymienionych w § 27, bo ich wogóle w czasie postępowania ugodowego dochodzić nie można.

§ 20.

1) Potrącenie jest niedopuszczalne, jeżeli wierzyciel dopiero po otwarciu postępowania stał się dłużnikiem dłużnika ugodowego albo jeżeli wierzytelność dłużnika ugodowego nabyto dopiero po otwarciu postępowania. To samo obowiązuje, jeżeli dłużnik dłużnika ugodowego nabył wierzytelność wzajemną wprawdzie przed otwarciem postępowania, lecz w czasie nabycia wiedział lub musiał wiedzieć o niewypłacalności dłużnika ugodowego.

2) Potrącenie jest jednak dopuszczalne, jeżeli dłużnik dłużnika ugodowego nabył wzajemną wierzytelność wcześniej, aniżeli sześć miesięcy przed otwarciem postępowania, albo jeżeli do przejęcia wierzytelności był zobowiązany, a przyjmując to zobowiązanie, nie wiedział, ani nie musiał wiedzieć o niewypłacalności dłużnika ugodowego.

Przepis § 20 ma na celu utrzymanie zasady równomiernego traktowania wierzycieli i zapobieżenie szczególnemu ich uwzględnieniu, które byłoby możliwe, gdyby potrącenie między wierzytelnościami wierzycieli a wzajemnymi wierzytelnościami dłużnika ugodowego było dopuszczalne bez żadnych ograniczeń. Mianowicie niektórzy wierzyciele mogliby dochodzić do zaspokojenia swych pretensyj w pełnej ich wysokości zamiast w ułam-

kowych kwotach w ten sposób, że po otwarciu postępowania ugodowego stawaliby się dłużnikami dłużnika ugodowego i potem długi swe kompenzowali z przysługującymi im wierzytelnościami w pełnej ich kwocie, bądź też w ten sposób, że wiedząc o niewypłacalności dłużnika, odstępowaliby swe wierzytelności do niego za wyższą kwotę jego dłużnikom, którzyby następnie wierzytelności te w pełnej ich kwocie potrącali ze swymi długami do dłużnika ugodowego.

Wierzyciel może po otwarciu postępowania ugodowego stać się dłużnikiem dłużnika ugodowego w ten sposób, że albo obejmie istniejący już w chwili otwarcia postępowania dług osoby trzeciej do dłużnika ugodowego, albo zaciągnie u niego nowy dług, albo wreszcie że dłużnik nabędzie istniejącą już w chwili otwarcia postępowania wierzytelność osoby trzeciej do wierzyciela. Wszystkie te przypadki obejmuje § 20, ust. 1, zdanie 1, przyczem we wszystkich wyklucza możliwość potrącenia. Przeciwna sytuacja unormowana jest w § 20, ust. 1, zdanie 2, a mianowicie że dłużnik dłużnika ugodowego staje się jego wierzycielem. Przepis ten wyklucza wyraźnie dopuszczalność potrącenia w przypadku, gdy dłużnik dłużnika ugodowego nabył wierzytelność do niego nawet przed otwarciem postępowania ugodowego, jeżeli tylko wiedział lub musiał wiedzieć w tym czasie o niewypłacalności dłużnika ugodowego. Rzecz jasna, że potrącenie będzie tem bardziej niedopuszczalne, jeżeli dłużnik dłużnika ugodowego nabył wierzytelność do niego już po otwarciu postępowania ugodowego (argumentum a minori ad maius z § 20, ust. 1, zdanie 2), chyba że nabył ją z czynności dłużnika, dozwolonych mu według § 8, ust. 2.

Przepis § 20, ust. 1, zdanie 2 nie ma zastosowania, jeżeli przed otwarciem postępowania, choćby z wiadomością o niewypłacalności dłużnika ugodowego, nabyto najpierw wierzytelność do niego, a potem dopiero dług, gdyż w takim wypadku nie dłużnik dłużnika ugodowego nabywa wierzytelność do niego, ale wierzyciel dłużnika ugodowego staje się jego dłużnikiem, a więc zachodzi stosunek odwrotny, niż w § 20, ust. 1, zdaniu 2 przewidziany.

ROZDZIAŁ TRZECI.

ROSZCZENIA W POSTĘPOWANIU UGODOWYM.

Roszczenia o wyłączenie.

§ 21.

1) Rzeczowe lub osobiste prawo wyłączenia rzeczy, które nie należą do dłużnika w całości lub w części, należy oceniać według ogólnych zasad prawnych.

2) Jeżeli taką rzecz pozbyto po otwarciu postępowania, może uprawniony bez ujmy dla dalej idących roszczeń o wynagrodzenie żądać wydania uiszczonej już odpłaty, a jeśli jej jeszcze nie uiszczono, odstąpienia prawa do zalegającej odpłaty.

3) Jeżeli dłużnikowi należy się zwrot wydatków wyłożonych na rzecz, która ma być zwróconą, albo celem uzyskania odpłaty, to winien je uprawniony do wyłączenia zwrócić równocześnie ze świadczeniem wzajemnem.

Przepis § 21 normuje postępowanie z prawami wyłączenia, które stosownie do § 11 nie mogą być co do swej treści ugodą naruszone.

Roszczenie o wyłączenie nie musi się opierać

na prawie rzeczowym, lecz może pochodzić także z innego tytułu; warunkiem jego jest tylko, aby rzecz ulegająca wyłączeniu dała się w majątku dłużnika odróżnić (O. A. z 3/6 1900, L. 7804, G. U. W. 1075).

Roszczenia o wyłączenie nie wyklucza zgłoszenie wierzytelności w postępowaniu ugodowym (O. A. z 21/12 1899, L. 13229, G. U. W. 802), chyba że zgłoszenie jest wyrazem dokonanego wyboru żądania n. p. ceny kupna zamiast zwrotu towaru (O. A. z 30/11 1909, Rv. I. 821/9, G. H. 1910, 43).

Przez rzeczy rozumieć należy również wszelkiego rodzaju uprawnienia, n. p. służebności na rzeczach dłużnika (M. rz. 45, 162).

Odstąpiona przez dłużnika przed otwarciem postępowania ugodowego wierzytelność hipoteczna jest mimo braku hipotecznego przeniesienia rzeczą ulegającą wyłączeniu (O. A. z 27/5 1884, L. 5572, G. U. W. 10050).

Roszczenia o wzbogacenie, które powstają skutkiem pozbycia rzeczy ulegających wyłączeniu, traktowane są również jako roszczenia o wyłączenie (M. rz. 45, 162).

Przepis § 21, ust. 2 nie wyklucza oczywiście skargi o własność pozbytej rzeczy, o ile ona jest dopuszczalną według prawa cywilnego (M. rz. 46, 162).

Wynikające z pozbycia rzeczy ulegających wyłączeniu „dalej idące roszczenie o wynagrodzenie“ należy oceniać według § 10, ust. 4, jeżeli rzecz pozbył dłużnik lub działający za niego zarządca ugodowy, nie wiedząc o prawie wyłączenia. Nie mają one już charakteru roszczenia o wyłączenie (M. rz. 46, 162).

Przeciw roszczeniu dłużnika o zwrot wydat-

ków wyłożonych na rzecz ulegającą wyłączeniu może uprawniony do wyłączenia przedstawić do kompensaty roszczenie o odszkodowanie za zmniejszenie wartości rzeczy wskutek zużycia (O. A. z 21/11 1900, L. 15486, G. U. W. 1192).

Prawo ścigania.

§ 22.

Sprzedawca albo komisant dla zakupna może żądać zwrotu towarów wysłanych dłużnikowi z innego miejsca, których tenże jeszcze nie zapłacił całkowicie, chyba że nadeszły one jeszcze przed otwarciem postępowania na miejsce dostawy i że dłużnik lub inna osoba za niego objęła je już w dzierżenie (prawo ścigania).

Warunkiem zastosowania przepisu § 22. jest wysłanie dłużnikowi towarów z innego miejsca. Miejsce przedsiębiorstwa, względnie zamieszkania dłużnika i wysyłającego towar jest przytem bez znaczenia, gdyż ustawa nie zwraca wogóle na nie uwagi.

Wykonanie prawa pościgu następuje drogą porozumienia się między wysyłającym towar i dłużnikiem. Jeżeli dłużnik się nie godzi, trzeba tego prawa dochodzić przeciw niemu w drodze skargi, względnie, jeśli wysyłający odebrał towar z powrotem, drogą zarzutu przeciw skardze dłużnika (por. Lehm. II, 99).

W razie wykonania prawa pościgu stosować należy, o ile chodzi o zwrot wydatków, przepis § 21, ust. 3.

Ponieważ stosownie do § 1166 k. c. umowa o dzieło, w której podejmujący się wykonania rze-

czy ma dostarczyć do niej materiału, jest w razie wątpliwości kontraktem kupna, przeto należy przyjąć, że do umowy takiej stosuje się przepis o prawie pościgu. Spornem jest natomiast, czy można stosować prawo pościgu przy kontrakcie zamiany (tak Jäg. uwaga 10 do § 44 i Bartsch, 346; inaczej Lehm. II, 98).

Wierzytelności uprzywilejowane.

§ 23.

W postępowaniu ugodowem przysługuje pierwszeństwo:

1. kosztem postępowania ugodowego;
następnie wszystkim wydatkom połączonym z nadzorem prowadzenia przedsiębiorstwa dłużnika i z badaniem jego stanu majątkowego, nie wyłączając podatków (kwot ugodzonych z podatnikiem, czynszów za dzierżawę podatku), należności, cel. opłat na ubezpieczenia pensyjne i społeczne i innych danin publicznych, które stają się płatne w czasie postępowania albo nie wcześniej, jak na trzy lata przed jego otwarciem i nie przychodzą już do zapłaty z przedmiotu, który za nie odpowiada;

2. kosztem pogrzebu dłużnika stosownie do § 549 k. c., a jeżeli dłużnik umarł po otwarciu postępowania, tylko niezbędnym wydatkom połączonym z jego pogrzebem;

3. wierzytelnościom osób pozostających w służbie u dłużnika z tytułu zasługi za ostatni rok przed otwarciem postępowania albo przed śmiercią dłużnika, jako też roszczeniom tych osób z powodu przedwczesnego rozwiązania stosunku służbowego, o ile nie przekraczają kwoty jednorocz-

nego wynagrodzenia, dalej wierzytelnościom agentów handlowych do właściciela przedsiębiorstwa o zapłatę prowizji i zwrot wydatków w gotówce, o ile chodzi o roszczenia, które powstały lub stały się płatne w ostatnim roku przed otwarciem postępowania; wszystkim tym roszczeniom z tem ograniczeniem, że prawo pierwszeństwa służy każdemu poszczególnemu wierzycielowi najwyżej do kwoty 2.400 zł. Ograniczenie to nie stosuje się do roszczeń o zwrot gotowych wydatków;

4. roszczeniom kas chorych przy przedsiębiorstwie i przy budowach do ich majątku zarządzanego przez przedsiębiorcę (właściciela budowy) w myśl postanowień §§ 47, l. 9 i 57 ustawy z dnia 30 marca 1888, dz. u. p. Nr. 33, jako też roszczeniom z umów zastępczych w myśl § 66, lit. b. rozporządzenia cesarskiego z dnia 25 czerwca 1914, dz. u. p. Nr. 138 o ubezpieczeniu pensyjnem osób zatrudnionych w przedsiębiorstwach;

5. wierzytelnościom lekarzy, akuszerów, pielęgniarzy chorych i aptekarzy z tytułu ich świadczeń zawodowych lub dostaw, o ile te wierzytelności powstały w ostatnim roku przed otwarciem postępowania albo przed śmiercią dłużnika i odnoszą się do osoby dłużnika, do członków jego rodziny albo do służby zatrudnionej w jego domu, przemyśle lub gospodarstwie.

Do kosztów postępowania ugodowego należą kosztą jego otwarcia, ewentualnych dochodzeń zarządzonych przez sąd, kosztą badania gospodarki dłużnika przez biegłych, o ile komisarz ugodowy takie badanie zarządził (§ 31, ust. 2), kosztą audjencji ugodowej itd. Nie należą tu kosztą narosłe poszczególnym wierzycielom z powodu ich udziału w postępowaniu, tych bowiem w ogólności w po-

stępowaniu ugodowem dochodzić nie można (§ 27, l. 1). Natomiast należą do kosztów postępowania, wymienionych w § 23, l. 1, należytości i wydatki zarządcy ugodowego jako poniesione w interesie ogólnym, a nie poszczególnych wierzyteli.

Nie należą do kosztów postępowania ugodowego kosztu kuratora spuścizny, do której następnie otwarto postępowanie ugodowe (O. A. z 24/6 1891, L. 7513, G. U. W. 13831; z 16/11 1877, L. 7439, G. U. W. 6660).

Nie należą do wierzytelności uprzywilejowanych należytości od wyroków i innych orzeczeń sądowych, wydanych przed czasokresem w § 23, l. 1 określonym, od czynności prawnych oraz czynności urzędowych, które miały miejsce przed tymże czasokresem, choćby nakaz płatniczy wygotowano i doręczono już w tym czasokresie (O. A. z 16/1 1877, L. 10889, G. U. W. 6351; z 9/10 1872, L. 9330, G. U. W. 4727; z 5/1 1875, L. 13779, G. U. W. 5585 i inne).

Nie są daniną publiczną należytości telefoniczne (O. A. z 9/2 1915, R. VI. 29/15, R. O. 251).

O ile wymienione w § 23, l. 1 podatki i daniny publiczne przychodzą do zapłaty z przedmiotu, który za nie odpowiada, to tracą charakter wierzytelności uprzywilejowanej, a zatem mogłyby być zgłoszone w postępowaniu ugodowem tylko jako zwykła wierzytelność.

Oznaczony w § 23, l. 1 trzechletni czasokres dla podatków i danin publicznych liczy się od chwili ich ustawowej zapadłości t. j. od chwili, kiedy zaszło zdarzenie uzasadniające obowiązek zapłaty podatku, względnie innej daniny publicznej, nie zaś od chwili, w której władza znalazła się w możności wymierzenia daniny, ani od chwili,

w której ją wymierzono, ani wreszcie od chwili doręczenia nakazu płatniczego (O. A. — G. U. W. 4104, 4150, 8280, 9286).

Przepis § 549 k. c. mówi o kosztach pogrzebu „odpowiadającego zwyczajowi miejscowemu, stanowisku i majątkowi zmarłego“, stanowiąc, że kosztą takie obciążają dziedzictwo.

Koszta żałoby nie są ciężarem spadku (O. A. z 30/9 1874, G. U. W. 5486), ani kosztą stypy (O. A. z 11/6 1912, G. U. W. XV, 5966). Jedne i drugie zatem nie stanowią kosztów pogrzebu „stosownie do § 549 k. c.“, a więc nie przysługuje im pierwszeństwo w postępowaniu ugodowem.

Koszta pogrzebu dłużnika, wykraczające poza normę z § 549 k. c., mogą być dochodzone w postępowaniu ugodowem tylko, jak każda inna wierzytelność. Tak samo wszelkie koszty pogrzebu członków rodziny dłużnika. Kosztów tych bowiem nie zalicza ustawa do wierzytelności uprzywilejowanych.

Przepis § 23, l. 3 odnosi się do osób pozostających w służbie u dłużnika, nie zaś do takich, które z nim zawarły umowę o dzieło. Zresztą obejmuje on tak osoby pozostające w trwałym stosunku służbowym, jak i te, które spełniają tylko poszczególne czynności dla dłużnika, tak pracowników niższego rzędu, jak i innych, tak osoby, które całą swoją działalność poświęcają dłużnikowi, jak i te, które poza usługami dla niego spełnianymi zajmują się jeszcze czem innem — byle tylko między temi osobami a dłużnikiem istniał stosunek służbowy. Obojętnem też jest dla zastosowania tego przepisu, czy stosunek służbowy w chwili otwarcia postępowania jeszcze trwa lub nie (por. Lehm. I, 411 i n. oraz literaturę tam podaną).

Roszczeń z tytułu poborów służbowych, przypadających na czas trwania postępowania ugodowego, jak i roszczeń o odszkodowanie z powodu przedwczesnego rozwiązania stosunku służbowego, które nastąpiło w tym czasie, dochodzić należy według § 10, ust. 4. Do nich zatem nie odnosi się przepis § 23, l. 3.

Użyte w § 23, l. 3 słowa „albo przed śmiercią dłużnika“ odnoszą się do wypadku, gdy dłużnik zmarł przed otwarciem postępowania ugodowego, bo jeśli umrze po jego otwarciu, to pobory służbowe osób pełniących u niego służbę za czas od otwarcia postępowania do śmierci dłużnika podpadają pod przepis § 10, ust. 4, a nie § 23, l. 3. Zatem jeśli dłużnik zmarł przed otwarciem postępowania, to jednoroczny okres czasu z § 23, l. 3 ulega przedłużeniu o czas między jego śmiercią a otwarciem postępowania ugodowego (por. Lehm. I, 413, II, 102).

Roszczeniom o zwrot gotowych wydatków służy pierwszeństwo według § 23, l. 3 bez względu na to, czy one same lub w połączeniu z zaległemi poborami służbowymi przekraczają kwotę 2.400 zł (M. rz. 51, 162).

Także roszczeniom innych służbobiorców prócz agentów handlowych o zwrot gotowych wydatków służy pierwszeństwo według § 23, l. 1, jeżeli tylko te wydatki powstały w służbie i jeśli roszczenie o ich zwrot wypływa z umowy służbowej (O. A. — G. U. W. 3018).

Ustawa z 30 marca 1888, Nr. 33 dz. u. p.: § 47, l. 9. „Majątek kasy chorych przy przedsiębiorstwie powierzony jest przedsiębiorcy. Jeżeli przedsiębiorca popadnie w konkurs, wówczas należy roszczenie kasy do majątku zarządzanego przez

przedsiębiorcę, o ile ono nie jest roszczeniem o zwrot, do pierwszej klasy roszczeń wierzycieli konkursowych“. § 57. „Zresztą mają odnośnie do kas chorych budowlanych odpowiednie zastosowanie przepisów §§ 46 — 49“.

§ 66 rozp. ces. z 25 lipca 1914, Nr. 138 dz. u. p.: „Jako umowy zastępcze w przyszłości będzie można uznać umowy,... które służbodawca ze swym personelem zawrze co do roszczeń o zaopatrzenie członków personalu lub osób po nich pozostałych“.

Przepis § 23, l. 5 odnosi się także do lekarzy dentystów, ale nie do techników dentystycznych. Nie stosuje się on też do drogerzystów, choćby byli farmaceutami. Roszczeniom osób wymienionych w tym przepisie przysługuje pierwszeństwo, choćby one nie powstały w związku z chorobą, jeśli tylko powstały z ich zawodowych świadczeń (n. p. operacje kosmetyczne, sprzedaż środków kosmetycznych). O ile roszczenia te pochodzą ze świadczeń na rzecz innych osób wymienionych w § 23, l. 5, niż dłużnika, służy im pierwszeństwo tylko wtedy, jeżeli dłużnik za świadczenia te odpowiada czy to z ustawy, czy z umowy (por. Lehm. I, 417 i n., II, 103).

Co do sposobu i czasu zaspokojenia wierzytelności uprzywilejowanych p. objaśn. do § 46, a odnośnie do podatków nadto orzeczenia przy § 50.

Należitości uboczne i roszczenia o zwrot.

§ 24.

1) Należitości uboczne, które powstały przed otwarciem postępowania ugodowego, mają równy stopień pierwszeństwa z wierzytelnościami.

2) Roszczeniom o zwrot długu zapłaconego za dłużnika przysługuje stopień pierwszeństwa zapłaconej wierzytelności.

Dla zastosowania przepisu § 24, ust. 1 jest bez znaczenia, czy koszta już zostały przyznane wierzycielowi, czy jeszcze nie, czy chodzi o koszta sądowe, czy pozasądowe. Obojętnem jest również, kiedy należytości uboczne powstały, byle tylko powstały przed otwarciem postępowania ugodowego. Także odsetki zaległe za dłuższy okres czasu, niż trzy lata, mają równe pierwszeństwo z wierzytelnością główną, jeśli tylko nie uległy przedawnieniu, względnie jeśli przedawnienia nie zarzucono (M. rz. 52, 162).

Nie można prowadzić w toku postępowania ugodowego egzekucji dla ściągnięcia kosztów procesowych, na zapłatę których zasądzono dłużnika po otwarciu postępowania ugodowego (p. O. A. Ob. 311/26 w objaśn. do § 10).

Roszczeniom o zwrot długu zapłaconego za dłużnika przysługuje stopień pierwszeństwa zapłaconej wierzytelności, bez względu na to, czy wierzytelność przeszła na płacącego przed, czy po otwarciu postępowania. Obojętnem jest, czy roszczenie płacącego opiera się na formalnem przeniesieniu zapłaconej wierzytelności, czy też posiada ono odrębną podstawę prawną (n. p. niesłuszne wzbogacenie, § 1042 k. c.). Tak samo należy traktować zapłatę przez ręczyciela po myśli § 1358 k. c. (M. rz. 52, 162).

Wierzytelności małżonki dłużnika.

§ 25.

1) Na przepis § 1226 k. c. o dowodzie oddania posagu może się małżonka dłużnika tylko wtedy

powołać, jeżeli sporządzony w prawnej formie dokument, stwierdzający odbiór posagu, wystawiono albo w czasie odbioru albo najpóźniej na dwa lata przed otwarciem postępowania ugodowego.

2) Data dokumentu prywatnego, stwierdzającego odbiór posagu, nie stanowi sama przez się takiego dowodu.

§ 1226 k. c.: „Jeżeli do majątku męża otwarto upadłość, wówczas dane przez niego przed otwarciem upadłości pisemne lub ustne potwierdzenie otrzymania posagu stanowi dowód przeciw każdemu. Jeżeli zaś dał potwierdzenie dopiero po ogłoszeniu upadłości, nie ma ono żadnej mocy dowodowej wobec wierzycieli“.

Potwierdzenie w dokumencie odbioru posagu wymaga formy notarialnej (§ 1 ustawy z 25 lipca 1871, Nr. 76 dz. u. p.); dowód innemi środkami dowodowemi nie jest wykluczony (O. A. z 28/1 1908, G. U. W. 4102), jak n. p. przez świadków (O. A. z 26/1 1886, G. U. W. 10912) albo przez przyznanie (O. A. z 4/4 1889, G. U. W. 12659).

Oddanie posagu może być wobec masy konkursowej (a więc i w postępowaniu ugodowym) męża udowodnione tylko aktem notarialnym (O. A. z 19/3 1902, L. 2056, G. U. W. 1824; z 5/12 1888, L. 12975, G. U. W. 12470; z 27/1 1885, L. 13795, G. U. W. 10397).

Jeżeli poświadczenie odbioru posagu nastąpiło w tym samym akcie notarialnym, w którym ustanowiono posag, to nie może ulegać wątpliwości, że poświadczenie to dano przy odbiorze posagu (O. A. z 8/5 1895, L. 5701, G. U. W. 15485).

Poświadczenie notarialne odbioru posagu, wystawione następnego dnia po odbiorze, nie może

być uważane za wystawione w czasie odbioru, choćby odbiór nastąpił w niedzielę (O. A. z 22¹/₂ 1893, L. 2015, G. U. W. 14605).

Wierzytelności wierzycieli handlowych.

§ 26.

Wierzytelności wierzycieli handlowych, wyprzedzające prawa małżonki dłużnika z układów małżeńskich (§ 16 ust. wpraw. kod. handlowego), uwzględnić należy w takiej kwocie, jakaby na nie przypadła bez względu na układy małżeńskie. Nadwyżka, która skutkiem tego przypada wierzycielom handlowym, ma być przekazana z udziału należnego małżonce jako osobistej wierzycielce.

§ 16 ust. wpraw. k. h. „Jeżeli firma kupca jest wpisana w rejestr handlowy, prawa majątkowe żonie jego przez układy małżeńskie zapewnione nie mają skutku względem wierzycieli handlowych, jeśli nie zostały również wpisane w rejestr handlowy, bez względu na to, czy układy małżeńskie zawarte zostały przed wpisaniem firmy, czy też dopiero po jej wpisaniu.

Prawa te skutkują względem rzeczonych wierzycieli dopiero od dnia, w którym nastąpiło wpisanie umów małżeńskich w rejestr handlowy sądu handlowego, w którego okręgu zakład handlowy ma siedzibę.

Wpis taki skutkuje przeciw osobom trzecim, bez względu na to, czy o wpisie wiedziały lub nie.

W razie konkursu roszczenia wierzycieli handlowych męza, jeszcze przed dniem wpisu powsta-

le, mają pierwszeństwo co do całego jego majątku przed wymienionemi prawami żony.

Przepisy tego paragrafu stosują się także do wszelkiej zmiany układów małżeńskich, czy nastąpiła zgodnie, czy też wskutek orzeczenia sędziego.

Przepisy powyższe stosują się i do spółników osobiście odpowiedzialnych spółki handlowej wpisanej w rejestr handlowy“.

Przepis § 26 stanowi wyraźny wyjątek od zasady równomiernego traktowania wierzycieli, wyrażonej w § 46, ust. 3. Wyjątek ten odnosi się tylko do żony kupca wpisanego w rejestrze w stosunku do wierzycieli handlowych jej męża. Roszczenia jej z układów małżeńskich skuteczne są zasadniczo wobec wierzycieli handlowych męża tylko w razie wpisania układów w rejestrze, a i w tym wypadku tylko wobec tych wierzycieli, którzy mają późniejsze wierzytelności, aniżeli wpis układów w rejestrze (§ 16 ust. wpraw. k. h.). Kwotę przypadającą na wierzycieli handlowych, którym żona kupca odpowiada (a mianowicie na wszystkich wierzycieli handlowych w razie niewpisania układów małżeńskich, a na dawniejszych wierzycieli w razie zarejestrowania układów), oblicza się tak, jak gdyby żona nie miała żadnych pretensyj z układów małżeńskich, przyczem nadwyżkę należy pokryć z kwoty przypadającej żonie. Obliczenie to stosuje się oczywiście tylko do tego, co by żona otrzymała w równym z wierzycielami handlowymi stopniu pierwszeństwa. Prawa odrębności żony nie zostają przez to naruszone (M. rz. 53, 162).

Wobec tego, że w postępowaniu ugodowem ani ogólna kwota wszystkich wierzytelności, ani fundusz przeznaczony na ich zaspokojenie nie są ściśle określone tak, jak w konkursie, nie da się tutaj

przypadająca wierzycielom handlowym w myśl § 26 nadwyżka obliczyć tak ściśle, jak w konkursie. W konkursie n. p. jeżeli stan czynny wynosi 3.000 zł, stan bierny 12.000 zł, w tem roszczenia żony z układów małżeńskich 6.000 zł, zaś roszczenia wierzycieli wyprzedzających żonę 2.000 zł, to podział zasadniczo wyglądałby tak, że na żonę wypadnie 1.500 zł, na wierzycieli wyprzedzających ją 500 zł, zaś na wierzycieli późniejszych 1.000 zł. Ponieważ zaś w razie nieuwzględnienia żony na wszystkich wierzycieli wypadłoby 6.000 zł, a z tego na wcześniejszych 1.000 zł, a zatem o 500 zł więcej, więc tę nadwyżkę 500 zł otrzymają wierzyciele wcześniejsi z udziału żony. W postępowaniu ugodowem ten sposób obliczenia da się zastosować tylko w przybliżeniu, bo stosunek stanu czynnego i biernego nie da się ściśle oznaczyć. Lehmann zaleca (Lehm. II, 106) następujący sposób obliczenia: Zlicza się wierzytelności wszystkich wierzycieli biorących udział w postępowaniu z pominięciem tych, którzy udziału nie biorą, jako niepewnych. Następnie oblicza się kwotę, która przy uwzględnieniu treści ugody byłaby potrzebna na zaspokojenie tych wierzytelności i wreszcie ustala się stosunek tej kwoty do sumy wszystkich wierzytelności biorących udział w postępowaniu, pomniejszonej o wierzytelność żony z układów małżeńskich. Jeżeli więc n. p. wierzytelność żony wynosi 6.000 zł, wierzycieli poprzedzających 2.000 zł, zaś późniejszych 4.000 zł, t. j. razem 12.000 zł, to przy ugodzie na 50 proc. wypadłoby na żonę 3.000 zł, na wierzycieli wyprzedzających żonę 1.000 zł, zaś na innych 2.000 zł, t. j. razem 6.000 zł. Jeżeli się zaś owe 6.000 zł, potrzebne na zaspokojenie wszystkich wierzycieli, przeznaczy

dla wierzycieli biorących udział w postępowaniu bez uwzględnienia żony, to na wierzytelności ich w kwocie 6.000 zł wypadnie kwota 6.000 zł, a zatem pełne 100 proc. ich pretensyj. W tym wypadku zatem wierzyciele wyprzedzający żonę otrzymają 50 proc. narówni z innymi plus 50 proc. z udziału żony.

Wierzytelność żony spółnika o zwrot posagu, jeżeli układy małżeńskie są zarejestrowane, ma być dochodzona nie w postępowaniu ugodowym jawnej spółki handlowej, lecz tylko w postępowaniu ugodowym tegoż spółnika (O. A. z 27/5 1908, Rv. I. 542/8, G. U. W. 4250).

Poza wypadkiem z § 26 stoi żona dłużnika pod względem jej roszczeń z układów małżeńskich narówni z innymi wierzycielami męża, a mianowicie otrzymuje taki sam, jak oni, ułamek swej wierzytelności (M. rz. 53, 162).

W braku zarejestrowania układów małżeńskich w rejestrze handlowym wierzytelność żony o wydanie posagu jest bezskuteczną wobec wierzycieli handlowych (O. A. z 28/6 1894, L. 7616, G. U. W. 15168).

Roszczenia wykluczone.

§ 27.

W postępowaniu ugodowym nie można dochodzić:

1. bieżących od otwarcia postępowania odsetek od wierzytelności osobistych oraz kosztów, które poszczególnym wierzycielom urastają z powodu uczestniczenia w postępowaniu;

2. kar pieniężnych za czyny karygodne wszelkiego rodzaju;

3. roszczeń z darowizn, a w postępowaniu ugodowym do majątku spuścizny także roszczeń z tytułu zapisów.

Wykluczenie odsetek bieżących od otwarcia postępowania ugodowego od dochodzenia w tem postępowaniu ma swe uzasadnienie w tem, że wszystkie wierzytelności w postępowaniu ugodowym ocenia się według dnia jego otwarcia i że po tym dniu nie mogą powstawać nowe wierzytelności ugodowe. Za takim wykluczeniem przemawiają też względy praktyczne, inaczej bowiem trzeba by przy każdym głosowaniu na nowo obliczać każdą wierzytelność, co jest zupełnie zbyteczne, skoro wierzyciele i tak nie otrzymują pełnych kwot swych wierzytelności z odsetkami, lecz tylko ich ułamkowe części, a najwyżej pełne pretensje bez odsetek (M. rz. 54, 162).

Odsetek bieżących od otwarcia postępowania ugodowego nie można dochodzić bez względu na to, czy są to odsetki umowne, czy ustawowe.

Odsetek od wierzytelności osobistych nie można dochodzić za czas od otwarcia postępowania aż do zapadłości ugodzonych kwot (p. O. III. Rw. 1293/28 przy § 53).

Przepis § 27, l. 1 nie odnosi się oczywiście do takich odsetek i takich kosztów, które powstają z czynności dłużnika, względnie działającego za niego zarządcy ugodowego, dozwolonych im w myśl § 8. Takich odsetek i kosztów można bowiem dochodzić w myśl § 10, ust. 4 niezależnie od toczącego się postępowania ugodowego.

Jeżeli w razie zastanowienia postępowania ugodowego otwarto konkurs równocześnie z zastanowieniem albo na skutek wniosku podanego w ciągu 14 dni od zastanowienia, to w myśl § 27,

l. 1 o. u. i § 2, ust. 2 o. k. nie można w tym konkursie dochodzić odsetek od wierzytelności osobibistych za czas od otwarcia postępowania ugodowego (O. z 4/4 1928, III. Rw. 2402/27, P. S. 1928, 631).

Koszta rekursu przeciw uchwale zatwierdzającej ugodę nie należą się wobec przepisu § 27, l. 1 (O. z 29/11 1927, III. R. 866/27, P. S. 1928, 220).

Pod przepis § 27, l. 2 podpadają kary pieniężne nakładane za wszelkiego rodzaju czyny karygodne, a więc tak kary wymierzone w sądowym postępowaniu karnem, jak i kary nałożone w postępowaniu karno-administracyjnym, dyscyplinarnym, oraz kary porządkowe. Nie należą tu natomiast kary umowne (por. Lehm. I, 431 i n. II, 107).

Przepis § 27, l. 3 odnosi się do roszczeń tylko z takich darowizn, których dokonał dłużnik ugodowy, względnie w postępowaniu ugodowym spuścizny do roszczeń z takich tylko zapisów, które pochodzą od zmarłego dłużnika. Jeżeli natomiast obowiązek uiszczenia zapisu nałożony został dłużnikowi przez trzeciego spadkodawcę, to roszczenia stąd płynącego można dochodzić w postępowaniu ugodowym (por. Lehm. I, 432, II, 107).

Do roszczeń z darowizn należy także roszczenie małżonki dłużnika o wiano (Pol. 185), natomiast nie należy do nich roszczenie o oprawę (O. A. — G. U. W. 6680, 9218; Pol. 185).

W myśl § 27, l. 3 wykluczone są od dochodzenia w postępowaniu ugodowym także roszczenia płynące z uświęconych zwyczajem darów okolicznościowych. Można natomiast dochodzić roszczeń o zastrzeżone umownie personalowi służbowemu gratyfikacje (por. Lehm. I, 432, II, 107).

Wierzytelności wierzycieli obcokrajowych.

§ 28.

1) O ile z układów państwowych albo oświadczeń rządu, obwieszczonych w dzienniku ustaw państwa, nie wynika nic innego, przysługują wierzycielom obcokrajowym takie same prawa, jak krajowym, jeżeli wzajemność jest zapewniona.

2) Jeżeli przestrzeganie wzajemności jest wątpliwe, należy zasięgnąć wiążącego wyjaśnienia Ministra Sprawiedliwości.

3) Postanowienia te odnoszą się także do wierzytelności, które po otwarciu postępowania przeszły z obcokrajowców na obywateli tutejszych.

W sprawie traktowania roszczeń wierzycieli obcokrajowych w postępowaniu ugodowym, toczącym się przeciw obywatelowi tutejszemu, obowiązują w pierwszym rzędzie postanowienia umów międzynarodowych i oświadczeń rządu, obwieszczonych w dzienniku ustaw. W braku takich umów przysługują wierzycielom obcokrajowym pod warunkiem przestrzegania wzajemności równe z tutejszymi obywatelami prawa, a to tak pod względem materialnym, jak i formalnym.

Domniemanie przemawia zawsze za tem, że wzajemność jest przestrzegana i dopiero jeśli co do tego nasunie się wątpliwość, należy zasięgnąć wiążącego oświadczenia Ministra Sprawiedliwości. Nie przewiduje natomiast ustawa dostarczenia przez wierzyciela zagranicznego dowodu na to, że wzajemność jest przestrzegana, wobec czego zarówno żądanie dostarczenia takiego dowodu, jak i poprzestanie na nim w razie, gdyby go wierzyciel sam dostarczył, jest niedopuszczalne.

W razie nieprzestrzegania wzajemności, należy wobec wierzyciela odnośnego państwa stosować retorsję (Lehm. I, 435, II, 108).

Przepis § 28, ust. 3 ma na celu uniemożliwienie obchodzenia postanowień § 28, ust. 1 i 2 drogą cedowania po otwarciu postępowania ugodowego na rzecz obywateli tutejszych wierzytelności tych wierzycieli zagranicznych, co do których wypadnie stosować retorsję.

ROZDZIAŁ CZWARTY.

ORGANA POSTĘPOWANIA UGODOWEGO.

Komisarz ugodowy.

§ 29.

1) Sąd ugodowy ma ustanowić sędziego komisarzem ugodowym. Jeżeli to jest wskazanem, może sąd ugodowy ustanowić komisarzem ugodowym także sędziego jednego ze sądów grodzkich swego okręgu. Gdy komisarz ugodowy doznaje przeszkody, wstępuje w jego miejsce sędzia, któremu zresztą jest poruczone jego zastępstwo.

2) Komisarz ugodowy ma kierować postępowaniem jako sędzia jednostkowy i nadzorować czynności zarządcy ugodowego. Jest on w szczególności powołany do wszystkich sądowych zarządzeń i rozstrzygnięć, których ordynacja ugodowa nie zastrzega uchwale sądu ugodowego.

3) Sąd ugodowy może każdecześnie wglądać w czynności komisarza ugodowego, żądać od niego sprawozdania, a z ważnych powodów odwołać go i zastąpić innym sędzią.

4) Wszystkie sądy i władze obowiązane są udzielać komisarzowi ugodowemu pomocy prawnej.

Nazwę „sądów powiatowych“ w § 29, ust. 1 zastąpiono przy uwzględnieniu zmian w organizacji sądów, wprowadzonych przez p. o u. s. p., nazwą „sądów grodzkich“.

Przepis § 29 ustala w ogólnych zarysach podział czynności sądowych w postępowaniu ugodowym między sąd ugodowy a komisarza ugodowego. Szczegółowe przepisy w tym przedmiocie rozrzucone są po całej ustawie. Na podstawie postanowień § 29, ust. 2 i tych szczegółowych przepisów ustalić można kompetencję sądu ugodowego i komisarza ugodowego w następujący sposób:

I. Do sądu ugodowego należy: rozstrzygnięcie wniosku o otwarcie postępowania ugodowego (§ 1), udzielenie zwłoki w przedłożeniu spisu majątku (§ 2), ustanowienie komisarza i zarządcy ugodowego (§§ 29, 30), wyznaczenie audjencji ugodowej i terminu zgłaszania wierzytelności (§ 4), wydanie zarządzeń w celu zabezpieczenia majątku (§ 3), zakazanie dłużnikowi przedsięwzięcia niektórych czynności, względnie przedsięwzięcia ich bez zgody zarządcy ugodowego (§ 3), rozstrzygnięcie o tem, czy istnieją ważne powody nieprzyjęcia urzędu zarządcy ugodowego (§ 30), czuwanie nad działalnością komisarza ugodowego, odwołanie go z ważnych przyczyn i zastąpienie innym sędzią (§ 29), rozstrzygnięcie wniosku o ustanowienie innego zarządcy (§ 30), przynaglanie zarządcy karąmi pieniężnymi do spełnienia jego obowiązków, ustanowienie w nagłych wypadkach innej osoby do wykonania poszczególnych czynności na jego koszt i niebezpieczeństwo, złożenie zarządcy z urzędu (§ 35), rozstrzyganie o tem, czy zachodzą ważne przyczyny odmowy przyjęcia członkostwa rady przybocznej (§ 36), odwołanie powoła-

nia do rady przybocznej (§ 36), rozstrzyganie rekursów przeciw postanowieniom komisarza ugodowego co do roszczeń zarządcy i członków rady przybocznej o zwrot wydatków i wynagrodzenie za trud (§ 33), rozstrzygnięcie o zatwierdzeniu ugody lub jego odmowie (§ 49), zakończenie, wzgl. zastanowienie postępowania ugodowego (§§ 55, 56) i postawienie wniosku o przedłużenie dziewięćdziesięciodniowego terminu do przyjęcia ugody (§ 56). Może on również stosownie do § 11, ust. 2 odłożyć sprzedaż przymusową, co może też uczynić komisarz ugodowy.

II. Poza tem prowadzi postępowanie komisarz ugodowy jako sędzia samoistny. Do niego należy zarządzenie adnotacji w myśl § 6, wykonanie zarządzonech przez sąd ugodowy środków zabezpieczających, zastanowienie postępowania sprzedażnego w myśl § 12, ust. 2, nadzorowanie czynności zarządcy (§ 29), rozstrzyganie zażaleń dłużnika na postępowanie zarządcy (§ 32), stawianie sądowi ugodowemu wniosków o zarządzenia w myśl § 35, ust. 2, ustanawianie i oznaczanie składu rady przybocznej (§ 36), rozstrzyganie o roszczeniach zarządcy i członków rady przybocznej o zwrot wydatków i wynagrodzenie za trud (§ 33), prowadzenie audjencji ugodowej (§ 37), rozstrzyganie o tem, czy nieobecność dłużnika jest usprawiedliwiona (§ 37), rozstrzyganie o prawie głosowania (§ 44), dopuszczenie zmiany wniosku ugodowego (§ 37), odroczenie audjencji ugodowej (§§ 42, 45), zarządzenie zabezpieczenia zaprzeczonych wierzytelności, wyznaczenie terminu do ich dochodzenia (§ 46), przedsięwzięcie dochodzeń potrzebnych dla rozstrzygnięcia sądu ugodowego o zatwierdzeniu ugody lub jego odmowie. W ogólności wszystkie

zarządzenia, jakie w toku postępowania okażą się konieczne, należą do komisarza ugodowego, jeśli ich ustawa nie powierza wyraźnie sądowi ugodowemu.

Konsekwencją przyznania komisarzowi ugodowemu stanowiska sędziego samoistnego jest skierowanie środków prawnych od jego zarządzeń i rozstrzygnięć (z wyjątkiem wypadku z § 33, ust. 3) do sądu apelacyjnego (§ 63 o. u. i § 176 o. k.).

Zarządca ugody.

§ 30.

1) Sąd ugody ustanawia z urzędu zarządcę ugodowego przy otwarciu postępowania i przy każdym opróżnieniu stanowiska zarządcy ugodowego. Jeżeli ustanowiony jest adwokatem lub notariuszem, może odmówić przyjęcia tylko z ważnych przyczyn, których ocena należy do sądu ugodowego.

2) Zarządcą ugodowym należy ustanowić osobę nieposzlakowaną, godną zaufania i obznajomioną z prowadzeniem interesów. Na zapytania sądu co do tych przymiotów władze i związki zawodowe są obowiązane odpowiadać odwrotnie. Zarządcą ugodowym nie może być bliski członek rodziny (§ 32 o. k.), a nie powinien nim być współzawodnik dłużnika.

3) Bliższe postanowienia o wyborze zarządców ugodowych przez sąd mogą być wydane w drodze rozporządzenia.

4) Dłużnik i każdy wierzyciel mogą w ciągu dni ośmiu po ustanowieniu zarządcy ugodowego postawić w sądzie ugodowym umotywowany wniosek o ustanowienie innego zarządcy ugodo-

wego. Ustanowienie innego zarządcy ugodowego ma być ogłoszone publicznie.

5) Zarządca ugodowy otrzymuje dekret ustanowienia i winien przez podanie ręki przyrzec komisarzowi ugodowemu sumienne wypełnianie swoich obowiązków.

Jeżeli co do ustanowienia zarządcy zachodzą wątpliwości, może sąd przesłuchać dłużnika i niektórych wierzycieli co do osoby ustanowić się mającej (M. rz. 164).

Zarządcą ugodowym może być zamianowana także osoba płci żeńskiej (M. rz. 73, 163).

Przyjęcie przez adwokata ustanowienia zarządcą ugodowym poza turnusem przestrzegany w sądzie nie uzasadnia przekroczenia dyscyplinarnego (O. A. z 26/1 1905, L. 19274, J. Bl. 1905, 15).

§ 32. o. k. „Za bliskich członków rodziny należy uważać małżonka i osoby, które z dłużnikiem lub jego małżonkiem są spokrewnione lub spowinowacane w linii prostej albo do czwartego stopnia w linii ubocznej, następnie przysposobieńców i wychowanków, oraz osoby żyjące z dłużnikiem w związku nieślubnym. Pokrewieństwo ze związku nieślubnego stoi narówni ze ślubnem”.

Do traktowania kogoś jako bliskiego krewnego nie wystarcza, że dłużnik utrzymuje z nim przygodnie stosunki płciowe, natomiast wymagana jest wspólność pożycia oparta na podstawie podobnej, jak małżeństwo (M. rz. 43, 163).

Członek rady zawiadowczej i likwidator spółki akcyjnej nie może być ustanowiony zarządcą ugodowym tejże (O. A. z 15/5 1878, L. 5260, G. U. W. 7758). Tak samo krewny przełożonego spółki akcyjnej (O. A. z 16/12 1874, L. 13194, G. U. W. 5568).

W braku wyraźnego zakazu ustawy można ustanowić zarządcą ugodowym jednego z wierzycieli, byle miał zaufanie dłużnika i innych wierzycieli. Z reguły należy ustanawiać nim osobę mieszkającą w miejscu przedsiębiorstwa dłużnika lub w jego pobliżu, choć mogą się zdarzyć wypadki, że pewne właściwości zarządcy usuwają kwestję jego zamieszkania na dalszy plan (por. Lehm. II, 118).

Rozporządzenie, o którem mowa w § 30, ust. 5, nie zostało dotąd wydane.

Ponieważ ustanowienie odpowiedniego zarządcy ugodowego jest rzeczą nader ważną, a późniejsza zmiana w jego osobie powoduje zwłokę postępowania niepożądaną ze względu na 90-dniowy termin do przyjęcia ugody, przeto leży w interesie dłużnika, aby już we wniosku o otwarcie postępowania zaproponował osobę zarządcy (M. rz. 164).

Osoba zaproponowana na zarządcę ugodowego nie ma prawa domagać się ustanowienia jej nim (M. rz. 73, 163).

Zarządca ugodowy nie jest uprawniony do zaczepiania uchwały ustanawiającej nowego zarządcę ugodowego (O. A. z 15/1 1910, R. II, 49/10, Zb. urz. 1312).

Obowiązki i odpowiedzialność zarządcy ugodowego.

§ 31.

1) Zarządca ugodowy ma się wystarać o dokładne wiadomości o położeniu ekonomicznem i dotychczasowem prowadzeniu przedsiębiorstwa

dłużnika, o przyczynach jego upadku majątkowego, o ściągальności jego należności, o stosowności ofiarowanej ugody i o wszystkich okolicznościach ważnych dla decyzji wierzycieli oraz starać się o to, aby prowadzenie przedsiębiorstwa w miarę możliwości było utrzymane, a majątek dłużnika nie uległ uszczupleniu. Winien on dołożyć starania, jakiego wymaga przedmiot jego czynności (§ 1299 k. c.).

2) Komisarz ugody może w celu przygotowania sprawozdania zarządcy ugodowego zarządzić po przesłuchaniu tegoż, aby gospodarkę dłużnika zbadały osoby biegłe, obeznane z jego gałęzią interesów.

3) W drodze rozporządzenia mogą być wydane bliższe postanowienia o wyborze i wynagrodzeniu takich osób, w szczególności o zakładaniu list.

4) Komisarz ugody może zarządzić, aby zarządca ugody złożył jeszcze przed audjencją pisemne sprawozdanie o zbadanych przezeń okolicznościach i w miarę potrzeby udzielił wierzycielom odpisów tego sprawozdania.

Obowiązkiem zarządcy ugodowego jest przede wszystkim zbadanie stosunków dłużnika w ten sposób, aby na podstawie jego sprawozdania mogła się odbyć rozprawa nad propozycją ugodową (M. rz. 163).

Ma on ustalić cały stan czynny i bierny majątku dłużnika. W szczególności obowiązany jest wypośredkować wartość majątku, jakoteż zbadać istnienie i prawdziwość długów, gdyż okoliczności te mają zasadnicze znaczenie dla decyzji wierzycieli.

Ważnem zadaniem zarządcy ugodowego jest nadzorowanie dłużnika. Winien on ocenić, czy i które czynności należące do zwykłego obrotu w przedsiębiorstwie może dłużnik przedsięwziąć i czy należy mu zezwolić na czynności wykraczające poza zwykły obrót. W sprawowaniu tego nadzoru jest mu pomocną możność doniesienia komisarzowi ugodowemu o wykroczeniach dłużnika (M. rz. 163).

Zarządca ugody obowiązany jest donieść o zauważonych okolicznościach, które wskazują na niedozwolone wyszczególnienie niektórych wierzycieli (O. A. z 17/11 1892, L. 11692, Now. III, 252).

O ile zarządca ugody nie prowadzi wskutek polecenia sądu ugodowego zamiast dłużnika jego przedsiębiorstwa, względnie nie inkasuje za niego pieniędzy, to nie jest obowiązany do składania rachunków. W przeciwnym razie ciąży na nim obowiązek składania rachunków komisarzowi ugodowemu (por. Lehm. II, 123).

§ 1299. k. c. „Kto wykonuje publicznie urząd, sztukę, przemysł lub rzemiosło, albo kto bez potrzeby podejmuje się dobrowolnie interesu, którego przeprowadzenie wymaga szczególnej znajomości sztuki lub niezwyklej pilności, daje tem samem do poznania, że przypisuje sobie potrzebną pilność i wymaganą niezwyklej znajomość rzeczy; tem samem staje się odpowiedzialnym za ich brak. Jeżeli zaś ten, który mu powierzył interes, wiedział o jego niedoświadczeniu albo mógł o tem wiedzieć przy zwykłej uwadze, spada również na niego wina za nieuwagę“.

Z przytoczonego przepisu § 1299 k. c. wynika, że zarządca ugody nie może zasłaniać się nieznajomością gałęzi przedsiębiorstwa dłużnika,

gdyż obowiązkiem jego jest nie przyjąć stanowiska zarządcy lub złożyć je, jeżeli się na prowadzeniu przedsiębiorstwa nie zna i wskutek tego nie może sprostać ciążącym na nim obowiązkom.

W przedmiocie sposobu badania stosunków gospodarczych i stanu przedsiębiorstwa dłużnika zalecają motywa rządowe (M. rz. 127) używanie systemu przyjętego w praktyce kupieckiej przy ugodach pozasądowych. Polega on na tem, że osoby biegłe, biorąc za podstawę bilans nie budzący wątpliwości, w razie potrzeby od założenia przedsiębiorstwa, ustalają przy pomocy ksiąg, rachunków i innych zapisków, zapodań pracowników i innych osób, a także wyjaśnień dłużnika obrót i przychód surowy przedsiębiorstwa, następnie zaś ciężary, poczem przez porównanie wypośrodkowują braki usprawiedliwione. Z porównania tych braków z brakami, jakie wykazuje bilans surowy, który się równocześnie sporządza, wychodzi na jaw, czy istnieją braki nieusprawiedliwione, względnie niewyjaśnione, których źródło następnie należy wypośrodkować przez zbadanie dodatkowe poszczególnych kont. W ten sam sposób bada się zapas towarów. Wychodząc od niebudzącego wątpliwości inwentarza, bada się wykazany księgowo przychód i rozechód, a wynik tego badania porównuje się ze stanem towaru, jaki się w danej chwili znajduje. Badanie takie daje nie tylko podstawę do ustalenia kwoty, pokrytej majątkiem dłużnika, ale także obraz całokształtu jego gospodarki i przegląd źródeł niedoboru, pozwala więc ocenić, czy dłużnik zasługuje na ugodę i czy proponowana uгода jest stosowną.

Rozporządzenie, o którem mowa w § 31, ust. 3, nie zostało dotąd wydane.

§ 32.

1) Zarządca ugody jest obowiązany donieść komisarzowi ugodowemu, jeżeli dłużnik wykracza przeciw sądowemu zarządzeniu, wydanemu po myśli § 3, ust. 4, albo przeciw przepisowi § 8.

2) Zażalenia dłużnika przeciw poszczególnym zarządzeniom, albo postępowaniu zarządcy ugodowego rozstrzyga komisarz ugody. Przeciw jego rozstrzygnięciu niema środka prawnego.

3) Zarządca ugody odpowiada wszystkim interesowanym za niekorzyści majątkowe, które spowodował, sprawując swój urząd wbrew obowiązkom.

Za zaniedbanie doniesienia, o którym wspomina § 32, ust. 1, odpowiada zarządca ugody tak samo, jak za niewypełnienie innych obowiązków (M. rz. 163).

Odpowiedzialność zarządcy ugodowego z § 32, ust. 5 obejmuje nie tylko szkodę zrządzoną rozmyślnie, lecz także szkodę spowodowaną niedbalstwem lub niedołożeniem należytej uwagi. Odpowiedzialność ta istnieje wobec wszystkich interesowanych, a więc nie tylko wobec dłużnika i wierzycieli, ale także wobec ręcycieli, osób uprawnionych do wyłączenia poszczególnych części majątku dłużnika, wierzycieli z prawem odrębności i t. d. (M. rz. 75, 163).

Według § 486 b., l. 4 u. k. w brzmieniu rozp. ces. z 10/12 1914, Nr. 337 dz. u. p. zarządca ugody i członek rady przybocznej wierzycieli, który ze szkodą wierzycieli rozmyślnie przyjmuje dla siebie lub kogoś trzeciego nienależną korzyść majątkową lub jej obietnicę, ulega za występki karze aresztu od trzech miesięcy do jednego roku.

Naruszenie obowiązków, którego się dopuszcza adwokat jako zarządca ugody, jest zarazem naruszeniem ciążących na nim jako na adwokacie obowiązków zawodowych (O. A. z 15/10 1903, L. 978, K. J. 1904, 14).

Roszczenia zarządcy ugodowego.

§ 33.

1) Zarządcy ugodowemu należy się zwrot gotowych wydatków oraz wynagrodzenie za trud.

2) Przy ukończeniu swej działalności winien on zgłosić swe roszczenia u komisarza ugodowego. Komisarz ugody może każdego czasu zlecić zarządcy ugodowemu, aby oznajmił swoje roszczenia.

3) O roszczeniach zarządcy ugodowego rozstrzyga komisarz ugody. Rozstrzygnięcie należy doręczyć zarządcy ugodowemu i dłużnikowi. Mogą oni zacząć rozstrzygnięcie komisarza ugodowego rekursem przed sądem ugodowym; ten rozstrzyga ostatecznie.

Przy oznaczaniu wynagrodzenia zarządcy ugodowego za jego trud nie należy brać za podstawę pojedynczych czynności i od każdej wymierzać należytość z osobna, lecz oznaczyć należy wynagrodzenie przy uwzględnieniu całokształtu działalności zarządcy i jej wyników (M. rz. 108, 164).

O obowiązku zarządcy ugodowego do zwrotu kwot pobranych od dłużnika bez przyznania ich przez komisarza ugodowego p. O. III. Rw. 1384/27 przy § 34.

W razie nieściągalności przyznanych zarządcy ugodowemu gotowych wydatków nie należy mu ich zwracać z kasy sądowej (O. A. z 2/6 1873, L. 12984, G. U. W. 4825).

§ 34.

1) W drodze rozporządzenia może być wydana taryfa, oznaczająca pewne kwoty wynagrodzenia łącznego, wedle której ma się wymierzać należitości zarządcy ugodowego. Przy ułożeniu tej taryfy należy uwzględnić ogólną sumę majątku będącego do rozporządzenia dla zaspokojenia wierzycieli, wynik osiągnięty dla wierzycieli i stan postępowania w czasie ukończenia czynności zarządcy ugodowego.

2) Od stawek taryfowych można odstąpić tylko wtedy, jeżeli sprawowane zgodnie z obowiązkiem czynności połączone były z nadzwyczajnym trudem, jeżeli rozmiar ich był niezwykle albo jeżeli odniosły szczególniejszy skutek.

3) Układy zarządcy ugodowego z dłużnikiem albo z wierzycielami o wysokość gotowych wydatków i o wynagrodzenie za trud są nieważne.

Taryfy wynagrodzenia zarządców ugodowych dotąd nie wydano.

Zarządca ugody obowiązany jest zwrócić dłużnikowi kwoty pobrane od niego czy to tytułem zaliczek, czy też zapłaty za swe czynności, jeżeli nie poddał tych roszczeń pod rozpoznanie komisarza ugodowego (O. z 11/10 1927, III. Rw. 1384/27, O. S. P. VII, 73, P. S. 1929, 177).

O odpowiedzialności karnej zarządcy ugodowego i członków rady przybocznej, którzy ze szkodą wierzycieli przyjmują nienależną korzyść majątkową, p. § 486 b. u. k. w objaśn. do § 42.

Nadzór nad zarządcą ugodowym.

§ 35.

1) Komisarz ugody może zasięgać od zarządcy ugodowego ustnego lub pisemnego spra-

wozdania i wyjaśnień, wglądać w rachunki i inne pisma i przedsiębrać potrzebne dochodzenia.

2) Jeżeli zarządca ugody nie spełnia należycie swych obowiązków, może sąd ugody na wniosek komisarza ugodowego zniewolić go grzywnami do dokładnego wypełniania obowiązków, a w nagłych wypadkach ustanowić na jego koszt i niebezpieczeństwo inną osobę do załatwienia poszczególnych czynności.

3) Sąd ugody może z ważnych powodów usunąć zarządcę ugodowego po wysłuchaniu komisarza ugodowego. W miarę możliwości należy przedtem przesłuchać zarządcę ugodowego.

Zarządca ugody obowiązany jest złożyć na żądanie sądu ugodowego oświadczenie dotyczące ustalenia majątku także wtedy, jeżeli oświadczenia takiego żądano na prośbę osoby trzeciej (O. A. z 10/9 1890, L. 10285, G. U. W. 13393).

Zażalenie na czynności i postępowanie zarządcy ugodowego służy jedynie dłużnikowi (§ 32, ust. 2), nie mają go natomiast wierzyciele. Mogą jednak i oni drogą doniesienia do komisarza ugodowego żądać usunięcia niewłaściwości, względnie spowodowania, by zarządca ugody spełniał należycie swe obowiązki (por. Lehm. II, 124).

Rada przyboczna wierzycieli.

§ 36.

1) Jeżeli tego wymaga rozmiar przedsiębiorstwa, może komisarz ugody przydać zarządcy ugodowemu celem wspierania go radę przyboczną z trzech do pięciu członków. Przytem należy w miarę możliwości mieć wzgląd na wnioski wierzycieli.

2) Członkami rady przybocznej można ustanowić także osoby fizyczne i prawne nie będące wierzycielami. Każdy członek może dać się zastąpić w wykonywaniu swych obowiązków na własny koszt i niebezpieczeństwo. Jeżeli ustanowiony jest wierzycielem, natenczas może odmówić powołaniu do rady przybocznej tylko z ważnych przyczyn, których ocena należy do sądu ugodowego.

3) Sąd ugodowy może odwołać powołanie do rady przybocznej.

Ustanowienie rady przybocznej wskazanem jest tylko w wypadkach trudniejszych i skomplikowanych. Jest ona tylko organem doradczym i pomocniczym zarządcy ugodowego, natomiast nie ma głosu rozstrzygającego i ani zarządca ugodowy, ani dłużnik nie potrzebują do żadnej czynności jej przyzwolenia. Ocenie zarządcy ugodowego jest też pozostawione, czy uzna za stosowne zasięgnąć rady rady przybocznej, względnie powierzyć jej członkom załatwienie pewnych czynności (M. rz. 164).

Odwołanie ustanowienia rady przybocznej wierzycieli należy do kompetencji sądu ugodowego (M. rz. 165).

Ponieważ członkowie rady przybocznej powierzone im obowiązki mają pełnić bezstronnie, nie należy ustanawiać nimi bliskich krewnych, ani współzawodników dłużnika (analogja z § 30, ust. 2).

Osoby nie będące wierzycielami dłużnika ugodowego mogą bez podania przyczyny nie przyjąć powołania do rady przybocznej.

Członkowie rady przybocznej odpowiadają wszystkim interesowanym za niekorzyści majątko-

we spowodowane postępowaniem przeciwnem obowiązkom. Prócz tego może ich komisarz ugody zmuszać karami pieniężnymi do wypełnienia obowiązków (§ 63 o. u. i § 89, ust. 2 o. k.).

O odpowiedzialności karnej członków rady przybocznej p. objaśn. do § 32.

Członkom rady przybocznej należy się zwrot gotowych wydatków. Nie mają natomiast prawa do wynagrodzenia za swe czynności, chyba że im poruczono załatwienie szczególnych czynności n. p. zbadanie gospodarki dłużnika (§ 63 o. u. i 89, ust. 5. o. k.). O roszczeniach ich z tego tytułu rozstrzyga komisarz ugody, którego rozstrzygnięcie w tej mierze można zaczepić tylko rekuresem do sądu ugodowego (§ 63 o. u. i § 127 o. k.).

Radzie przybocznej nie przysługuje prawo wnoszenia rekursu przeciw uchwałom sądu ugodowego (O. A. z 17/2 1891, L. 1715, G. U. W. 13610).

ROZDZIAŁ PIĄTY. AUDJENCJA UGODOWA.

Audjencja ugodowa.

§ 37.

1) Dłużnik winien na audjencji ugodowej jawić się osobiście. Zastępstwo przez pełnomocnika jest tylko wtedy dopuszczalne, jeżeli ważne przyczyny przeszkodziły mu w osobistym jawieniu się i jeżeli komisarz ugody uzna nieobecność za usprawiedliwioną. W przeciwnym razie wniosek ugody uchodzi za cofnięty.

2) Po rozpoczęciu audjencji nie można już cofnąć wniosku ugodowego. Zmianę wniosku ugodowego albo postawienie nowego wniosku po odrzuceniu poprzedniego na audjencji może komisarz ugody, o ile nie wszyscy wierzyciele

uprawnieni do głosowania są obecni, dopuścić tylko wtedy, jeżeli zmieniony albo nowy wniosek nie jest dla wierzycieli mniej korzystny.

Jeżeli dłużnik przed audjencją ugodową zmarł, to na audjencji ma stać zastępca prawny masy spadkowej i podtrzymać wniosek ugodowy, gdyż w przeciwnym razie uchodzi on za cofnięty (por. Lehm. II, 130).

Jeżeli dłużnik jawił się na audjencji, a następnie po jej rozpoczęciu się wydalil, to mimo to pozostaje związany wnioskiem ugodowym. Za cofnięcie wniosku takiego wydalenia się uważać nie można, bo po rozpoczęciu audjencji nie można wogóle cofnąć wniosku ugodowego (§ 37, ust. 2).

Stosownie do § 63 o. u. i § 175, ust. 3 o. k. niema od omieszkania audjencji ugodowej przywrócenia do pierwotnego stanu. Jeżeli jednak z powodu niejawienia się dłużnika zastanowiono postępowanie ugodowe (§ 37, ust. 1. i § 56, i. 1), a dłużnik odnośną uchwałę zaczepi rekuresem, w którym wykaże, że niestawiennictwo było usprawiedliwione i że go na audjencji usprawiedliwić nie mógł, to sąd ugodowy, względnie sąd wyższej instancji może uchylić uchwałę zastanawiającą postępowanie i polecić rozpisanie ponownej audjencji, co oczywiście możliwem będzie tylko wtedy, gdy jeszcze nie upłynęło 90 dni od otwarcia postępowania.

Z uwagi na to, że przed głosowaniem ma zarządca ugodowy złożyć sprawozdanie o stosunkach gospodarczych dłużnika (§ 38, ust. 1) i że dopiero na podstawie tego sprawozdania uzyskują wierzyciele możliwość oceny, czy proponowana ugoda jest stosowną, należy przyjąć, iż nieobecność

zarządcy ugodowego na audjencji powoduje jej odroczenie. Przedłożenie sprawozdania pisemnego i odczytanie go na audjencji zapobiec temu nie może, bo podczas audjencji może się każdej chwili okazać potrzeba uzupełnienia takiego sprawozdania lub wyjaśnienia go w pewnym kierunku, bez czego decyzja wierzycieli w przedmiocie przyjęcia lub odrzucenia ugody okaże się wprost niemożliwą lub przynajmniej znacznie utrudnioną. W każdym razie, gdyby odroczenie audjencji z powodu nieobecności zarządcy ugodowego miało spowodować przekroczenie 90-dniowego terminu do przyjęcia ugody, a w następstwie zastanowienie postępowania z tej przyczyny, należy mimo niejawnienia się jego przeprowadzić głosowanie na podstawie pisemnego lub nawet bez żadnego sprawozdania, gdyż jest możliwem, że wierzyciele mimo to zgodzą się na ugodę, a jeśliby ją nawet odrzucili lub od głosowania się wstrzymali, to w najgorszym razie rezultat będzie ten sam, co przy odroczeniu audjencji, t. j. zastanowienie postępowania. Nikt więc na tem nie traci, a natomiast w razie przyjęcia ugody dłużnik skorzystać może.

Jeżeli żaden z wierzycieli uprawnionych do głosowania nie jawi się na audjencji, to wniosek ugodowy należy uważać za odrzucony, gdyż w takim wypadku nie może być mowy o osiągnięciu żadnej z wymaganych w § 42 większości.

Nieobecność ręcycieli na audjencji ugodowej nie ma tego skutku, iżby ofiarowane przez nich poręczenie uchodziło za cofnięte (M. rz. 126, 165).

Aż do audjencji ugodowej nie jest dłużnik swym wnioskiem ugodowym związany i może go dowolnie zmienić lub cofnąć (M. rz. 126, 165).

§ 38.

1) Przed rozpoczęciem głosowania ma zarządca ugodowy złożyć sprawozdanie w myśl § 34, ust. 1.

2) Następnie winien dłużnik na wniosek zarządcy ugodowego albo wierzyciela lub na polecenie komisarza ugodowego złożyć przysięgę wyjawienia.

Audjencja ugodowa ma przebieg następujący: Komisarz ugodowy stwierdza, czy dłużnik się stawił, względnie czy niestawiennictwo usprawiedliwił, czy stawił się zarządca ugodowy, którzy wierzyciele i z jakimi wierzytelnościami się stawili. Następnie przy udziale obecnych rozpatruje uprawnienia do głosowania tak obecnych, jak i nieobecnych (§§ 39 — 41), poczem zarządca ugodowy składa sprawozdanie, nad którem znów może powstać dyskusja oraz może nastąpić ewentualna zmiana wniosku ugodowego. W dalszym ciągu na wniosek lub z urzędu odbiera się od dłużnika przysięgę wyjawienia, o ile jej nie zaniechano, poczem przeprowadza się głosowanie. Po głosowaniu komisarz ugodowy ustala jego wyniki i ewentualnie po przesłuchaniu interesowanych wywduje rozstrzygnięcie po myśli § 44, ust. 2.

Sprawozdanie zarządcy ugodowego w myśl § 38, ust. 1 jest podstawą głosowania wierzycieli, gdyż według niego oceniają oni stosowność proponowanej ugody. Dlatego też winien zarządca złożyć sprawozdanie ustnie tak, aby je wszyscy obecni na audjencji wierzyciele słyszeć mogli. Prócz tego obowiązany on jest udzielić wierzycielom dodatkowych wyjaśnień na poszczególne pytania, pozostające w związku z przedmiotem jego sprawozdania. Z drugiej strony sąd ugodowy

przed wydaniem uchwały w przedmiocie zatwierdzenia ugody winien zbadać, czy ona nie stoi w sprzeczności ze stosunkami dłużnika i nie sprzeciwia się wspólnemu interesowi wierzycieli (§ 51, l. 1), a podstawą tego badania będzie przede wszystkim sprawozdanie zarządcy ugodowego, co znów wymaga, aby treść tego sprawozdania była uwidoczniiona w aktach. Ponieważ zaś protokolowanie sprawozdania zarządcy na audjencji ugodowej zajmowałoby zbyt wiele czasu, przeto jest wskazaniem, aby zarządca ugodowy przedłożył także pisemne sprawozdanie, a to bądź jeszcze przed audjencją, bądź na audjencji. Jeżeli tego nie uczyni sam, może komisarz ugodowy wezwać go o to po myśli § 31, ust. 4.

O tem, jak należy postąpić w razie niejawienia się zarządcy ugodowego na audjencji oraz o odczytaniu pisemnego sprawozdania p. objaśn. do § 37.

Przysięgę wyjawienia odebrać można od dłużnika dopiero po złożeniu sprawozdania przez zarządcę ugodowego, gdyż dopiero z tą chwilą zostają mu przedstawione wszystkie ustalenia, dotyczące jego stanu majątkowego (M. rz. 165). Oczywiście jeżeli wyjątkowo przychodzi do głosowania bez sprawozdania zarządcy ugodowego, to brak tego sprawozdania nie może być przeszkodą w odebraniu przysięgi wyjawienia.

Odebranie przysięgi wyjawienia ma nastąpić zawsze przed głosowaniem, gdyż przysięga dłużnika co do jego stanu majątkowego jest jednym z tych urządzeń, które dostarczyć mają wierzycielom podstawy do powzięcia decyzji w przedmiocie przyjęcia lub odrzucenia ugody. Odebranie jej po głosowaniu nie miałoby celu. Jeżeli dłużnik

odmawia złożenia przysięgi, to głosowanie jest zbyteczne, bo w takim razie należy postępowanie zastanowić po myśli § 56, l. 3.

Z faktu umieszczenia przepisu o przysiędze wyjawienia w rozdziale, traktującym o audjencji ugodowej, wynika, że przysięgę winien dłużnik złożyć na tej audjencji. Nie jest atoli wykluczone, że w konkretnym przypadku okaże się to niemożliwem, n. p. jeżeli dłużnik z powodu długotrwałej choroby nie może się stawić na audjencji ugodowej. Głosowanie nad wnioskiem ugodowym może się w takim wypadku odbyć w obecności pełnomocnika dłużnika. Byłoby więc niepraktycznem i niesłusznem zastanawianie postępowania z tego powodu, że dłużnik nie złożył przysięgi wyjawienia na audjencji ugodowej (§ 56, l. 3), skoro on tego uczynić nie może. Należy wobec tego przyjąć, że w takich wyjątkowych wypadkach można odebrać przysięgę wyjawienia i poza audjencją ugodową, n. p. w mieszkaniu dłużnika. Komisarz ugodowy może zwrócić się o to do innego sędziego (§ 29, ust. 4). Może też, jeżeli odebranie przysięgi postanowiono dopiero na audjencji, odroczyć audjencję do czasu jej odebrania.

Prawo głosowania.

§ 39.

1) Wierzycielom, których prawa przez treść ugody nie doznają uszczerbku nie przysługuje prawo głosowania.

2) Wierzycielom spółki handlowej, którzy zgłosili swoje wierzytelności także w równoczesnym konkursie lub postępowaniu ugodowem osobiście odpowiedzialnego spółnika, przysługuje

w postępowaniu ugodowym przeciw osobiście odpowiedzialnemu spółnikowi prawo głosowania tylko co do tej części wierzytelności, która przypuszczalnie przez dochodzenie w innej drodze nie będzie pokryta.

3) Wierzycielom z prawem odrębności przysługuje prawo głosowania tylko co do części wierzytelności nie pokrytej przypuszczalnie prawem odrębności.

Według § 39 nie służy prawo głosowania następującym wierzycielom: 1) wierzycielom wymienionym w § 10, ust. 4; 2) wierzycielom wymienionym w § 23; 3) wierzycielom z prawem odrębności odnośnie do tej części wierzytelności, która znajduje pokrycie w prawie odrębności; 4) w tym samym stosunku wierzycielom osobistym, którzy na zabezpieczenie swych roszczeń otrzymali oznaczone części z majątku dłużnika (§ 39, ust. 3 i § 10, ust. 5); 5) w postępowaniu ugodowym osobiście odpowiedzialnego spółnika spółki handlowej wierzycielom tej spółki odnośnie do tej części wierzytelności, która przypuszczalnie znajdzie pokrycie w równoczesnym konkursie lub w postępowaniu ugodowym spółki.

Okoliczności miarodajne dla prawa głosowania według § 39 winien sąd uwzględnić z urzędu. Jeżeli istnieją wątpliwości, n. p. co do wysokości niedoboru (§ 39, ust. 2, 3), może sąd w myśl § 65 o. u. i § 173, ust. 5 o. k. przedsięwziąć potrzebne dochodzenia i w ten sposób uzyskać podstawę do rozstrzygnięcia o prawie głosowania (M. rz. 85, 165). Rozstrzygnięcie zaś takie nastąpić musi, choćby nie przyszło do formalnego rozstrzygnięcia o prawie głosowania w rozumieniu § 44, ust. 2, i choćby odnośny wierzyciel nie stanął na audjencji

ugodowej, gdyż inaczej nie mógłby komisarz ugody obliczyć, czy istnieje wymagana ustawa większość rzeczowa do przyjęcia ugody.

Co do niedoboru ma być wierzyciel z prawem odrębności traktowany narówni z innymi wierzycielami ugodowymi, a zaspokojenie się jego na podstawie ugody wchodzi w rachubę dopiero po wykonaniu prawa odrębności. Wynika stąd, że jest aktem przezorności ze strony wierzyciela z prawem odrębności zgłosić swą pretensję także w postępowaniu ugodowym. Kroku tego, a tak samo faktu głosowania za ugoda, nie można uważać za zrzeczenie się prawa odrębności. Zrzeczenie się musi być wyraźne (O. z 27/11 1928, III. Rw. 376/28, P. S. 1929, 175).

Przepis § 39, ust. 3 nie przesądza o prawie wierzycieli z prawem odrębności do zgłoszenia w postępowaniu ugodowym całej wierzytelności i żądania ugodzonej kwoty od całej wierzytelności bez względu na istnienie prawa odrębności (por. Bartsch, „Die Ausgleichsquote absonderungsberechtigter Forderungen“ w G. Z. Bl. 1926, str. 87 oraz objaśn. do § 46).

§ 40.

1) Kilku wierzycielom, którym wspólnie przysługuje jedna wierzytelność albo których wierzytelności aż do nastania niewypłacalności dłużnika stanowiły tylko jedną wierzytelność, należy się tylko jeden głos. Przepis ten ma być analogicznie stosowany, jeżeli wierzytelność wierzyciela obciążona jest prawem zastawu.

2) Osoby te muszą się porozumieć co do wykonania prawa głosowania.

3) Wierzycielowi, który zgłosił kilka wierzytelności, należy się tylko jeden głos bez względu na to, czy wierzytelność nabył przed lub po otwarciu postępowania ugodowego.

Według § 40 służy tylko jeden głos: 1) wierzycielom, którym przysługuje wspólnie jedna wierzytelność; 2) wierzycielom, których wierzytelności aż do nastania niewypłacalności dłużnika ugodowego stanowiły jedną całość; 3) wierzycielowi mającemu kilka wierzytelności. Ma to znaczenie oczywiście tylko przy liczeniu głosów według głów.

Jeżeli wierzytelność jest obciążona prawem zastawu, to zastawca i zastawnik muszą się porozumieć co do wykonania prawa głosowania z tą wierzytelnością, gdyż obu przysługuje im wspólnie jeden głos (M. rz. 125, 165).

Jeżeli między osobami, którym według § 40, ust. 1. służy tylko jeden głos, nie dojdzie do porozumienia w sprawie wykonania prawa głosowania, to głosów ich nie liczy się wcale ani przy obliczaniu większości osobowej, ani też przy obliczaniu większości rzeczowej (według kwot) (M. rz. 125, 165).

Przy obliczaniu większości rzeczowej liczy się wierzycielowi, który zgłosił kilka wierzytelności, kwoty wszystkich wierzytelności (M. rz. 126, 165).

Okoliczności wpływające na prawo głosowania według § 40 należy uwzględnić z urzędu, choćby ich nikt nie podniósł (p. objaśn. do § 39 i O. III. R. 868/27 przy § 42).

§ 41.

1) Wierzycielom, którzy dopiero po nastaniu niewypłacalności nabyli wierzytelność przez

ustępstwo, nie przysługuje co do tej wierzytelności prawo głosowania, jeżeli się temu sprzeciwi wierzyciel uprawniony do głosowania, który zgłosił swoją wierzytelność w czasokresie do zgłoszeń. Sprzeciw taki może ten, kto rości sobie prawo głosu, obalić przez wykazanie, że sprzeciwiającemu się ofiarowano pisemnie przed audjencją ugodową z określeniem ośmiodniowego terminu wykupienia jego wierzytelności pod warunkami równie korzystnymi, jakie przyznano ustępującemu i że warunki te odpowiadały gospodarczemu położeniu dłużnika bezpośrednio przed otwarciem postępowania albo, jeżeli wierzytelność odstąpił wcześniej, jego gospodarczemu położeniu w czasie odstąpienia.

2) Postanowienia te nie mają zastosowania, jeżeli wierzyciel przejął wierzytelność na podstawie zobowiązania przyjętego przed nastaniem niewypłacalności.

W braku sprzeciwu w § 41, ust. 1 określonego, względnie w razie obalenia takiego sprzeciwu, przysługuje cesjonariuszom, którzy nabyli wierzytelności do dłużnika ugodowego już po nastaniu niewypłacalności, prawo głosowania narówni z innymi wierzycielami.

Z przepisu § 41, ust. 2 wynika, że prawo głosowania przysługuje bezwzględnie cesjonariuszowi, który nabył wierzytelność do dłużnika ugodowego przed nastaniem jego niewypłacalności.

Wierzycielom, którzy zgłosili wierzytelności po upływie czasokresu do zgłoszeń, nie służy prawo sprzeciwu z § 41, gdyż inaczej przez zbyt późne zgłaszanie ich mogliby uniemożliwić cesjonariuszom postawienie na czasie oferty, o której mowa w § 41, ust. 1, zdanie 2 i wymusić przy po-

mocy swego prawa sprzeciwu szczególne korzyści dla siebie (M. rz. 124, 165).

Ocena, czy udał się dowód na fakta wymienione w § 41, ust. 1, zdanie 2, należy do komisarza ugodowego.

W §§ 39—41 wymienia ordynacja ugodowa wszystkie te wierzytelności, które nie uprawniają do głosowania, natomiast nie określa nigdzie wierzytelności uprawniających do głosowania, ani wierzycieli uprawnionych do głosowania. Wobec braku takiego pozytywnego określenia należy a contrario z przepisów §§ 39—41 przyjąć, że prawo głosowania przysługuje wszystkim wierzycielom w tych paragrafach niewymienionym. W szczególności nie zależy ono ani od zgłoszenia wierzytelności, ani od jawienia się wierzyciela na audjencji ugodowej. Wynika to pośrednio również z postanowienia § 52, które do rozpoczęcia uchwały zatwierdzającej ugodę uprawnia wszystkich interesowanych, t. j. wierzycieli, którzy nie głosowali wyraźnie za ugodą, zaś do rozpoczęcia uchwały odmawiającej zatwierdzenia ugody każdego wierzyciela, który nie głosował wyraźnie przeciw ugodzie. W jednym i w drugim wypadku nie jest warunkiem wniesienia rekursu ani zgłoszenie wierzytelności, ani obecność wierzyciela na audjencji ugodowej. Otóż jeżeli wierzyciel mimo niezgłoszenia wierzytelności i niejawienia się na audjencji ugodowej, ma prawo zacząć uchwałę w przedmiocie zatwierdzenia ugody, to tem bardziej musi mu służyć prawo oddania głosu za lub przeciw ugodzie, o ile tylko nie zachodzą okoliczności, któreby go według ustawy prawa tego pozbawiały, t. j. okoliczności wymienione w §§ 39—41. Identyczne stanowisko zajmuje w omawianej

kwestji judykatura polskiego Sądu Najwyższego, albowiem przy obliczaniu przewidzianej w § 42. większości rzeczowej każe uwzględniać jako głosujące przeciw ugodzie te wierzytelności, które wykazał dłużnik w spisie majątku, a których wierzytiele nie zgłosili i na audjencji z nimi nie głosowali (p. O. III. R. 868/27 i O. III. R. 53/28 w objaśn. do § 42).

Warunki przyjęcia wniosku.

§ 42.

1) Do przyjęcia wniosku ugodowego wymaga się, aby większość obecnych na audjencji wierzycieli uprawnionych do głosowania zgodziła się na wniosek i aby ogólna suma wierzytelności wierzycieli zgadzających się wynosiła przynajmniej trzy czwarte części ogólnej sumy wszystkich wierzytelności uprawniających do głosowania.

2) Jeżeli osiągnięto tylko jedną z tych większości, może dłużnik aż do zamknięcia audjencji żądać powtórzenia głosowania na nowej audjencji. Audjencję tę komisarz ugodowy wyznaczy natychmiast i poda ją ustnie do wiadomości. Wierzycieli nieobecnych na pierwszej audjencji należy wezwać.

3) Wierzycieli nie wiążą oświadczenia złożone na pierwszej audjencji.

Do przyjęcia ugody wymaga ustawa podwójnej większości, a mianowicie zwykłej większości obecnych na audjencji wierzycieli (większość osobowa) i kwalifikowanej większości, wynoszącej $\frac{3}{4}$ części ogólnej sumy wierzytelności uprawniających do głosowania (większość rzeczowa).

Co do pojęcia wierzytelności uprawniających do głosowania p. objaśn. do § 41.

Wykonać prawo głosowania t. j. głosować na audjencji, mogą wierzyciele tylko osobiście lub przez pełnomocników. Składanie pisemnych oświadczeń w tym względzie jest niedopuszczalne, a zatem o ile takie oświadczenia się zdarzą, nie należy ich wogóle brać pod rozwagę (M. rz. 128, 165). Zasada, że prawo głosowania musi być wykonane osobiście lub przez pełnomocnika, ma jednakże wobec brzmienia przepisu § 42, ust. 1. zastosowanie w całej pełni tylko, gdy chodzi o oddanie głosu za ugodą. Jeśli zaś chodzi o to, aby głos jakiś policzono jako oddany przeciw ugodzie, to przy obliczaniu większości osobowej wystarczy, że odnośny wierzyciel stawia się na audjencji sam lub przez pełnomocnika, lecz od głosowania się wstrzyma, zaś przy obliczaniu większości rzeczowej nie potrzeba ani tego, ani nawet zgłoszenia wierzytelności przez wierzyciela, gdyż już w razie wykazania wierzytelności przez dłużnika i wstrzymania się od jakiegokolwiek udziału w postępowaniu ze strony wierzyciela trzeba odnośną wierzytelność uważać za głosującą przeciw ugodzie (p. O. III. R. 53/28 niżej).

W ślad § 63 o. u. i § 172 o. k. mają zastosowanie w postępowaniu ugodowem przepisy procedury cywilnej o pełnomocnikach stron. Przy audjencji ugodowej zatem głosy wierzycieli stawających przez pełnomocników należy uwzględnić przy obliczeniu głosów według § 42. Inaczej decyzja o ugodzie złożonąby została wyłącznie w ręce wierzycieli miejscowych, bo trudno przypuścić, by wierzyciele zamiejscowi chcieli ponosić koszt

jazdy do audjencji ugodowej (O. z 16/2 1927, III. R. 60/27, P. S. 1927, 151).

Głosowanie musi się odnosić do wniosku ugodowego, jako całości. Głos oddany z zastrzeżeniami liczy się jako oddany przeciw ugodzie (por. Lehm. II, 141).

Przy obliczaniu większości sum muszą być policzone wszystkie wierzytelności zgłoszone do postępowania ugodowego, które uprawniają do głosowania, bez względu na to, czy odnośni wierzyciele byli na audjencji obecni lub nie, czy głosowali, czy też od głosowania się wstrzymali. Wyłączyć należy z obliczenia tylko wierzycieli, co do których zachodzą przeszkody w §§ 39 i następnych podane (O. z 6/12 1927, III. R. 868/27, P. S. 1928, 674).

Przy obliczaniu większości (rzeczowej) zlicza się wszystkie wierzytelności, zamieszczone w przedłożonym przez dłużnika wykazie majątku, bez względu na to, czy wierzyciele wierzytelności swe do postępowania zgłosili, czy nie i czy wogóle na audjencji ugodowej się jawili lub nie. Jako głosujących za ugodą uważa się tylko tych wierzycieli, którzy wyraźnie na audjencji za ugodą się oświadczyli (O. z 1/2 1928, III. R. 53/28, P. S. 1929, 42).

Jeżeli już zgóry jest widoczne, że osiągnięcie obu większości nie jest możliwe n. p. dlatego, że wierzytelności wszystkich wierzycieli, którzy się jawili, nie dosięgają trzech czwartych części ogólnej sumy wierzytelności uprawniających do głosowania, to głosowanie należy mimo to przeprowadzić dla sprawdzenia, czy dłużnik osiągnie przynajmniej jedną większość, w którym to razie należy na jego żądanie audjencję odroczyć. Przeciw-

ne zapatrywanie, a mianowicie jakoby dłużnik tylko wtedy miał prawo żądać odroczenia audjencji, gdy zasadniczo możliwe jest osiągnięcie obu większości, a jedynie faktycznie osiąga się jedną i jakoby wniosek ugodowy bez głosowania należało uznać za odrzucony w tych wypadkach, w których już zgóry jest widoczne, że możliwem jest osiągnięcie tylko jednej większości (tak Lehm. II, 131), nie jest uzasadnione. Nie znajduje ono bowiem wyraźnego poparcia w żadnym przepisie ustawy, w szczególności także w przepisie § 42, ust. 2 i jest tylko zbyt swobodną interpretacją tego ostatniego przepisu, a taka interpretacja nie powinna wychodzić na niekorzyść dłużnika i to bez pożytku dla wierzycieli. Bo przecież dłużnik i w takich wypadkach może na następnej audjencji uzyskać obie większości, a wierzyciele nic na tem nie tracą, jeśli im jeszcze raz będzie daną możność oświadczenia się na propozycję ugodową.

Jeżeli na audjencji ugodowej nie osiągnięto żadnej z wymaganych w § 42, ust. 1 większości, to należy postępowanie ugodowe zastanowić po myśli § 56, ust. 1, l. 1. Odroczenie audjencji w tym wypadku nie jest przewidziane, chyba że zajdzie któraś z przyczyn odroczenia przewidzianych w § 45.

Ewentualnym nadużyciom przy wykonywaniu prawa głosowania zapobiegają przepisy §§ 486 b. 486 c. u. k., które opiewają:

§ 486 b: „1. Kto rozmyślnie dochodzi wierzytelności nieistniejącej albo w nienależnym wymiarze lub stopniu, aby przez to uzyskać w postępowaniu ugodowem lub konkursowem wpływ, który mu nie przysługuje;

2. Wierzyciel, który za wykonanie prawa głosowania w pewnym określonym kierunku lub za

zaniechanie wykonania prawa głosowania przyjmuje rozmyślnie dla siebie lub osoby trzeciej korzyść majątkową lub jej obietnicę, albo kto w tym celu użycza wierzycielowi korzyści majątkowej lub ją przyrzeka;

3. Wierzyciel, który bez zgody innych wierzycieli za przyzwolenie na ugodę w postępowaniu ugodowym albo na ugodę przymusową przyjmuje dla siebie lub osoby trzeciej odrębną korzyść majątkową lub jej obietnicę, albo kto w tym celu rozmyślnie użycza wierzycielowi korzyści majątkowej lub ją przyrzeka:

będzie karany za występki aresztem od trzech miesięcy do jednego roku.

4. Osoba ustanowiona do nadzoru nad przedsiębiorstwem, zarządca ugodowy i członek rady przybocznej w postępowaniu ugodowym, zarządca masy i członek wydziału wierzycieli w postępowaniu konkursowym, którzy ze szkodą wierzycieli rozmyślnie przyjmują dla siebie lub kogoś trzeciego nienależną korzyść majątkową lub jej obietnicę, ulegną tej samej karze“.

§ 486 c: „Jeżeli spółka, stowarzyszenie lub towarzystwo w wypadkach §§ 485, 486, 486 a. jest dłużnikiem, a w wypadku § 486 b. wierzycielem lub dłużnikiem, należy stosować te postanowienia do organów przedsiębiorstwa, które dopuściły się czynu.

Jeżeli w przytoczonych wypadkach popełnia czyn ktoś, kto prowadzi samoistnie interesy dłużnika lub wierzyciela, należy stosować te postanowienia także do niego“.

§ 43.

Bliskich członków rodziny dłużnika (§ 32 o. k.) oraz prawonabywców, którzy nabyli od nich wierzytelności nie wcześniej, jak sześć miesięcy przed otwarciem postępowania, dolicza się przy obliczaniu wierzycieli, a ich wierzytelności przy obliczaniu ogólnej sumy wierzytelności tylko wtedy, jeżeli głosują przeciw wnioskowi.

Za bliskich członków rodziny dłużnika w rozumieniu § 43 należy uważać osoby wymienione w § 32 o. k., co wynika z przytoczenia tego przepisu w tekście § 43 (§ 32 o. k. p. w objaśn. do § 30).

Postanowienia § 43 stosują się w postępowaniu ugodowym spółki handlowej do członków rodziny spółnika osobiście odpowiedzialnego, a w postępowaniu ugodowym spuścizny do członków rodziny dziedzica. Nie mają natomiast zastosowania w postępowaniu ugodowym osoby prawnej do członków rodziny jej zastępców (por. Lehm. II, 142).

Osób wymienionych w § 43 i ich wierzytelności nie uwzględnia się tak wtedy, gdy głosują za ugodą, jak i wtedy, gdy wstrzymują się od głosowania, gdyż wobec wyraźnego brzmienia ustawy należy ich liczyć jedynie w tym wypadku, gdy głosują przeciw ugodzie.

§ 44.

1) Wierzyciel, którego prawo głosowania zaprzecza inny wierzyciel albo dłużnik, bierze narażenie udział w głosowaniu.

2) Gdy się okaże, że wynik głosowania jest różny zależnie od tego, czy głos oddany przez ta-

kiego wierzyciela liczy się lub nie, natenczas komisarz ugody ma rozstrzygnąć po wysłuchaniu interesowanych, czy i o ile głos tego wierzyciela ma być liczony.

3) Powyższe postanowienia mają zastosowanie, jeżeli zakwestjonowano wysokość niedoboru (§ 39, ust. 2 i 3).

„Postępowanie ugodowe nie zna badania zgłoszonych wierzytelności i dlatego nie można prawa głosowania ograniczyć całkowicie do wierzytelności ustalonych, jak to ma miejsce w ordynacji konkursowej (§ 93, ust. 1). W postępowaniu ugodowym ma nastąpić badanie wierzytelności tylko w celu ustalenia prawa głosowania, a bez jakiegokolwiek wpływu na stosunek prawny między wierzycielem i dłużnikiem, w szczególności bez stworzenia tytułu egzekucyjnego. Byłoby jednak bezcelowem każdą wierzytelność poddawać takiemu urzędowemu badaniu... Badanie jest tylko wtedy potrzebne, jeżeli jego wynik ma wpływ na rozstrzygnięcie pytania, czy istnieje większość potrzebna dla ugody... Często po głosowaniu okaże się, że ugoda na wszelki wypadek została przyjętą lub odrzuconą bez względu na to, czy tym właśnie wierzycielom (których prawo głosowania zakwestjonowano) przysługuje prawo głosowania lub nie. W takim wypadku nie potrzeba wydawać rozstrzygnięcia co do prawa głosowania. Rozstrzygnięcie takie ma zatem miejsce tylko wtedy, jeżeli ma znaczenie dla rozstrzygnięcia pytania, czy ugodę przyjęto, czy też ją odrzucono (M. rz. 165, 166).

Aby ustalić, czy istnieje wymagana w § 42 większość i czy zachodzi potrzeba rozstrzygnięcia

o prawie głosowania, musi komisarz ugody zliczyć najpierw wszystkie uprawniające do głosowania wierzytelności, następnie zliczyć głosujące za ugodą wierzytelności niezaprzeczone, osobno zaś wszystkie wierzytelności zaprzeczone i dopiero gdy się pokaże, że suma głosujących za ugodą wierzytelności niezaprzeczonych nie daje wymaganej do przyjęcia ugody większości rzeczowej, a osiągnięcie tej większości jest możliwe czy to w razie przyznania prawa głosowania wierzytelnościom zaprzeczonym głosującym za ugodą, czy też w razie odmówienia go wierzytelnościom zaprzeczonym głosującym przeciw ugodzie, przystąpi do zbadania wierzytelności zaprzeczonych i wydania rozstrzygnięcia o ich prawie głosowania.

Z postanowień § 44 wynika, że komisarz ugody nie ma badać z urzędu należności zgłoszonych wierzytelności (O. A. z 26/8 1915, R. I. 422/15, J. Bl. 1915, 469).

Pisemne zarzuty przeciw uprawnieniu wierzyciela do głosowania nie mogą być brane pod uwagę jako podstawa do odmowy tego uprawnienia. Zarzuty te muszą być zgłoszone ustnie na audjencji ugodowej ((O. z 6/9 1927, III. R. 80/27, Gł. Pr. IV, 72; P. S. 1928, 221).

Jeżeli wynik głosowania jest tego rodzaju, że jedna z wymaganych w § 42 większości absolutnie nie istnieje, istnienie zaś drugiej zależy od tego, czy uwzględni się lub nie wierzytelności zaprzeczone, to rozstrzygnięcie o prawie głosowania ma nastąpić tylko w tym wypadku, gdy dłużnik żąda odroczenia audjencji (por. Lehm. II, 146 i n.).

W razie konieczności rozstrzygania o prawie głosowania nie potrzeba rozstrzygać o wszystkich zaprzeczonych wierzytelnościach, ale tylko o tych,

względnie o tylu z nich, aby wskutek rozstrzygnięcia uzyskać taki wynik głosowania, który stosownie do § 44, ust. 2 czyni dalsze rozstrzygnięcie zbytecznem (por. Lehm. II, 147).

Badanie prawa głosowania odbywa się w sposób przewidziany dla konkursu przepisem § 93, ust. 2 o. k., t. j. drogą tymczasowego badania i przesłuchania stron (M. rz. 166).

Rozstrzygnięcie w przedmiocie prawa głosowania wydaje w każdym wypadku komisarz ugodowy. Od rozstrzygnięcia jego służy jednak rekurs do sądu rekursowego (M. rz. 166; O. A. z 26/8 1915, R. I. 422/15, J. Bl. 1915, 469).

Odroczenie audjencji ugodowej.

§ 45.

Pominąwszy wypadek przewidziany w § 42, ust. 2, można odroczyć rozprawę także wówczas, jeżeli zmieniono wniosek ugodowy albo dopuszczono na audjencji ugodowej nowy wniosek, albo jeżeli w najbliższym czasie należy się spodziewać zmiany okoliczności miarodajnych dla decyzji wierzycieli (§ 56, l. 1).

W wypadku przewidzianym w § 42, ust. 2 audjencja ugodowa musi być na żądanie dłużnika odroczoną, natomiast odroczenie audjencji w wypadkach z § 45 zależy od uznania komisarza ugodowego, który może je zarządzić tak na wniosek, jak i z urzędu.

W razie zmiany lub postawienia nowego wniosku ugodowego może komisarz ugodowy zarządzić natychmiastowe głosowanie nad nim albo odroczyć audjencję (M. rz. 167).

Odroczenie audjencji ugodowej może nastąpić każdego czasu także z urzędu (M. rz. 167).

Poza przepisami § 42, ust. 2 i § 45 nie ma w ordynacji ugodowej postanowień odnoszących się do odroczenia audjencji. Nie wynika stąd jednak, iżby odroczenie było dopuszczalne wyłącznie tylko w wypadkach wspomnianymi przepisami przewidzianych. Przepisy te, jak to z treści ich widać, traktują bowiem o przyczynach odroczenia audjencji, zdarzających się specjalnie i jedynie w postępowaniu ugodowem, natomiast przemilczają zupełnie takie przyczyny odroczenia, które mają ogólne zastosowanie w postępowaniu sądowem. Trudno zaś na tej podstawie twierdzić, iżby n. p. niedopuszczalnem było odroczenie audjencji ugodowej z powodu przeszkody urzędowej po stronie sądu. Dlatego też przyjąć należy, że poza wypadkami z § 42, ust. 2 i 45, odnoszącemi się specjalnie i wyłącznie do postępowania ugodowego, można w myśl § 63 odroczyć audjencję ugodową także z przyczyn ogólnych, przewidzianych w § 134 p. c., a więc: 1) jeżeli niejawienie się dłużnika spowodowane zostało niedającą się uchylić lub bardzo ważną przeszkodą, a bez odroczenia głosowanie przeprowadzić się nie da, bo n. p. zachodzi potrzeba odebrania przysięgi wyjawienia lub zasięgnięcia wyjaśnień, których nie może udzielić zarządca ugodowy; 2) jeżeli sąd doznaje przeszkody w odbyciu audjencji; 3) jeżeli zarządzono przeprowadzenie dowodu lub innych dochodzeń, które nie da się zaraz skutecznie, a jest istotnem; 4) jeżeli rozprawa na wyznaczonej audjencji nawet bez zaistnienia powyższych przeszkód nie może być ukończoną.

Jeśli zachodzą przyczyny odroczenia audjen-

cji z § 45, to można ją odroczyć nietylko na samej audjencji, ale także przed jej odbyciem, jak i po odbyciu, o ile tylko nie odmówiono jeszcze zatwierdzenia ugody (por. Lehm. II, 148; Rint. 562).

Wszelkie odroczenia audjencji ugodowej muszą się mieścić w ramach 90-dniowego czasokresu przewidzianego w § 56, l. 1 (M. rz. 167).

Odroczenie audjencji ugodowej nie wymaga publicznego obwieszczenia edyktem. Jeżeli jednak postępowanie zastanowiono albo uznano za ukończone, co według §§ 55, 56 ma być obwieszczone edyktem, a następnie skutek rekursu musi się odbyć nowa audjencja ugodowa, natenczas należy tę nową audjencję również obwieścić publicznie edyktem (por. Lehm. II, 45).

ROZDZIAŁ SZÓSTY.

TREŚĆ UGODY.

Prawa osób uprawnionych do wyłączenia i wierzycieli.

§ 46.

1) Ugoda nie narusza roszczeń osób uprawnionych do wyłączenia i wierzycieli z prawem odrębności.

2) Wierzyciele, których wierzytelnościom przysługuje pierwszeństwo (§ 23), muszą być całkowicie zaspokojeni.

3) Wierzyciele, których wierzytelnościom nie przysługuje pierwszeństwo, muszą, nie naruszając odpowiedniego stosowania przepisu § 26, być traktowani w ugodzie narówni, o ile się wyraźnie nie zgodzą na traktowanie nierównomierne.

4) Jeżeli dłużnik zaprzecza istnienie wierzytelności, może komisarz ugody na wniosek wierzyciela po wysłuchaniu interesowanych zarządzić, że kwota przypadająca na wierzytelność albo oznaczoną przez niego część tejże ma być zabezpieczoną w tym samym wymiarze i pod takimi samymi warunkami, jakie ustanowiono w ugodzie dla zapłaty niezaprzeczonych wierzytelności tegoż rodzaju. Zabezpieczona kwota staje się wolną, jeżeli nie dochodzą roszczenia w oznaczonym przez komisarza ugodowego czasokresie.

Zgłoszenie do postępowania ugodowego wierzytelności o zaległy czynsz najmu nie mieści w sobie zrzeczenia się przysługującego najmodawcy ustawowego prawa zastawu (O. A. z 18/6 1884, L. 6877, G. U. W. 10083).

Fakt, że wierzyciel, uzyskawszy egzekucyjne zajęcie ruchomości dłużnika dla swej pretensji, zgłosił tę pretensję w postępowaniu ugodowym i głosował za ugodą, którą następnie sąd zatwierdził, nie oznacza zrzeczenia się uzyskanego przez owe zajęcie prawa odrębności i nie powoduje utraty prawa prowadzenia odnośnej egzekucji na podstawie pierwotnych tytułów egzekucyjnych. Zrzeczenie się musi być wyraźne (O. z 27/11 1928, III. Rw. 376/28, P. S. 1929, 175).

Wierzyciel z prawem odrębności, któremu równocześnie przysługuje osobiste roszczenie do dłużnika, ma prawo żądać ugodzonej kwoty od całej swej pretensji, a nie tylko od niedoboru, którego nie pokrywa prawo odrębności (orzeczenie czeskiego sądu najwyższego z 13/5 1924, Rv. I. 373/24). Wynika to z przyjętej w prawie cywilnem zasady, że wierzyciel ma wolny wybór, czy ze-

chce zaspokojenia dochodzić z osobistej odpowiedzialności dłużnika, czy też z odpowiedzialności rzeczowej. Ponieważ jednak odpowiedzialność osobista dłużnika i odpowiedzialność rzeczowa na podstawie prawa odrębności odnosi się do tej samej wierzytelności, przeto zapłata na podstawie jednej z nich zwalnia równocześnie od drugiej odpowiedzialności. Jeżeli zatem wierzyciel taki został w pełni zaspokojony przez zrealizowanie prawa odrębności, to nie może już nic żądać z tytułu osobistej odpowiedzialności dłużnika. Gdyby jednak ze zrealizowania prawa odrębności pokrył jedynie część swej wierzytelności, to dalszej niepokrytej części żądać może od dłużnika z tytułu osobistej odpowiedzialności, atoli tylko w kwocie ustalonej ugodą, którą to kwotę obliczyć należy tylko od niedoboru niepokrytego prawem odrębności, bo tak prawo cywilne w ogólności, jak i ordynacja ugodowa w szczególności stoi na stanowisku, że świadczenie części z tytułu jednej odpowiedzialności równa się umorzeniu takiej samej części z tytułu drugiej odpowiedzialności (por. § 54 o. u.). Jeżeli wierzyciel otrzymał na poczet swej wierzytelności pewne kwoty na podstawie ugody przed zrealizowaniem prawa odrębności, to nie przeszkadza mu to w zrealizowaniu później tego prawa, gdyż zapłaty z tytułu osobistej odpowiedzialności dłużnika należy uważać za uskutecznione na rachunek okazać się mającego po zrealizowaniu prawa odrębności niedoboru. Jeżeli się więc po zrealizowaniu tego prawa okaże, że dłużnik na podstawie ugody zapłacił za dużo (n. p. przy ugodzie na 40 proc. zapłacił 30 proc., a prawo odrębności pokryło 50 proc. wierzytelności), to może skargą o niesłuszne wzbogacenie żądać zwro-

tu tego, co z tytułu ugody zapłacił za dużo (w powyższym przykładzie 10 proc.) (por. Bartsch, „Die Ausgleichsquote absonderungsberechtigter Forderungen“ w G. Z. Bl. 1926, str. 81—99).

Przepis § 46, ust. 1 ma oczywiście w myśl § 10, ust. 3 zastosowanie także do tych wierzycieli osobistych, którzy dla zabezpieczenia swych roszczeń nabyli oznaczone przedmioty z majątku dłużnika (M. rz. 129, 167).

Według § 46, ust. 2 muszą być wierzytelności uprzywilejowane zaspokojone w pełnej wysokości. Nie może więc treść ugody przewidywać ich redukcji. Nie wymaga natomiast ustawa, aby wierzytelności te zostały zaspokojone przed zatwierdzeniem ugody i nie czyni zatwierdzenia zależnem od ich zaspokojenia (por. Tram. 70; Lehm. II, 151). W ogólności bowiem ordynacja ugodowa nie nakłada nigdzie na sąd obowiązku czuwania nad tem, aby wykonanie ugody zabezpieczono, choćby nawet zabezpieczenie takie przewidziane było w treści ugody, a domaganie się i uzyskanie stosownego zabezpieczenia pozostawia w zupełności wierzycielom (M. rz. 168). Odmienne zapatrywanie co do zaległości podatkowych p. w orzeczeniach przy § 50.

Zasada równomiernego traktowania wierzycieli i to w znaczeniu materialnem, a nietylko formalnem, t. j. że wszystkim wierzycielom ma być przyznany jednaki procent ich wierzytelności w jednakich warunkach, odnosi się do wszystkich wierzycieli bez względu na to, czy brali oni udział w postępowaniu lub nie, bo wszystkich według § 53, ust. 1 obejmują skutki ugody.

Jest naruszeniem zasady równomiernego traktowania wierzycieli, wyrażonej w § 46, ust. 3, je-

zeli w ugodzie przyznano części wierzycieli pretensje w walucie obcej, części zaś w walucie krajowej (p. O. III. R. 607/26 i O. III. R. 707/26 w objaśn. do § 14).

Przytoczenie § 26 w ustępie 3 § 46 ma na celu wyraźne zaznaczenie, że ugoda zapewniająca wierzycielom handlowym, wyprzedzającym prawa małżonki dłużnika z układów majątkowych, odpowiednio wyższe kwoty, nie wykracza przeciw zasadzie *pār conditio creditorum* i nie zawiera w sobie szczególnego ich uprzywilejowania (M. rz. 129, 167).

Nie wykracza przeciw zasadzie równomiernego traktowania wierzycieli, jeżeli dłużnik będący spółką akcyjną ofiaruje wierzycielom wedle wyboru 25 proc. ich wierzytelności w gotówce, lub 100 proc. we własnych akcjach (O. A. z 6/7 1915, R. I. 360/15, G. Z. 1915, 392).

Nierównomierne traktowanie wierzycieli dopuszczalne jest tylko wtedy, jeżeli wszyscy gorzej traktowani na to się zgodzą, natomiast żadna większość nie może uchwalić nierównomiernego traktowania wbrew woli osób gorzej postawionych (M. rz. 129, 167).

Zgoda wierzyciela nieuprzywilejowanego na nierówne (gorsze) traktowanie musi być wyrażona wyraźnie, a nie dorożumianie. Może ona być wyrażona także pozasadownie, ale w takim razie na wypadek zaprzeczenia trzeba ją wykazać (por. Lehm. II, 151).

W kwestji, czy i w jakim rozmiarze należy zabezpieczyć wierzytelności zaprzeczone, rozstrzyga komisarz ugody na podstawie tymczasowego badania i przesłuchania interesowanych (M. rz. 168).

O ile komisarz ugody zarządzi zabezpieczenie zaprzeczonej wierzytelności, to ma ono nastąpić w tym samym stosunku i pod temi samemi warunkami, jakie w ugodzie ustanowiono dla płatności wierzytelności niezaprzeczonych. W szczególności stosują się do zabezpieczenia postanowienia ugody o odroczeniu terminu płatności i o rozłożeniu zapłaty na raty (M. rz. 150, 167).

Wydanemu przez komisarza ugodowego poleceniu złożenia zabezpieczenia wierzytelności zaprzeczonych należy się posłuch, jak każdemu poleceniu sądowemu, atoli ustawa nie zawiera żadnego rygoru na wypadek niewykonania takiego polecenia, w szczególności wykonanie go nie jest wymuszalne (M. rz. 168, 169).

Wyznaczenie wierzycielowi terminu do dochodzenia wierzytelności zaprzeczonej nastąpić może tylko odnośnie do wierzytelności niewykonalnej, bo wierzytelności wykonalnej ponownie dochodzić nie można. Jeżeli więc dłużnik zaprzeczy wierzytelność wykonalną, to jemu powinien komisarz ugody wyznaczyć termin do dochodzenia zaprzeczenia w drodze skargi z tem, że po bezskutecznym upływie tego terminu wierzytelność zaprzeczona ma być traktowana jako niezaprzeczona.

Szczególne korzyści.

§ 47.

Układ dłużnika lub innych osób z wierzycielem, w którym przyznano temuż przed zawarciem ugody albo w czasie między zawarciem a prawomocnością uchwały zatwierdzającej szczególne korzyści, jest nieważny. Bez ujmy dla dalej idą-

cych roszczeń o odszkodowanie można w ciągu trzech lat żądać zwrotu tego, co świadczone na mocy nieważnego układu albo na mocy zobowiązania przyjętego w celu zatajenia takiego układu. Nie należy uważać za szczególną korzyść, jeżeli wierzycielowi za odstąpienie jego wierzytelności dano odpłatę, która odpowiadała położeniu gospodarczemu dłużnika bezpośrednio przed otwarciem postępowania albo też, jeżeli wierzytelność odstąpiono wcześniej, jego gospodarczemu położeniu w czasie odstąpienia.

Z brzmienia § 47 wynika, że dla stosowania jego postanowień jest bez znaczenia, czy układ o przyznanie szczególnych korzyści doszedł do skutku z samym dłużnikiem, czy też z inną osobą, czy dłużnik o nim wiedział lub nie i czy układ taki miał wpływ na zawarcie ugody lub nie.

Uprzywilejowanie z § 47 winno tylko przedmiotowo być zdolne sprowadzić nierównomierne traktowanie wierzycieli. Nie potrzeba specjalnego zamiaru interesowanych. Zakaz ten ma zastosowanie także w stadium przed wdrożeniem postępowania ugodowego, w okresie pozasądowych układów i nie może istnieć szczególnie bliski czasowo stosunek między aktem uprzywilejowania a wdrożeniem postępowania ugodowego. Wynika to z celu tego nakazu. Takim uprzywilejowaniem jest też danie pokrycia wekslowego (O. A. z 28/7 1925 Ob. 606/25, Zb. VII, 250, P. S. 1927, 34).

Wystawienie i wręczenie weksla przez ręczyciela w postępowaniu ugodowym wierzycielowi, celem zabezpieczenia ugodzonej kwoty, jest uprzywilejowaniem z § 47. Uprawnia ono do żądania zwrotu weksla, lecz nie narusza ugody i zawartego

w niej zobowiązania zapłaty (O. A. z 2/8 1926, Ob. 651/26, Zb. VIII, 232, P. S. 1927, 150).

Zapewnienie prowizji wierzycielom zastąpionym przez związek wierzycieli albo samemu związkowi jako takiemu stanowi niedopuszczalne przyznanie szczególnych korzyści (O. A. z 28/12 1915, R. I. 611/15, G. Z. Bl. 1916, Nr. 85).

Nie stanowi naruszenia zasady równomiernego traktowania wierzycieli, jeżeli wierzyciel wyrównał się z dłużnikiem w takim stosunku, który odpowiadał położeniu gospodarczemu dłużnika w odnośnym czasie, choćby kwota zapłacona temu wierzycielowi była wyższą od kwot ofiarowanych w ugodzie, gdyż przyjmuje się, że w owym czasie mogliby i inni wierzyciele otrzymać takie same kwoty i że wskutek otwarcia postępowania ugodowego położenie gospodarcze dłużnika uległo pogorszeniu (M. rz. 131, 167).

Mylnem jest zapatrywanie, że nieważność szczególnej umowy z wyjątkową korzyścią wierzyciela w myśl § 47 i opartego na takiej umowie zobowiązania wekslowego odpada na wypadek niezatwierdzenia ugody. Ten pogląd nie ma pokrycia w przepisach ordynacji ugodowej, nieważna bowiem szczególna umowa nie odzyskuje ważności przez niezatwierdzenie ugody lub zastanowienie postępowania ugodowego, gdyż ustawa musiałaby to powiedzieć wyraźnie, czego nie uczyniła. Byłoby to zresztą sprzeczne z celem i duchem ustawy. Nieważność umowy z § 47 nie uzasadnia się bowiem tem, że innym wierzycielom odejmuje stosunkową część korzyści, ale tem, że umowa taka utrudnia i uniemożliwia zawarcie sprawiedliwej ugody, co popiera także § 50, l. 3 o. u. (O. z 29/11 1927, III. Rw. 462/27, P. S. 1928, 224; O. z 12/1 1927, III. Rw. 2286/26, P. S. 1927, 74).

Ważność umów faworyzujących z § 47 należy oceniać tylko łącznie z pozytywnym wynikiem postępowania ugodowego, a więc z punktu widzenia przyścia lub nieprzyścia do skutku ugody, gdyż tylko w razie przyścia ugody do skutku może być mowa o pokrzywdzeniu wierzycieli układem, naruszającym zasadę równości, ustanowioną w § 46, ust. 3 i w następstwie o nieważności takiego układu w myśl § 47. Za powyższem zapatrywaniem przemawia także umieszczenie tego ostatniego przepisu w rozdziale szóstym ordynacji ugodowej, noszącym tytuł „treść ugody“ (O. z 29/12 1927, III. Rw. 46/27, P. S. 1928, 225).

Czas nieważności umów z § 47 obejmuje okres od ogłoszenia postępowania ugodowego do prawomocnego zatwierdzenia ugody (O. z 29/11 1927, III. Rw. 462/27, P. S. 1928, 222; O. z 12/1 1927, III. Rw. 2286/26, P. S. 1927, 72).

Udzielenie wierzycielowi osobnej gwarancji i wcześniejsze rozpoczęcie spłacania tego wierzyciela może stanowić przyczynę niezatwierdzenia ugody z powodu „udzielenia temu wierzycielowi szczególnych korzyści“ — jeśli te czynności dłużnika miały miejsce po wdrożeniu postępowania ugodowego. Przed wdrożeniem postępowania ugodowego wierzyciele i dłużnik mają wolną rękę i mogą dowolnie układać się między sobą i z rzeczami, o ile umowy te nie kolidują z ustawą karną (O. z 28/8 1928, III. R. 439/28, P. S. 1929, 43).

Pod § 47 podpadają także umowy faworyzujące pewnych wierzycieli, zawarte przed otwarciem postępowania ugodowego, bo odpowiada to podstawowym zasadom ordynacji ugodowej, jakimi są dobra wiara i równomierne traktowanie wierzycieli oraz celowość przepisu § 47, który ma

właśnie zapobiegać naruszeniu tych zasad przez możliwe machinacje dłużnika lub osób postronnych. Zaistnienie stanu niewypłacalności dłużnika jest już miarodajną chwilą dla oceny ważności umów, zapewniających wierzycielom szczególne korzyści w znaczeniu § 47, co zależy od stwierdzenia w każdym konkretnym wypadku. Czas ten może być wcześniejszy, ale nigdy późniejszy od chwili wniesienia podania o otwarcie postępowania ugodowego (O. z 29/12 1927, III. Rw. 46/27, P. S. 1928, 223; Dr. Jendl, „Faworyzacja wierzyciela przed otwarciem postępowania układowego“ w P. S. 1928, str. 55).

Faworyzowanie z § 47. może nastąpić także przed postępowaniem ugodowym, ale istnieje tylko wtedy, jeżeli nastąpiło z uwagi na mającą nastąpić ugodę sądową lub z powodu tejże. W razie innego zapatrywania sięgałby § 47 o. u. dalej, niż przepisy ordynacji konkursowej (O. A. z 18/5 1926, Ob. 415/26, Zb. VIII, 160, P. S. 1927, 151).

Na podstawie § 47 można również żądać zwrotu tego, co świadczono na mocy weksla danego w celu zatajenia nieważnego układu (M. rz. 131, 167).

To, co świadczono na podstawie układu niedopuszczalnego w myśl § 47 o. u. i na podstawie wekslowego nakazu zapłaty, wydanego w tym przedmiocie, może być rewindykowane mimo zaniedbania zarzutów wekslowych, bo weksel odnosny jest nieważny i gdyby zapłacono przy prezentacji weksla, mógłby płacący potem rewindykować, a wydanie nakazu zapłaty nie zmieniło stanu rzeczy. Inaczej możnaby łatwo obejść zakaz z § 47 o. u. (O. A. z 17/4 1925, Ob. 305/25, Zb. VII, 140, P. S. 1927, 35).

Nieważność zobowiązania się osoby trzeciej za dłużnika znajdującego się w postępowaniu ugodowym, oparta na przepisie § 47, zdanie 1 o. u. musi być w postępowaniu wekslowem, wdrożonem przeciw tej osobie trzeciej, podniesiona już w zarzutach. Podniesienie jej dopiero w odwołaniu jest spóźnione i nie może być brane pod rozwagę (O. z 30/5 1928, III. Rw. 674/28, O. S. P. VII, 379, P. S. 1928, 1002).

Nieprzestrzeganie przepisów §§ 46 — 48 o treści ugody powoduje oddalenie wniosku o otwarcie postępowania ugodowego (§ 3, ust. 2) oraz odmowę zatwierdzenia ugody, jeżeli ono mimo to doszło do skutku (§ 50, l. 1). Ponadto nieprzestrzeganie przepisów § 47 daje podstawę do skargi w tym paragrafie przewidzianej, a w niektórych wypadkach pociąga za sobą nawet odpowiedzialność karną osób biorących udział w niedozwolonym układzie (p. § 486 b. u. k. w objaśn. do § 42).

Co do właściwości sądu dla skarg z § 47 p. § 59 i objaśn. do niego.

Prawa wierzycieli przeciw współobowiązanym.

§ 48.

Praw wierzycieli przeciw ręczycielom lub spółdłużnikom dłużnika, jakoteż przeciw dłużnikom regresowym nie można ograniczać ugodą bez wyraźnej zgody uprawnionych.

Uгода, w której wierzyciele zrzekają się części swych wierzytelności, nie ma wpływu na zobowiązania dłużników solidarnych (O. z 25/3 1927, III. R. 1777/27, Prz. pr. 50, 62, P. S. 1929, 178).

Prawa zwrotnego poszukiwania ręcycieli i spółdłużników przeciw dłużnikowi ugodowemu gasną wskutek ugody stosownie do § 53, ust. 2 (M. rz. 132, 167).

Co do konieczności zgody każdego uprawnionego na ograniczenie jego praw i co do sposobu wyrażenia tej zgody por. objaśn. do § 46.

ROZDZIAŁ SIÓDMY.

ZATWIERDZENIE UGODY.

Sądowe zatwierdzenie ugody.

§ 49.

1) Ugoda wymaga zatwierdzenia przez sąd ugodowy.

2) Rozstrzygnięcie sądu ugodowego należy obwieścić publicznie. Wygotowanie jego należy doręczyć wszystkim wierzycielom, jakoteż innym interesowanym.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie zatwierdzenia zawartej ugody następuje z urzędu. Sąd ugodowy ma też z urzędu zbadać wszystkie okoliczności miarodajne dla rozstrzygnięcia i w razie potrzeby przeprowadzić stosowne dochodzenia (§ 63 o. u. i § 173, ust. 5 o. k.). Nie wyklucza to oczywiście możliwości składania mu wniosków w tym względzie przez osoby interesowane.

Rozstrzygnięcie sądowe może opiewać tylko na zatwierdzenie lub odmówienie zatwierdzenia przyjętej ugody. Nie może natomiast zmienić jej treści, gdyż treść ugody zależy wyłącznie od woli stron t. j. dłużnika i wierzycieli, sąd zaś nie ma na nią żadnego wpływu. Sąd ma jedynie zbadać, czy treść ugody nie wykracza przeciw przepisom

prawa, a jeśli dostrzeże w tym względzie uchybienia, ma odmówić zatwierdzenia ugody (§ 50, 51), przez co pozbawia jej wszelkiej skuteczności (arg. a contr. z §§ 53 i n.).

Publiczne obwieszczenie rozstrzygnięcia w przedmiocie zatwierdzenia ugody wskazane jest z uwagi na łączący się z niem jednostajny upływ terminu do rekursu. Dzięki temu mogą interesowani uzyskać pewność co do prawomocności uchwały sądowej bez względu na doręczenia poszczególnym osobom (M. rz. 152, 169. — por. jednak O. III. R. 866/27, przy § 63).

Wygotowanie uchwały w przedmiocie zatwierdzenia ugody należy doręczyć dłużnikowi, zarządcy ugodowemu, wierzycielom oraz ręcycielom i spółdłużnikom dłużnika ugodowego (§§ 49, 52). Obowiązek doręczenia go Generalnej Prokuratorji wypływa z zasady przyjętej w O. III. R. 206/27 i O. III. R. 771/26 (p. w objaśn. do § 52).

Odmówienie zatwierdzenia.

§ 50.

Zatwierdzenia należy odmówić:

1. jeżeli zachodzi przyczyna, z powodu której otwarcie postępowania jest niedopuszczalne (§ 3, ustęp 1 i 2);
2. jeżeli nie przestrzegano przepisów obowiązujących co do postępowania i zawarcia ugody, chyba że braki te mogą być dodatkowo usunięte albo wedle stanu rzeczy nie są doniosłe;
3. jeżeli wbrew przepisowi § 47 przyznano wierzycielowi szczególne korzyści;
4. jeżeli nie wyrównano, ani nie zabezpieczono kosztów i należyłości postępowania ugodowe-

go, a nie wykazano także, że uprawnieni na to się zgodzili.

Przepis § 50 wylicza wyczerpująco wszystkie bezwzględne przyczyny odmowy zatwierdzenia ugody. Jeżeli jedna z tych przyczyn zachodzi, musi się zatwierdzenia odmówić (M. rz. 132, 170).

Wszystkie przyczyny odmowy zatwierdzenia ugody, zarówno bezwzględne (§ 50), jak i zależne do uznania sądu (§ 51), ma sąd z urzędu wziąć pod rozwagę. Stąd przysługuje prawo każdemu, a w szczególności wierzycielom oraz ręcycielom i współobowiązanym dłużnika, których ugoda dotyczy, wskazywać sądowi okoliczności, które mogą spowodować odmowę zatwierdzenia ugody (M. rz. 133, 170).

Z brzmienia przepisu § 50, l. 1 wynika, że zatwierdzenia ugody należy odmówić, jeżeli w chwili powzięcia uchwały zachodzi jedna z okoliczności w § 3, ust. 1 i 2 wymienionych, choćby ona nie zachodziła w chwili otwarcia postępowania ugodowego. Oczywiście jeśli okoliczność taka zachodziła już wtedy i wskutek tego postępowanie otwarto nieprawnie, należy również odmówić zatwierdzenia ugody.

Ustawa nie wylicza nawet przykładowo, które przepisy mają istotne znaczenie dla postępowania i zawarcia ugody, pozostawiając ocenę tej kwestji sądowi (M. rz. 132, 170).

Należy odmówić po myśli § 50, l. 2. zatwierdzenia ugodzie, w której części wierzycieli przyznano pretensje w walucie obcej, części zaś w walucie krajowej, gdyż ugoda taka sprzeciwia się przepisowi § 46, ust. 3 o równomiernem traktowaniu wierzycieli (p. O. III. R. 607/26 i O. III. R. 707/26 w objaśn. do § 14).

Uzupełnienie formalnych braków postępowania po upływie 90-dniowego terminu do przyjęcia ugody przepisanej jest niedopuszczalne (O. z 24/1 1928, III. R. 923/27, P. S. 1929, 179).

Nie można zatwierdzić ugody, jeżeli choćby jednemu wierzycielowi przyznano choćby nieznaczną szczególną korzyść (M. rz. 132, 170).

Zaległych podatków nie można wprowadzić zaliczać do kosztów postępowania ugodowego, są one jednak jako wierzytelności uprzywilejowane postawione na równi z kosztami postępowania (§ 23, l. 1) i dlatego § 50, l. 4 w związku z § 46, l. 2 obejmuje nie tylko koszt postępowania, ale i zaległe podatki. Skoro zatem stwierdzono, że dłużnik do ostatniego czasu tych zaległości nie zapłacił, ani nie zabezpieczył, należy ugodzie odmówić zatwierdzenia (O. z 24/7 1928, III. R. 531/27, O. S. P. VIII, 397, P. S. 1929, 721).

Zaległości podatkowe jako wierzytelność uprzywilejowana (§ 23, l. 1) muszą być według § 46, ust. 2 w całości zapłacone lub zabezpieczone przed zawarciem ugody. Jeżeli ich więc nie zapłacono lub nie zabezpieczono, to nie zachowano przepisów istniejących dla postępowania i zawarcia ugody, wobec czego sąd w myśl § 50, l. 2 nie może ugody zatwierdzić (O. z 14/3 1928, III. R. 880/27, P. S. 1928, 402; O. z 3/3 1927, III. R. 648/26, P. S. 1927, 149; O. z 28/9 1926, III. R. 789/26, P. S. 1926, 537).

Nie można zatwierdzić ugody przed zapłaceniem przez dłużnika należności z tytułu podatków i innych danin publicznych (także daniny od przyrządów radio-technicznych). Przedłożenie w rekurście rewizyjnym oświadczenia Dyrekcji Poczty, że się zgodziła na spłatę w ratach, jest bez znacze-

nia, skoro złożone zostało poza postępowaniem ugodowym, a miarodajne jest zgłoszenie przez Generalną Prokuratorję w postępowaniu ugodowym O. z 21/9 1926, III. R. 771/26, Gł. pr. IV, 42, P. S. 1928, 46).

Fakt niezapłacenia i niezabezpieczenia zaległości podatkowych stanowi przeszkodę w zatwierdzeniu ugody w myśl §§ 23, l. 1, 46, ust. 2, 50, l. 4 i 50, l. 2 o. u., jednak przed odmową zatwierdzenia należy zbadać, czy przeszkoda ta może być dodatkowo usunięta, lub też czy nie jest doniosła. Jeśli więc dłużnik okazał pismo urzędu skarbowego, zezwalające na ratalną spłatę podatków, to sąd ma zbadać, czy zezwolenie to odnosi się do danego rodzaju podatków, zbadać terminy płatności i wysokość rat, oraz czy władza skarbową, dając zezwolenie, nie podnosi zarzutów przeciw zatwierdzeniu ugody. Wątpliwości te winny być usunięte przed zastosowaniem przepisu § 50, l. 2 (O. z 28/12 1926, III. R. 1106/26, P. S. 1927, 73).

Co do postępowania w razie przedłożenia w rekursie potwierdzenia zapłaty lub zabezpieczenia zaległych podatków p. O. III. R. 789/26 i O. III. R. 648/26 w objaśn. do § 63.

Wyrażone w orzeczeniach Sądu Najwyższego zapatrywanie, jakoby zapłata lub zabezpieczenie zaległości podatkowych było warunkiem zatwierdzenia ugody, jest sprzeczne z brzmieniem ustawy, a powoływanie się dla uzasadnienia tego zapatrywania na przepisy §§ 23, l. 1, 46, ust. 2 i 50, l. 2, 4 o. u. jest mylne. Wprawdzie bowiem według § 23 należą zaległe podatki, podobnie jak szereg innych wierzytelności, do rzędu wierzytelności uprzywilejowanych, jednak niema przepisu, któryby wierzytelności takie nakazywał zapłacić lub

zabezpieczyć przed zatwierdzeniem ugody. Przepis taki istnieje jedynie odnośnie do kosztów i należytości postępowania ugodowego (§ 50, l. 4), do których jednak zaległości podatkowe nie należą i już z tego przepisu wynika, że gdyby ustawa chciała podciągnąć pod niego także inne wierzytelności uprzywilejowane, to wymieniając jedno, byłaby niewątpliwie nie zapomniała i o drugich. Cytowanie na poparcie tego zapatrywania przepisów §§ 46, ust. 2 i 50, l. 2 polega na pomieszaniu pojęć o treści ugody i jej wykonaniu. W §§ 46 — 48 wymienia bowiem ustawa te postanowienia, przeciw którym nie może wykroczać treść ugody, a w §§ 3, ust. 2 i 50, l. 1, 2 każe sądowi czuwać nad tem, by ich istotnie nie naruszała, nigdzie natomiast z wyjątkiem przepisu § 50, l. 4 nie nakłada na sąd obowiązku czuwania nad wykonaniem ugody (por. M. rz. 168 w objaśn. do § 46). Otóż wedle §§ 46, ust. 2 i 50, l. 2 sąd ma czuwać tylko nad tem, aby ugoda nie redukowała wierzytelności uprzywilejowanych, ale nie nad tem, aby wierzytelności te zaspokojono przed zatwierdzeniem ugody.

§ 51.

Zatwierdzenia można odmówić:

1. jeżeli korzyści przyznane dłużnikowi w ugodzie stoją w sprzeczności z jego stosunkami albo jeżeli ugoda sprzeciwia się wspólnemu interesowi wierzycieli;
2. jeżeli z powodu jakości albo braku zapisów odnoszących się do przedsiębiorstwa dłużnika nie można uzyskać dostatecznego poglądu na jego położenie majątkowe;

3. jeżeli w ciągu roku przed postawieniem wniosku o otwarcie postępowania ugodowego postanowiono postępowanie ugodowe;

4. jeżeli w ciągu tego samego czasu w konkursie dłużnika wierzyciele odrzucili wniosek o ugodę przymusową albo dłużnik cofnął go po publicznem obwieszczeniu audjencji ugodowej albo jeżeli sąd nie zatwierdził ugody przymusowej.

Przepis § 51 wylicza przyczyny odmowy zatwierdzenia ugody zależne od uznania sądu. Z treści jego wynika, że sąd obowiązany jest badać treść ugody nie tylko pod względem formalnym, ale także merytorycznie. W ten sposób uzyskuje możność odrzucenia ugód, które wierzycielom przynoszą tylko straty, a dłużnikowi niezасłużone korzyści i które nie są usprawiedliwione istotnym stanem rzeczy (M. rz. 133, 169).

W myśl § 51, l. 1 winien sąd ocenić, czy sprzeczność między położeniem gospodarczem dłużnika a przyznanemi mu w ugodzie korzyściami jest tego rodzaju, że otwarcie konkursu zapewniłoby wierzycielom korzystniejszy wynik. W tym wypadku bowiem należy odmówić zatwierdzenia ugody (por. Lehm. II, 159).

Brak dokumentów lub zapisków dłużnika co do jego stanu majątkowego i nieprzedłożenie ich wierzycielom celem zorientowania się w stanie majątkowym dłużnika stanowi ważną przyczynę do odmówienia zatwierdzenia wniosku ugodowego. Jest to wada nieusuwalna wobec upływu 90-dniowego czasokresu w § 56, l. 1 oznaczonego (O. z 5/10 1927, III. R. 577/27, P. S. 1929, 45).

Brak ksiąg handlowych lub nienależyte prowadzenie ich może też uzasadniać odpowiedzial-

ność karną dłużnika z § 486 a. u. k., który stanowi: „Dłużnik kilku wierzycieli, który wbrew ustawowemu obowiązкови nie sporządza w przepisany czasie bilansu swego majątku albo nie prowadzi ksiąg handlowych lub prowadzi je tak nieporządnie, że one nie dają przeglądu stanu majątku, karany będzie, jeśli popadnie w niewypłacalność, za występpek aresztem od jednego do sześciu miesięcy“.

Z brzmienia przepisu § 51, l. 2 wynika, że brak zapisków, odnoszących się do interesu dłużnika, nie stanowi przyczyny odmowy zatwierdzenia ugody, o ile położenie gospodarcze dłużnika i stosowność ugody da się zbadać w inny sposób.

Środki prawne.

§ 52.

Przeciw zatwierdzeniu ugody może wnieść rekurs każdy interesowany, który nie zgodził się wyraźnie na ugodę, oraz każdy spółdłużnik i ręczyciel dłużnika, zaś przeciw odmowie zatwierdzenia dłużnik i każdy wierzyciel, który nie sprzeciwił się ugodzie.

Z brzmienia przepisu § 52 wynika, że dłużnik zasadniczo nie może zaczepić uchwały zatwierdzającej ugodę. Wyjątkowo jednak trzeba i jemu przyznać prawo wniesienia rekursu od takiej uchwały, n. p. jeżeli sąd dopuści do głosowania, a następnie zatwierdzi ugodę, mimo że dłużnik na czas cofnął wniosek ugodowy, albo jeśli sąd zatwierdzi ugodę innej treści, niż przez dłużnika proponowana i przez wierzycieli przyjęta.

Wierzyciel, który nie brał udziału w postepo-

waniu ugodowem, ani roszczenia nie zgłosił, ani w wykazie wierzycieli przez dłużnika sporządzonym nie był wymieniony, nie ma prawa rekursu od uchwały zatwierdzającej zawartą ugodę (O. z 7/10 1925, III. R. 716/25, P. S. 1926, 538).

Generalna Prokuratorja Rzp. jest uprawniona do zaczepienia rekuresem uchwały zatwierdzającej ugodę. Jeżeli bowiem § 5, ust. 3 każe doręczyć edykt miejscowo właściwemu oddziałowi tej Prokuratorji, to czyni to w jakimś celu prawnym. Otóż cytowany przepis ma właśnie to znaczenie, że Generalna Prokuratorja staje się uczestnikiem przewodu, bo obcych osób nie zawiadamia się, a uczestnicy przewodu, jeżeli nie zgodzili się wyraźnie na ugodę, mają prawo wniesienia rekursu (O. z 14/6 1927, III. R. 206/27, P. S. 1927, 300). W szczególności uprawniona jest Generalna Prokuratorja do wniesienia rekursu przeciw uchwale zatwierdzającej ugodę mimo niezapłacenia zaległości podatkowych (O. z 21/9 1926, III. R. 771/26, P. S. 1928, 46).

Termin do rekursu, stosownie do § 63 o. u. i § 174, ust. 2 o. k. dla wszystkich jednak, biegnie od dnia publicznego obwieszczenia rozstrzygnięcia w przedmiocie zatwierdzenia ugody (por. M. rz. 132, 169 w objaśn. do § 49 oraz odmienne zapatrywanie w O. III. R. 866/27 przy § 63).

Poza tem o rekursie p. objaśn. do § 63.

ROZDZIAŁ ÓSMY.

SKUTEK UGODY.

Skutek prawny ugody.

§ 53.

1) Zatwierdzona przez sąd uгода zwalnia dłużnika od obowiązku zwrócenia później wie-

rzycielom niedoboru, który ponieśli, albo późniejszego świadczenia czegokolwiek z tytułu udzielonych mu innych korzyści, bez względu na to, czy brali oni udział w postępowaniu lub głosowaniu nad ugodą, czy też głosowali przeciw niej.

2) Tak samo jest dłużnik zwolniony wobec ręcycieli i innych uprawnionych do zwrotnego poszukiwania.

3) Sprzeczne z tem postanowienia ugody są o tyle ważne, o ile nie sprzeciwiają się wymogom §§ 46 i 47 o równem traktowaniu wierzycieli.

4) Wierzyciele, których wierzytelności nie uwzględniono w ugodzie tylko z winy dłużnika, mogą żądać od dłużnika zapłaty swych wierzytelności w pełnej kwocie.

5) Wierzytelności wymienionych w § 27, l. 1 nie można już dochodzić po zawarciu ugody. Wierzytelności wymienionych w § 27, l. 2 i 3 ugoda nie narusza.

Skutki ugody wyczerpują się w zwolnieniu dłużnika od obowiązku zwrócenia wierzycielom niedoboru i od świadczenia im czegokolwiek w zamian za korzyści, które poza tem zastrzeżono dłużnikowi w ugodzie. Sporną jest przytem kwestja, czy część wierzytelności przenosząca ugodzoną kwotę istnieje nadal jako zobowiązanie naturalne (tak Lehm. II, 163, inaczej Tram. 78, według którego zwolnienie jest bezwarunkowe i odnośnie do niedoboru nie pozostaje nawet obligacja naturalna).

W konsekwencji zasady równomiernego traktowania wierzycieli stają się płatne w terminach ugodą przewidzianych także niezgłoszone wierzytelności terminowe, choćby ich termin płatności jeszcze nie nadszedł, a również niezgłoszone wierzytelności opiewające nie na kwoty pieniężne ulegają zamianie na wierzytelności pieniężne.

Skutki ugody nie dotyczą wierzycieli, których roszczenia powstały w toku postępowania ugodowego z czynności prawnych dłużnika, względnie działającego za niego zarządcę ugodowego, ani wierzycieli z prawem odrębności (§§ 10, 11). Jeżeli wierzycielowi z prawem odrębności przysłuża również roszczenie osobiste, to skutki ugody odnoszą się tylko do tego roszczenia, natomiast nie mają wpływu na prawo odrębności.

Postępowanie ugodowe nie ma wpływu na wdrożenie i dalsze popieranie sporu. W razie zawarcia ugody i zatwierdzenia jej przez sąd należy w ewentualnym wyroku przyznać jedynie odpowiedni procent zaskarżonej pretensji, ustalony w zawartej prawomocnej ugodzie (O. z 27/3 1929, III. Rw. 123/28, P. S. 1930, 18).

Ugoda w postępowaniu ugodowym zagranicą obejmuje też ruchomy majątek dłużnika w kraju, jeżeli w postępowaniu ugodowym podał ten majątek i poddał się zagranicznemu postępowaniu ugodowemu odnośnie do całego swego majątku. Wynika to z pojęcia ugody, która jest umową między dłużnikiem a wierzycielami, częścią rzeczywistą, częścią (odnośnie do wierzycieli, którzy nie brali udziału) sfingowaną, skierowaną do udzielenia dłużnikowi ułatwienia zapłaty (częściowo zrzeczenia się i prolongaty). Taka ugoda wiąże wierzyciela krajowca co do majątku ruchomego w kraju, jeżeli ten brał udział w owym zagranicznym postępowaniu ugodowym, bo przez to poddał się obcej jurysdykcji (O. A. z 17/6 1925, Ob. 487/25, Zb. VII, 212, P. S. 1927, 38).

Ugoda sądownie zatwierdzona nie stanowi ani samoistnego tytułu egzekucyjnego, ani przemiany pierwotnego zobowiązania z § 1380 k. c. Powoły-

wanie się na § 63 o. u. i § 61 o. k. nie jest trafnem, bo pierwszy odnosi się tylko do norm przewodu, do których nie można zaliczyć drugiego. Wynika to również z odmiennego celu postępowania konkursowego i ugodowego, z których pierwsze ma ustalić, spieniężyć i rozdzielić majątek dłużnika, drugie zaś tylko zapewnić mu ulgi co do wysokości i spłaty długów. Stosownie do tego niema w postępowaniu ugodowym ustalenia wierzytelności, a ich zgłoszenia bada się tylko dla decyzji w przedmiocie służącego wierzycielom prawa głosowania nad wnioskiem ugodowym. (O. z 30/8 1927, III. Rw. 914/27, P. S. 1928, 50; O. z 5/9 1927, Rw. 1762/27, P. S. 1929, 181).

Zatwierdzona sądownie ugoda w postępowaniu ugodowym może stanowić tytuł egzekucyjny w rozumieniu § 1 o. e., zwłaszcza jeżeli dłużnik w protokole audjencji ugodowej przeciw należnościom zgłoszonym przez wierzycieli nie podniósł zarzutów i ofiarował zaspokojenie w 100%, zastrzegając sobie tylko zwłokę. Wprawdzie niema w postępowaniu ugodowym przepisu analogicznego do § 61 o. k. i § 63 o. u. nie powołuje się na przepisy ordynacji egzekucyjnej jako mające analogiczne zastosowanie w postępowaniu ugodowym, jednak niema powodu do odmiennego traktowania ugód zawartych w postępowaniu konkursowym, które wedle § 1, l. 7 o. e. stanowią tytuł egzekucyjny. Dążeniem ustawodawcy przy wprowadzeniu ordynacji ugodowej było niewątpliwie stworzyć możliwość zawierania ważnych i strony obowiązujących ugód także poza postępowaniem konkursowym, które tem samem rozporządzeniem wprowadzono w życie, a ordynacja egzekucyjna wydana o 20 lat wcześniej nie mogła w tym względzie zająć sta-

nowiska. Okoliczność, że ugoda nie zawiera zagrożenia egzekucją, nie odejmuje jej charakteru tytułu egzekucyjnego. Poza tem postępowanie ugodowe nie miałoby celu, gdyby po zatwierdzeniu ugody przez sąd nie można było ugodzonych wierzytelności egzekwować (O. z 5/5 1927, III. R. 1079/26, P. S. 1927, 152; O. z 2/11 1926, R. 727/26, *Ruch*. VII, str. 592).

Ugoda zatwierdzona sądownie stanowi w myśl § 1, l. 7 o. e. tytuł egzekucyjny dla wierzytelności zamieszczonej w wykazie stanu biernego przez dłużnika, a następnie w wykazie wierzycieli sporządzonym przez komisarza ugodowego, skoro dłużnik przeciw niej nie podniósł zarzutów. Wedle § 65 o. u. stosuje się bowiem w postępowaniu ugodowym § 61 o. k., w myśl którego dla wierzytelności ustalonej w konkursie, niezaprzeczonej wyraźnie przez dłużnika i przyjętej do wykazu komisarza konkursowego, można prowadzić egzekucję po uchyleniu konkursu (O. z 13/10 1927, III. R. 715/27, P. S. 1928, 49).

Jeżeli dłużnik uznał wierzytelność wierzyciela w swoim zgłoszeniu, wierzytelność ta została wciągniętą przez komisarza ugodowego do spisu głosujących, dłużnik zobowiązał się w protokole do zapłaty pełnych roszczeń w razie niedotrzymania rat i sąd ugodę tę zatwierdził, to zachodzą warunki z § 63 o. u., § 61 o. k. i § 1, l. 5 o. e. do dozwolenia egzekucji. Ordynacja ugodowa nie mówi wprawdzie o egzekucji z ugody, ale w § 63 każe stosować odpowiednio przepisy ordynacji konkursowej, a więc i jej § 61, wedle którego na zasadzie wpisu do listy zgłoszeń przez komisarza konkursowego lub innego tytułu egzekucyjnego można po konkursie prowadzić egzekucję do majątku dłuż-

nika. Z nadpisu nad § 63 o. u. „ogólne przepisy postępowania“ nie można wnioskować ograniczenia treści tego przepisu tylko do norm postępowania, bo w treści jego jest mowa o pomocniczem stosowaniu „ordynacji konkursowej“, a nie „postępowania“. Byłoby to zresztą sprzeczne z ekonomją procesową i z celem postępowania ugodowego, gdyby dla roszczenia przyznanego przez dłużnika i zamieszczonego przez komisarza ugodowego w spisie zgłoszeń nie dopuszczono egzekucji, skoro dopuszczalna jest egzekucja z każdej innej ugody sądowej (§ 1, l. 5 o. e.). Przeciwna praktyka opiera się tylko na rządowym uzasadnieniu ordynacji ugodowej, które jednak nie jest wolą ustawodawcy, bo ordynacja ugodowa nie przechodziła nawet przez obrady ciał ustawodawczych. Dla uchylenia tej praktyki wydało też ustawodawstwo austriackie nowelę uznającą egzekucję z ugody za dopuszczalną (O. plen. z 10/3 1928, III. R. 186/28, P. S. 1928, 403).

Ugoda w postępowaniu ugodowym ma moc wykonawczą (§ 63 o. u., § 61 o. k., § 204 p. c., § 1, l. 5 o. e.). Jeżeli jednak dłużnik nie uznał roszczenia wierzyciela, powołując się na spór sądowy, to ugoda nie stanowi tytułu egzekucyjnego (§ 61 o. k.). Mimo tego jest wierzyciel związany ugodą i może domagać się zapłaty roszczenia tylko w tym procencie i w tych ratach, na jakie opiewa ugoda, chyba że w ugodzie zastrzeżono, iż w razie niezapłacenia którejkolwiek raty odżywa cała pretensja, wtedy bowiem spełnił się warunek rozwiązujący, ugoda ulega rozwiązaniu i wierzyciel może się domagać swego roszczenia w pełnej wysokości na zasadzie swego jedyne go tytułu

egzekucyjnego, t. j. wyroku (O. z 11/4 1928, III. Rw. 698/28, P. S. 1928, 485).

Zatwierdzona przez sąd ugoda stanowi tytuł egzekucyjny, bo ordynacja egzekucyjna wymienia w § 1, l. 5 jako tytuł egzekucyjny także ugody zawarte o roszczenia prawno-prywatne, a ugoda w postępowaniu ugodowym jest taką właśnie ugodą. Ponadto ordynacja ugodowa nie zawiera nigdzie postanowienia, że postępowanie ugodowe nie zmierza do stworzenia tytułu egzekucyjnego. Wreszcie § 63 o. u. rozciąga na postępowanie ugodowe przepisy ordynacji konkursowej, a § 61 o. k. dopuszcza egzekucji na podstawie wciągnięcia wierzytelności niezaprzeczonej przez dłużnika do wykazu zgłoszeń (O. z 10/3 1298, III. Rw. 945/27. P. S. 1928, 632; O. z 10/7 1928, III. Rw. 1293/28, P. S. 1928, 834).

O ile w postępowaniu ugodowym chodzi o roszczenia oparte już o pewien tytuł egzekucyjny, to w braku odmiennych postanowień ugody nie może być mowy o powrocie wierzycieli do tych pierwotnych tytułów w razie niedotrzymania ugody przez dłużnika. Wierzyciele mogą tylko zniewolić dłużnika do wypełnienia ugody w drodze egzekucji na podstawie tej ugody (O. z 10/7 1928, III. Rw. 1293/28, P. S. 1928, 834).

Wbrew powyższym orzeczeniom, przyznającym ugodzie znaczenie tytułu egzekucyjnego, zgodna opinia komentatorów i monografistów odmawia jej tego znaczenia (p. Rintelen 567, Lehmann II, 164, Dr. Trammer 67, Dr. Jendl w P. S. 1927, str. 58, Dr. Fenichel w P. S. 1927, str. 5 i w P. S. 1928, str. 149). Przeciwnicy egzekwowalności ugody przytaczają na poparcie swego stanowiska argumenty nader przekonujące, a miano-

wicie: 1) że ugoda w postępowaniu ugodowym nie jest ugodą w rozumieniu § 1380 k. c., bo skutkuje nawet w stosunku do wierzycieli, którzy się jej sprzeciwili, a więc nie można jej podciągnąć pod przepis § 1, l. 5 o. e.; 2) że przepis § 61 o. k. o egzekwowalności niektórych aktów w konkursie, jako przepis treści materialnej, nie stosuje się analogicznie w postępowaniu ugodowym, bo § 63 o. u. ma na myśli tylko przepisy dotyczące trybu postępowania; 3) że nie można stosować per analogiam zasady egzekwowalności ugody przymusowej w konkursie, bo w konkursie ma miejsce ustalanie wierzytelności, a celem jego jest zaspokojenie wierzycieli, gdy w postępowaniu ugodowym wierzytelności się nie ustala, a celem jego jest tylko ulżenie dłużnikowi; 4) że nie było zamiarem ustawodawcy nadać ugodzie w postępowaniu ugodowym znaczenia tytułu egzekucyjnego, co wyraźnie zaznaczają motywa rządowe do § 44 o. u. (p. w objaśn. do § 44). Zapatrywanie, że ugoda nie stanowi tytułu egzekucyjnego, popiera też orzecznictwo wiedeńskiego sądu najwyższego, które stało na tem stanowisku, oraz fakt, że w Austrii, chcąc wreszcie nadać ugodzie znaczenie tytułu egzekucyjnego, musiano znowelizować w tym kierunku ordynację ugodową ustawą z 20/2 1925, Nr. 87 dz. u. p. przez dodanie nowych §§ 51 a i 53 a.

Sąd dozwalający egzekucji nie jest powołany do wykładni brzmienia ugody, gdy ono w istotnych punktach jest niejasne, lecz powinien strony odesłać na drogę sporu, gdy przesłuchaniem obu stron niejasności usunąć się nie dały (O. z 3/1 1928, III. R. 894/ 27, Prz. pr. 55, 174, P. S. 1928, 802).

Stosownie do przepisu § 53, ust. 3 postanowienie ugody, wedle którego dłużnik miałby odpowiadać wierzycielom za niedobór, byłoby tylko wtedy ważne, gdyby obejmowało wszystkich wierzycieli, nie wyłączając tych, którzy nie zgłosili wierzytelności.

Aby móc żądać zapłaty wierzytelności w pełnej kwocie stosownie do § 53, ust. 4, musiałby wierzyciel udowodnić, że wina nieuwzględnienia jego wierzytelności w ugodzie spada wyłącznie na dłużnika, co ze względu na jawność postępowania ugodowego (publiczne obwieszczenia) jest znacznie utrudnione (p. jednak orzeczenia niżej).

W razie, gdy w kwestji niezgłoszenia pretensji w postępowaniu ugodowym konkuruje wina dłużnika z winą wierzyciela, nie ma wierzyciel prawa żądać pełnej zapłaty. Taka wina wierzyciela-kupca zachodzi już wobec przybicia edyktu o wdrożeniu postępowania ugodowego na tablicy, bo odtąd zaczyna się dla wierzycieli termin do rekursu (§ 63 o. u. i § 174, ust. 2 o. k.), więc na te publiczne ogłoszenia powinien wierzyciel zwracać uwagę, zwłaszcza wobec znaczenia, jakie mają publiczne ogłoszenie wedle art. 25, 46 k. h. („musiała być wiadomą“), z uwagi na § 8 o. u. („miał wiedzieć“) i § 30, ust. 2, 3 o. k., oraz zasadę wskazaną w art. 282 k. h., że kupiec winien się informować o położeniu gospodarczem swych dłużników, zwłaszcza w czasie niepewnym (O. A. z 5/5 1925, Ob. II. 375/25, Zb. VII, 160, P. S. 1927, 36 — por. jednak orzeczenia niżej).

Jeżeli dłużnik w postępowaniu ugodowym nie zgłosił swego wierzyciela zagranicznego, to zachodzi wyłączna jego wina w rozumieniu § 53, ust. 4. Powoływanie się na edykt, wdrażający po-

stępowanie ugodowe, nie może uchylić obowiązku dłużnika do wykazania znanego mu wierzyciela (§ 2, ust. 2), ani obowiązku zawiadomienia wierzyciela (§ 5, ust. 3), ale służy tylko do ułatwienia postępowania w wypadkach, gdy doręczenie było niemożliwe. Samo ogłoszenie edyktu nie szkodzi wierzycielowi zagranicznemu, jeżeli go dłużnik rozmyślnie pominął w zgłoszeniu (O. z 8/11 1927, III. Rw. 1808/27, P. S. 1928, 111).

Jeżeli dłużnik nie wykazał wierzyciela w spisie wierzycieli i wierzyciela tego nie zawiadomiono o wdrożeniu postępowania ugodowego (§§ 2, 5), to czynnością tą, sprzeczną z obowiązującymi przepisami i z zasadami uczciwości w obrocie, pozbawił się dłużnik możliwości korzystania z ugody wobec odnośnego wierzyciela (O. z 3/1 1928, III. Rw. 2589/27, P. S. 1928, 219).

Nie jest winą wierzyciela, że nie zwracał uwagi na publiczne obwieszczenie otwarcia postępowania ugodowego, gdyż wierzyciel ma podstawę do przypuszczenia, że stanie się zadość wymogowi z § 5, us. 5 o. u., t. j. że wygotowanie edyktu zostanie mu jako wierzycielowi doręczone. Nie jest też winą wierzyciela, że nie informował się o położeniu gospodarzem dłużnika, gdyż takiego obowiązku żaden przepis ustawy na wierzyciela nie nakłada. Zresztą gdyby wierzyciel nawet słyszał o niekorzystnym położeniu dłużnika, to z tego nie mógłby jeszcze wnioskować, że postępowanie ugodowe jest w toku. Inaczej musiałaby zawsze zachodzić współwina wierzyciela w pominięciu go, bo w każdym postępowaniu ugodowym ogłasza się edykt i do każdego wypadku możnaby przystosować zaniechanie wywiadu o położeniu finansowym dłużnika. Przepis § 53, ust. 4 byłby w takim

razie zbyteczny, gdyż nigdyby nie trafiała dłużnika opieszałego lub nierzetelnego wyłączna wina nieuwzględnienia wierzytelności w ugodzie (O. z 18/12 1928, III. Rw. 1583/28, P. S. 1929, 180).

O ile w ugodzie inaczej nie postanowiono, nie można dochodzić odsetek zwłoki od ugodzonych wierzytelności za czas od otwarcia postępowania aż do chwili płatności ugodzonych kwot (O. z 10/7 1928, III. Rw. 1293/28, P. S. 1928, 834).

Skutek ugody w konkursie.

§ 54.

1) Jeżeli przed zupełnem dopełnieniem ugody otwarto konkurs, to wierzyciele biorący udział w ugodzie nie są obowiązani zwracać tego, co otrzymali w dobrej wierze.

2) Wierzytelności ich należy jednak uważać za zupełnie umorzone, jeżeli zostały zaspokojone kwotą ustaloną w ugodzie; w przeciwnym razie należy wierzytelność uważać za umorzoną tylko w takiej części, jaka odpowiada stosunkowi między kwotą zapłaconą a kwotą, która według ugody miała być zapłaconą.

Oдноśnie do tego, co wierzyciele na poczet ugodzonej kwoty otrzymali w czasie, gdy ponowna niewypłacalność dłużnika była im wiadoma, może przy zachodzących warunkach w późniejszym konkursie nastąpić zaczepienie (por. Lehm. II, 166).

W razie otwarcia konkursu (wskutek ponownej niewypłacalności) po zakończeniu postępowania ugodowego, a przed całkowitem wypełnieniem ugody, nie traci ugoda skuteczności tylko odno-

śnie do tych części pierwotnych wierzytelności, które według stosunku w ugodzie przyjętego odpowiadają kwocie pobranej już przez wierzycieli na poczet ugodzonej kwoty. Natomiast tej części pierwotnej wierzytelności, która odpowiada niezapłaconej jeszcze części kwoty ugodzonej, może wierzyciel dochodzić w konkursie w jej pełnej wysokości, a nie tylko w ułamku przyjętym w ugodzie. Wymaga tego zasada równomiernego traktowania wierzycieli, inaczej bowiem dawniejsi wierzyciele dłużnika, z przed otwarcia postępowania ugodowego, byłiby o tyle w gorszym położeniu od tych, którzy nabyli swe wierzytelności po tej chwili, że ponieśli by odnośnie do tych samych wierzytelności niedobór dwukrotnie, a to raz w ugodzie, drugi raz w konkursie, gdy ostatni ponosiliby tylko niedobór w konkursie.

Racja przepisu § 54, ust. 2 przemawia za stosowaniem go również w wypadku otwarcia nowego postępowania ugodowego w czasie, gdy poprzednio zawarta ugoda nie została jeszcze całkowicie wypełnioną. I wtedy więc wierzyciele z poprzedniej ugody dochodzić mogą w nowem postępowaniu nie tylko niezapłaconej jeszcze reszty ugodzonej kwoty, ale takiej części pierwotnej wierzytelności, jaka odpowiada stosunkowi między niezapłaconą jeszcze resztą ugodzonej kwoty a całą kwotą ugodzoną. Jeśli więc dłużnik na poczet pierwszej ugody nic nie zapłacił, to w następnej wierzyciele dochodzić mogą swych wierzytelności w ich pierwotnej wysokości.

Jeżeli wierzyciel, który otrzymał ugodzoną kwotę w całości lub w części, uzyskał następnie na zasadzie § 58 roszczenie o zapłatę niedoboru, to w późniejszym konkursie może on dochodzić ca-

łego niedoboru, a nietylko części wierzytelności odpowiadającej niezapłaconej jeszcze części ugodzonej kwoty (por. Lehm. II, 166).

ROZDZIAŁ DZIEWIĄTY.

UKOŃCZENIE I ZASTANOWIENIE POSTĘPOWANIA.

Ukończenie postępowania.

§ 55.

1) Postępowanie należy uznać za ukończone, skoro ugodę sądownie zatwierdzono.

2) Ukończenie należy obwieścić publicznie. Równocześnie należy zarządzić, aby wykreślono adnotacje otwarcia postępowania ugodowego, wykonane po myśli § 6.

Ustawa rozróżnia dwa rodzaje zamknięcia postępowania ugodowego: ukończenie i zastanowienie. Postępowanie zostaje ukończone, jeżeli ono osiągnęło swój cel, t. j. jeśli ugoda doszła w przepisany sposób do skutku i została przez sąd zatwierdzona. Ukończenie ma być formalnie orzeczone przez sąd (M. rz. 171).

Postępowanie należy uznać za ukończone dopiero z chwilą, kiedy zatwierdzenie ugody stało się prawomocne. Wynika to stąd, że ukończenie postępowania następuje tylko tam, gdzie ugodę zatwierdzono i gdzie nie przychodzi do zastanowienia postępowania, a dopóki uchwała o zatwierdzeniu ugody nie jest prawomocna, nie wiadomo, czy wyższa instancja nie odmówi zatwierdzenia i czy skutek tego nie trzeba będzie postępowania zastanowić po myśli § 56, l. 2.

Z chwilą ukończenia postępowania tracą moc wszystkie ograniczenia ustanowione celem jego

przeprowadzenia, a więc tracą skuteczność zarządzenia wydane po myśli § 3, ust. 4, adnotacje uskutecznione w myśl § 6 mają być wykreślone, ustają ograniczenia dłużnika w rozporządzaniu jego majątkiem (§ 8), przeciw dłużnikowi można znów nabywać sędziowskie prawa zastawu i zaspokojenia, można do jego majątku otworzyć konkurs (§ 10), a prawa odrębności zgasłe po myśli § 12, ust. 1 gasną ostatecznie. Ustaje też z tą chwilą działalność organów postępowania ugodowego.

Zastanowienie postępowania ugodowego.

§ 56.

1) Postępowanie ugodowe należy zastanowić:

1. jeżeli dłużnik cofa wniosek ugodowy przed audjencją ugodową albo jeżeli wierzyciele nie przyjęli ugody w przeciągu dziewięćdziesięciu dni po otwarciu postępowania. Jeżeli postępowanie ugodowe dotyczy przedsiębiorstwa o nadzwyczajnych rozmiarach i doniosłym znaczeniu gospodarczym może Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z interesowanymi ministrami na wniosek sądu ugodowego, który w miarę możliwości ma wysłuchać zgromadzenie wierzycieli, przedłużyć ten czasokres o tyle, o ile to jest wskazane w interesie publicznym;

2. jeżeli przyjętej ugodzie odmówiono prawomocnie zatwierdzenia sądowego;

3. jeżeli dłużnik nie składa przysięgi wyjawienia albo zbiegł.

2) Postępowanie ugodowe można zastanowić, jeżeli dłużnik działa przeciw sądowemu zarządzeniu, wydanemu po myśli § 3, ust. 4, albo przeciw przepisom § 8.

3) Jeżeli podano wniosek o otwarcie konkursu, to równocześnie z zastanowieniem postępowania ugodowego należy powziąć uchwałę co do wniosku o otwarcie konkursu.

4) Zastanowienie postępowania należy obwieścić publicznie. Adnotację otwarcia postępowania ugodowego (§ 6) należy wykreślić po prawomocnem zastanowieniu postępowania, jeżeli w ciągu czternastu dni po zastanowieniu nie postawiono wniosku o otwarcie konkursu (§ 2, ust. 2 o. k.).

Zastanowienie postępowania ugodowego następuje zawsze, ilekroć nie osiągnie ono swego celu. t. j. jeśli nie dojdzie do ukończenia postępowania po myśli § 55. Ustawa rozróżnia wypadki, w których postępowanie należy bezwzględnie zastanowić (§ 56, ust. 1) i takie, w których sąd ugodowy może je zastanowić zależnie od swego uznania (§ 56, ust. 2).

Stosownie do § 56, ust. 1, l. 1 należy zastanowić postępowanie, jeżeli w ciągu dziewięćdziesięciu dni od otwarcia postępowania nie nastąpiło ostateczne, rozstrzygające głosowanie nad wnioskiem ugodowym i to ze skutkiem dodatnim. Ewentualne wniesienie środków prawnych nie może przedłużyć tego czasokresu tak, że jeśli n. p. wyższa instancja zniesie uchwałę zatwierdzającą ugodę i wskutek tego musi przyjść do ponownego głosowania, a głosowanie to nie może się już odbyć przed upływem dziewięćdziesięciu dni od otwarcia postępowania, to postępowanie musi być zastanowione (por. O. III. R. 923/27 przy § 50 i O. III. R. 577/27 przy § 51).

Dalszy wypadek przedłużenia czasu trwania postępowania ugodowego poza okres dziewięćdzie-

sięcodniowy, prócz przewidzianego w § 56, l. 1, wprowadziło rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 czerwca 1915, Nr. 185 dz. u. p., wydane dla spraw toczących się w trybunałach krajów b. monarchji austriackiej, dotkniętych działaniami wojennymi, między innymi i w b. Galicji i Bukowinie (bez Śląska). Wedle § 1 tego rozporządzenia, jeśli dłużnik ugodowy ma zamieszkanie lub przedsiębiorstwo na terytorjum, w którym sąd powiatowy wskutek wypadków wojennych zawiesił czasowo czynności lub przeniósł siedzibę urzędową, lub na terytorjum, które z polecenia władzy znaczna część ludności musiała opuścić, to sąd ugodowy może uchwalić dalsze prowadzenie postępowania ugodowego, jeżeli go z powodu wypadków wojennych w ustawowym czasie nie można przeprowadzić. W wypadkach takich należy zastanowić postępowanie, jeżeli ugody nie przyjęto w ciągu 90 dni po ustaniu przeszkody, a najpóźniej w ciągu 90 dni po zawarciu pokoju. W myśl § 2 tego rozporządzenia niedopuszczalne jest jednak dalsze prowadzenie postępowania, jeżeli wniosku ugodowego nie przyjęli wierzyciele, których wierzytelności wynoszą łącznie więcej, niż czwartą część ogólnej sumy do głosowania uprawnionych wierzytelności, a audjencji ugodowej nie można odroczyć po myśli § 45.

Jeżeli na audjencji ugodowej, względnie na odroczonej w myśl § 42, ust. 2 audjencji ugodowej wynik głosowania nad wnioskiem nie dał wymaganej podwójnej większości, a nie przychodzi do odroczenia audjencji, to należy zastanowić postępowanie w myśl § 56, ust. 1, l. 1, nie czekając na

upływ 90 dni od otwarcia postępowania (por. § 42 i objaśn. do niego).

Ponieważ w myśl § 37 niejawienie się dłużnika na audjencji ugodowej, o ile go komisarz ugodowy nie uzna za usprawiedliwione, ma być uważane za cofnięcie wniosku ugodowego, przeto również w razie takiego nieusprawiedliwionego niestawienia należy zastanowić postępowanie w myśl § 56, ust. 1, l. 1.

Co do pojęcia zbiegostwa p. objaśn. do § 3, a co do przysięgi wyjawienia objaśn. do § 38.

Uchwałę o zastanowieniu postępowania ugodowego winien powziąć sąd ugodowy w składzie trzech sędziów, a nie komisarz ugodowy na zarządzenie sadu ugodowego, co wynika z § 63 o. u. i §§ 139, ust. 1, 157 o. k. (O. A. z 9/1 1925, Ob. 13/25, Zb. VII, 5, P. S. 1927, 37; p. także art. 273, § 1, l. 2, lit. f p. o u. s. p.).

Przepis § 56, ust. 3 ma na myśli tak wnioski o otwarcie konkursu, podane a niezalutowane przed otwarciem postępowania ugodowego (§ 1, ust. 4), jak i wnioski, które wpłynęły w czasie trwania postępowania ugodowego, a których nie należy oddalać z tej przyczyny, że otwarto postępowanie ugodowe, lecz zalutowanie ich wstrzymać aż do zastanowienia postępowania (por. obj. do §§ 1 i 10).

Z chwilą zastanowienia postępowania ugodowego można natychmiast nie tylko otworzyć konkurs, ale także prowadzić egzekucję przeciw dłużnikowi. Na prawomocność uchwały zastanawiającej postępowanie nie trzeba wyczekiwać. Jeżeli następnie uwzględniono rekurs przeciw zastanowieniu, to przedsięwzięte w międzyczasie akty egzekucyjne należy znieść (M. rz. 172).

Równocześnie z zastanowieniem postępowania

nia odpadają również wszelkie ograniczenia dłużnika w swobodnem rozporządzaniu jego majątkiem, a więc tracą skuteczność zarządzenia wydane w myśl § 3, ust. 4, oraz ograniczenia z § 8. Skutki te następują z dniem obwieszczenia uchwały zastanawiającej postępowanie, gdyż rekurs od tej uchwały nie ma mocy wstrzymującej (por. § 56, ust. 3).

§ 2, ust. 2 o. k.: „Jeżeli konkurs otwarto równocześnie z zastanowieniem postępowania ugodowego, albo na podstawie wniosku podanego w ciągu czternastu dni po zastanowieniu, to skutki otwarcia postępowania ugodowego trwają nadal aż do otwarcia konkursu. Czasokresy, które wedle ordynacji konkursowej należy liczyć od dnia wniosku o otwarcie konkursu albo od dnia otwarcia konkursu, liczy się od dnia wniosku o otwarcie postępowania ugodowego albo od dnia otwarcia postępowania ugodowego“.

Ustanowiony w § 56, ust. 4 termin 14-dniowy do postawienia wniosku o otwarcie konkursu w myśl § 2, ust. 2 o. k. ma się liczyć od chwili przybicia uchwały zastanawiającej postępowanie ugodowe na tablicy sądowej (O. z 4/10 1927, III. R. 684/27, O. S. P. VII, 171, P. S. 1929, 182).

ROZDZIAŁ DZIESIĄTY.

NIEWAŻNOŚĆ I NIESKUTECZNOŚĆ UGODY.

Nieważność ugody.

§ 57.

Zasądzenie dłużnika za oszukańczą krydę, jeżeli w ciągu dwóch lat po zatwierdzeniu ugody stanie się prawomocne, uchyla odnośnie do

wszystkich wierzycieli tak opust, jak i inne korzyści udzielone dłużnikowi w ugodzie, nie powoduje natomiast utraty praw przyznanych im ugedą wobec dłużnika lub osób trzecich.

Co do pojęcia oszukańczej krydy p. objaśn. do § 3.

Nie każde zasądzenie dłużnika za oszukańczą krydę pociąga za sobą skutki z § 57, ale tylko zasądzenie ze względu na niewypłacalność będącą podstawą danego właśnie postępowania ugodowego. Nie sprowadza tych skutków zasądzenie za krydę z niedbalstwa, jak również zasądzenie za oszukańczą krydę, ale ze względu na wcześniejszą niewypłacalność, nie pozostającą w związku z obecnem postępowaniem ugodowym (por. Lehm. II, 172; Tram. 85).

Czasokres dwóch lat z § 57 liczy się od zatwierdzenia ugody, a nie od chwili, w której to zatwierdzenie stało się prawomocne. Wskazuje na to różnica w brzmieniu §§ 57 i 58, z których pierwszy mówi tylko o zatwierdzeniu, drugi zaś wyraźnie o prawomocnem zatwierdzeniu ugody (M. rz. 135, 173).

Przewidziane w § 57 skutki zasądzenia dłużnika następują z mocy samego prawa, bez potrzeby przedsięwzięcia jakichkolwiek kroków w tym kierunku ze strony wierzycieli (M. rz. 135, 173).

Przystępujący do ugody ręcyciele dłużnika odpowiadają mimo warunków z § 57 tylko za ugodzoną kwotę, bo do niej tylko odnosi się ich poręka.

Uznanie ugody za bezskuteczną.

§ 58.

1) Jeżeli ugoda przyszła do skutku przez czynności oszukańcze albo przez niedozwolone przyznanie niektórym wierzycielom szczególnych korzyści, nie istnieją jednak wymogi § 57, natenczas może każdy wierzyciel w ciągu lat trzech po prawomocnem zatwierdzeniu ugody dochodzić zapomocą skargi roszczenia o zapłatę niedoboru lub o uznanie za bezskuteczne innych przyznanych korzyści, nie tracąc przez to praw, które mu ugoda przyznaje wobec dłużnika lub osób trzecich.

2) Roszczenie to przysługuje tylko tym wierzycielom, którzy nie brali udziału w oszukańczych czynnościach albo w niedozwolonych układach i bez swej winy nie byli w stanie przedstawić faktów uprawniających do skargi w postępowaniu poprzedzającym zatwierdzenie ugody.

Warunkiem skargi z § 58 jest, aby ugoda przyszła do skutku przez oszukańcze czynności albo niedozwolone przyznanie szczególnych korzyści. Musi więc istnieć związek przyczynowy między oszukańczą czynnością lub niedozwolonem przyznaniem szczególnych korzyści a dojściem ugody do skutku i wierzyciel wnoszący skargę musi ten związek przyczynowy udowodnić. Jeżeli natomiast ugoda przyszła do skutku niezależnie od czynności oszukańczej, względnie niedozwolonego przyznania szczególnych korzyści, natenczas nie ma warunków skargi z § 58 (M. rz. 173).

Nie jest warunkiem skargi z § 58 zasądzenie dłużnika za oszustwo lub inne przestępstwo, ani

też by czynność oszukańcza ulegała karze według prawa karnego, ani wreszcie by ją popełnił dłużnik. Wystarczy jeśli zachodzi podstęp, który według ogólnych pojęć prawnych uchodzi za czynność oszukańczą i jeśli czynność taką popełnił ktoś trzeci, byle ona pozostawała w związku przyczynowym z dojściem ugody do skutku (por. Lehm. II, 175 oraz objaśn. do § 47).

Jeżeli wierzyciel o faktach uzasadniających skargę z § 58 nie wiedział przed wydaniem uchwały zatwierdzającej ugodę, ale dowiedział się o nich w terminie do wniesienia rekursu od tej uchwały, to prawo skargi z § 58 służyć mu będzie tylko w tym wypadku, gdy głosował za ugodą i wskutek tego nie mógł wnieść rekursu od uchwały zatwierdzającej ugodę (§ 52). Jeśli natomiast nie głosował wyraźnie za ugodą i wskutek tego miał rekurs przeciw jej zatwierdzeniu, a w rekursie tym odnośnych faktów nie podniósł, to przez to utracił skargę z § 58. Jeżeli wierzyciel podnosił wprawdzie fakta uzasadniające skargę z § 58 w postępowaniu poprzedzającym zatwierdzenie ugody, ale dla braku dostatecznych dowodów ugodę mimo to zatwierdzono, to na podstawie nowych dowodów może wnieść skargę z § 58 (por. Lehm II, 176).

Skargę z § 58 należy wnieść przeciw dłużnikowi ugodowemu. Uzyskanie korzystnego wyroku czyni ugodę bezskuteczną tylko wobec tego wierzyciela, który wniósł skargę. Nie ma ono również wpływu na zobowiązanie ręczyciela, który przystąpił do ugody, ten bowiem odpowiada tylko w ramach poręki przyjętej na siebie z okazji zawarcia ugody.

Niedotrzymanie przez dłużnika zobowiązań

przyjętych przez siebie w ugodzie, nie powoduje bezskuteczności ugody (M. rz. 157, 173).

Niedotrzymanie przez dłużnika terminów płatności ugodzonych roszczeń nie czyni ugody bezskuteczną i nie zwalnia ręczyciela od dopełnienia zobowiązania w ugodzie przyjętego (O. z 19/10 1927, III. Rw. 1434/27, P. S. 1929, 44).

Właściwość.

§ 59.

Skargi o roszczenia oparte na §§ 47 i 58 należy wnosić do sądu ugodowego (§ 114 o. k.).

Przepis § 59 stwarza dla skarg z §§ 47 i 58 wyłączną właściwość sądu ugodowego. Z powołania w nim § 114 o. k. wynika, że przy wykonywaniu sądownictwa w sprawach wszczętych na skutek tych skarg należy stosować odpowiednio postanowienia § 114. o. k.

§ 114 o. k.: „Spory, które się mają toczyć w sądzie konkursowym, rozstrzyga sędzia jednostkowy według przepisów obowiązujących w postępowaniu przed sądami grodzkimi (§§ 431 do 453 p. c.), jeżeli kwota lub wartość przedmiotu sporu nie przekracza tysiąca złotych. Zresztą pozostaje w mocy § 7 a. n. j.“

Z powołania w § 114 o. k. przepisów § 7 a. n. j. i §§ 431 — 453 p. c. wynika, że spory z § 59 o. u. rozpoznawać będzie: 1) skład sądzący z trzech sędziów według postępowania trybunalskiego, jeśli wartość przedmiotu sporu przenosi 10.000 zł (p. także art. 273, § 1, l. 1 a. p. o u. s. p.), 2) sędzia jednostkowy według postępowania trybunalskiego, jeśli wartość przedmiotu sporu przekracza

kwotę 1.000 zł, a nie przekracza kwoty 10.000 zł (§ 7 a. n. j. w brzmieniu art. 297, § 1, l. 25. p. o u. s. p.), 5) sędzia jednostkowy według postępowania zwyczajnego przed sądami grodzkimi, jeśli wartość przedmiotu sporu przewyższa kwotę 100 zł, a 1.000 zł nie przewyższa, 4) sędzia jednostkowy wedle postępowania drobiazgowego, jeśli wartość przedmiotu sporu nie przekracza kwoty 100 zł (§ 448 p. c.).

ROZDZIAŁ JEDENASTY.

UGODA SPÓŁKI HANDLOWEJ ALBO SPÓLNİKA SPUŚCIZNY ALBO OSOBY PRAWNICZEJ.

Ugoda spółki handlowej albo spuścizny.

§ 60.

1) Jeżeli dłużnikiem jest spółka handlowa lub spuścizna, natenczas ugoda może być zawarta jedynie za przyzwoleniem wszystkich osobiście odpowiedzialnych spółników albo wszystkich dziedziców.

2) O ile w ugodzie nie postanowiono nic innego, korzysta każdy taki spółnik lub dziedzic wobec wierzycieli spółki lub spuścizny ze skutków prawnych ugody.

Ponieważ osobiście odpowiedzialni spółnicy spółki handlowej za długi spółki, a dziedzice za długi spuścizny odpowiadają tylko według ich stanu w danej chwili i każde ograniczenie odpowiedzialności spółki, względnie spuścizny odnosi się także do ich odpowiedzialności, przeto i skutki prawne ugody spółki handlowej względnie spu-

ścizny muszą spotykać spółników osobiście odpowiedzialnych, względnie dziedziców. Nie wyklucza to oczywiście możliwości przyjęcia na siebie przez takich spółników lub dziedziców dalej idącej odpowiedzialności, o ile się na to dobrowolnie zgodzą (por. Lehm. II, 177).

Co do otwarcia postępowania ugodowego do majątku spółki handlowej lub spuścizny p. § 1.

Ugoda osobiście odpowiedzialnego spółnika.

§ 61.

1) Jeżeli postępowanie ugodowe otwarto tylko do prywatnego majątku osobiście odpowiedzialnego spółnika spółki handlowej i w temże postępowaniu zawarto ugodę, to spółnik zostaje przez to zwolniony od dalej sięgającej odpowiedzialności za długi spółki.

2) Jeżeli równocześnie z postępowaniem ugodowym do majątku spółki jest w toku konkurs lub postępowanie ugodowe do prywatnego majątku spółnika osobiście odpowiedzialnego, to ugoda spółnika o tyle tylko oddziałuje na wierzytelności wierzycieli spółki, o ile tych wierzytelności dochodzić można w tym konkursie lub postępowaniu ugodowym (art. 122 k. h.).

Art. 122 k. h.: „W razie konkursu spółki (handlowej jawnej) wierzyciele jej zaspokojeni będą oddzielnie z majątku spółki, na osobistym zaś majątku spółników poszukiwać mogą tylko niedoboru“.

Z zestawienia przepisów § 61, ust. 2 o. u. i art. 122 k. h. wynika, że ugoda spółnika odnosi się tylko do niedoboru poniesionego przez wierzycie-

la spółki w równoczesnem postępowaniu ugodowym do majątku spółki.

Ustawowy obowiązek postawienia wniosku konkursowego.

§ 62.

W czasie trwania postępowania ugodowego odpada uzasadniony w obowiązujących ustawach obowiązek dłużnika do postawienia wniosku o otwarcie konkursu.

Ponieważ niektóre osoby prawnicze mają wyraźnie nałożony obowiązek zgłoszenia wniosku o otwarcie konkursu w razie nadmiernego obdłużenia (n. p. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w § 85 ustawy z 6 marca 1906, Nr. 58. dz. u. p., spółdzielnie w art. 88 ustawy z 29 października 1920, Dz. U. R. P. Nr. 111, poz. 733, spółki akcyjne w art. 167 rozporządzenia Prezydenta Rzp. z 22 marca 1928, Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 383), przeto aby tych osób nie pozbawiać możliwości korzystania z postępowania ugodowego, które i dla nich jest dostępne, koniecznem było uchylenie osobnym przepisem tego obowiązku na czas trwania postępowania ugodowego (M. rz. 173).

ROZDZIAŁ DWUNASTY.

OGÓLNE POSTANOWIENIA O POSTĘPOWANIU.

Stosowanie innych ustaw.

§ 63.

1) O ile ordynacja ugodowa nie stanowi co innego, należy stosować analogicznie postanowienia ordynacji konkursowej, a w braku tychże postanowienia procedury cywilnej, normy jurysdykcyjnej i ustaw wprowadzających je.

2) W szczególności należy stosować do postępowania ugodowego postanowienia §§ 173 do 177 o. k.

Sporną jest kwestja, czy przepis § 63, ust. 1 o analogicznem stosowaniu w postępowaniu ugodowem postanowień ordynacji konkursowej i innych ustaw ma na myśli tylko postanowienia dotyczące trybu postępowania, czy też nakazuje on pomocnicze stosowanie przepisów ordynacji konkursowej w ogólności, a więc także przepisów prawa materialnego. Z napisu ponad rozdziałem dwunastym „ogólne postanowienia o postępowaniu” wynikałoby, że chodzi tu istotnie tylko o normy postępowania, atoli tak w nauce, jak i w praktyce zdania są pod tym względem podzielone. W orzecznictwie polskiego Sądu Najwyższego kwestja ta była poruszana z okazji pytania, czy ugoda w postępowaniu ugod. zawarta stanowi tytuł egzekucyjny lub nie. Orzeczenia bowiem, które przypisują ugodzie znaczenie tytułu egzekucyjnego, powołują się dla uza-

sadnienia swego stanowiska przedewszystkiem na to, że w myśl § 63 o. u. stosuje się w postępowaniu ugodowem analogicznie przepis § 61. o. k. o egzekwowalności niektórych aktów postępowania konkursowego, a więc przepis prawa materialnego. Ta grupa orzeczeń zajmuje więc stanowisko, że w postępowaniu ugodowem stosują się analogicznie także przepisy ordynacji konkursowej, dotyczące prawa materialnego. Do takich orzeczeń należą między innymi O. III. R. 715/27, P. S. 1928, 49 i O. plen. III. R. 186/28, P. S. 1928, 403. Przeciwnego zapatrywania bronią O. III. R. 914/27, P. S. 1928, 50 i O. R. 1762/27, P. S. 1929, 181 (p. zresztą odnośne orzeczenia w objaśn. do § 53).

Oczywiście bez względu na to, czy dotyczą trybu postępowania, czy też norm prawa materialnego, mają zastosowanie w postępowaniu ugodowem te przepisy ordynacji konkursowej, na które się ordynacja ugodowa wyraźnie powołuje, ale to już nie na mocy § 63 o. u., lecz na podstawie tego wyraźnego powołania się na nie w poszczególnych postanowieniach. Do rzędu tego rodzaju przepisów należą n. p. powołane w § 1 o. u. §§ 68, 69 o. k. o niewypłacalności, powołany w §§ 30, 43 o. u. § 32 o. k. o oznaczeniu bliskich krewnych i t. d.

Także poza granicami przewidzianymi w § 63. należy stosować subsydjarnie w postępowaniu ugodowem zasady ordynacji konkursowej, o ile ordynacja ugodowa nie zawiera postanowień odmiennych, gdyż postępowanie ugodowe zastępuje w ogólności konkurs, a przepisy ordynacji ugodowej wzorują się ściśle na ordynacji konkursowej (por. Bartsch, Die Ausgleichsquote absonderungsberechtigter Forderungen w G. Z. Bl. 1926, str. 82).

Powołane w § 63, ust. 2 przepisy §§ 173 — 176. o. k. opiewają:

„Szczególne przepisy o postępowaniu.
§ 173. 1) O ile nie chodzi o spory, nie mają być stosowane przepisy o zastępstwie przez adwokatów, o przybieraniu fachowego sędziego obywatelskiego, o spoczywaniu postępowania i o kosztach procesowych.

2) Układy o właściwość sądu są bez skutku.

3) Wnioski mogą być podawane na piśmie lub ustnie do protokołu.

4) Przy rozprawach ustnych obowiązują przepisy § 59. o. e.

5) O ile ordynacja konkursowa nie postanawia inaczej, można wydawać rozstrzygnięcia sądowe bez poprzedniej rozprawy ustnej. Sąd może zasięgnąć potrzebnych wyjaśnień także bez udziału interesowanych i może celem potrzebnych ustaleń przedsięwziąć z urzędu wszelkie potrzebne dochodzenia i przeprowadzać dowody.

6) Zarządzenia sądowe są wykonalne.

Zawiadomienia.

§ 174. 1) Poszczególne osoby można uwiadamić także obiegowo zapomocą kurendy.

2) Jeżeli oprócz publicznego obwieszczenia przepisane jest także osobne doręczenie, natenczas już wskutek publicznego obwieszczenia następują skutki doręczenia, chociażby nawet doręczenie nie nastąpiło.

Terminy, omieszkanie.

§ 175. 1) Czasokresy oznaczone w ordynacji konkursowej są nieodraczalne.

2) Wniosków, oświadczeń i zarzutów, do wniesienia których wyznaczono audjencję, nie mogą

już dodatkowo wnosić osoby należycie wezwane, które się nie jawiły.

3) Niema przywrócenia do pierwotnego stanu ani przeciw omieszkaniu audjencji, ani przeciw zaniedbaniu czasokresu.

Środki prawne.

§ 176. 1) Czasokres do rekursu wynosi czternaście dni. W rekursie można przytaczać nowe okoliczności i środki dowodowe.

2) O ile ordynacja konkursowa nie postanawia inaczej, można zarządzenia i rozstrzygnięcia komisarza konkursowego zaczepiać rekursiem do sądu apelacyjnego i do Sądu Najwyższego (§ 528 p. c.).

3) Sąd konkursowy i komisarz konkursowy mogą oprócz w przypadkach, przewidzianych w § 522 p. c., sami uwzględnić rekurs, jeżeli ich zarządzenie lub rozstrzygnięcie może być zmienione bez ujmy dla kogoś z interesowanych.

Doniesienie karne.

§ 177. Do prokuratora państwa należy wnieść doniesienie, jeżeli krydatarjusz odmawia złożenia przysięgi wyjawienia, jeżeli zbiegnie, albo jeżeli poza tem zachodzi podejrzenie, że dopuścił się czynu karygodnego.

Powołany w § 173 o. k. przepis § 59 o. e. opiewa:

„Rozprawa ustna w postępowaniu egzekucyjnem odbywa się jawnie.

Z każdej takiej rozprawy spíše protokół sędzia lub zaprzysiężony protokolant.

Protokół ma zawierać nazwiska obecnych na rozprawie stron tudzież innych interesowanych,

dalej zwięzłe zapiski o przebiegu i treści rozprawy, o wnioskach na audjencji stawianych, a przed wydaniem uchwały nie cofniętych, wkońcu ogłoszone przez sąd rozstrzygnięcia i zarządzenia. Obecny na audjencji wolno dla strzeżenia swych praw domagać się ustalenia w protokole poszczególnych punktów lub poszczególnych oświadczeń, złożonych na audjencji przez nich samych lub przez inne osoby.

O ile ustawa niniejsza inaczej nie postanawia, podpisze protokół tylko sędzia tudzież protokolant do audjencji przybrany.

Przepisy §§ 522 i 528 p. c., na które wskazuje § 176 o. k., opiewają:

§ 522. „Jeżeli rekurs wymierzony jest przeciw odmówieniu lub odjęciu prawa ubogich, przeciw zarządzeniom karnym nałożonym na świadka lub znawcę, albo przeciw uchwale wydanej tylko w zakresie kierownictwa procesowego, w takim razie może ten sam sąd albo sędzia, którego rozstrzygnięcie lub zarządzenie zostało zaczepionem, przychylić się do żądania rekursu.

Jeżeli ci nie widzą się do tego spowodowanymi, albo jeżeli rekursem zaczepiono inne uchwały, aniżeli w pierwszym ustępie określone, należy rekurs przedłożyć bezzwłocznie sądowi rekursowemu z wyjaśniającem sprawozdaniem i ze wszystkimi aktami, potrzebnymi do osądzenia rekursu.

§ 528. Niedopuszczalne są rekursy od orzeczeń sądu drugiej instancji w sporach o roszczenia majątkowe, których wartość nie przenosi 300 zł, następnie od orzeczeń sądu drugiej instancji zatwierdzających zaskarżoną uchwałę sądu pierwszej instancji, od orzeczeń sądu drugiej instancji

o kosztach lub o należytościach znawców oraz od orzeczeń sądu drugiej instancji w sporach o naruszenie posiadania (§ 49, l. 4 n. j.). Niedopuszczalne rekursy od orzeczeń drugiej instancji winien odrzucić sąd pierwszej instancji.

Jeżeli sąd rekursowy jest zdania, że rekurs wniesiony od uchwały sądu drugiej instancji jest swawolnym lub wniesiony został tylko w celu przewleczenia sprawy, należy na wnoszącego zażalenie lub wedle okoliczności na jego adwokata nałożyć grzywnę za pieniactwo“.

Przepis § 174 ust. 2 o. k. ma w szczególności znaczenie dla obliczenia czasokresów do wnoszenia środków prawnych. Bez niego trudno byłoby ustalić prawomocność uchwał, które mają być doręczone większej ilości osób (M. rz. 145).

O ile chodzi o skutki doręczenia, a zatem o rozpoczęcie biegu czasokresu do wniesienia środka prawnego, to przede wszystkim miarodajnem jest doręczenie indywidualne, a publiczne obwieszczenie ma znaczenie tylko posiłkowe na wypadek, gdyby indywidualne doręczenie z jakichkolwiek przyczyn nie nastąpiło. Ponieważ wedle § 49, ust. 2 o. u. rozstrzygnięcie sądu w przedmiocie zatwierdzenia ugody ma być wszystkim wierzycielem, jako też innym uczestnikom doręczone, więc jeżeli odnośną uchwałą doręczono wierzycielowi rekurentowi, przeto od dnia tego doręczenia, nie zaś od wcześniejszego dnia zawieszenia odnośnego obwieszczenia na tablicy sądowej musi być licznym czasokres do wniesienia rekursu przeciwko zatwierdzeniu ugody (O. z 29/11 1927, III. B. 866/27, P. S. 1928, 109).

Zasada § 115, ust. 3 p. c., wedle której w wypadkach doręczenia przez publiczne obwieszcze-

nie uznaje się akt pisemny za doręczony dopiero po upływie dni trzydziestu od dnia przybicia na tablicy sądowej, chyba że sąd, zarządzając publiczne obwieszczenie, dłuższy termin ustanowił, albo też osoba, dla której doręczenie jest przeznaczone, wcześniej po odbiór odnośnego aktu w sądzie się zgłosi, ma zastosowanie w myśl § 172 o. k. i § 63, ust. 1 o. u. zarówno w postępowaniu konkursowym, jak i ugodowym (O. z 29/11 1927, III. R. 866/27, P. S. 1928, 110).

Jedynym dopuszczalnym w postępowaniu konkursowym (a więc i ugodowym) środkiem prawnym jest rekurs. Niema przedstawienia. Stosownie do § 524. p. c. nie ma rekurs mocy wstrzymującej, o ile mu jej wyraźnie nie przyznał sąd I. instancji (M. rz. 146).

Wedle § 176. o. k. termin do wniesienia rekursu wynosi 14 dni. Tak długi termin do rekursu przyjęto w tym celu, aby zmniejszyć niebezpieczeństwo zaniedbania go, szczególnie w tych wypadkach, w których on biegnie nie od doręczenia uchwały, ale od jej publicznego obwieszczenia, o którym osoby interesowane dowiadują się czasem dopiero później (M. rz. 145; por. jednak orzeczenia wyżej).

Rekurs spóźniony należy odrzucić (M. rz. 145).

Nie są dopuszczalne w rekursie nowe wnioski, natomiast dopuszczalne są nowe twierdzenia i ofiarowanie nowych dowodów (M. rz. 146).

Jeżeli niema dowodu na zapłatę lub zabezpieczenie zaległości podatkowych, to należy odmówić zatwierdzenia ugody. Obojętnem jest, że już po uchwale rekursowej uzyskał rekurent pozwolenie Izby Skarbowej na spłatę w ratach odnośnych zaległości, gdyż sprawa musi być oceniana wedle

stanu rzeczy w czasie wniesienia rekursu Generalnej Prokuratorji oraz wydania zaskarżonej uchwały (O. z 28/9 1926, III. R. 789/26, P. S. 1926, 537).

Jeżeli sąd odmówił zatwierdzenia ugody z powodu niezapłacenia zaległości podatkowych, a dłużnik w rekursie przedłożył dodatkowo pismo, że w międzyczasie te zaległości zapłacił, albo że mu je rozłożono na raty, to należy zmienić uchwałę i zatwierdzić ugodę, bo wedle § 63 o. u. i § 176, ust. 1 o. k. mogą być w rekursie przytaczane nowe okoliczności i dowody, więc mogą też być uwzględnione, jeżeli zmieniają istotnie stan rzeczy i usuwają powód niezatwierdzenia ugody (O. z 5/5 1927, III. R. 648/26, P. S. 1927, 149; O. z 21/6 1927, III. R. 942/26, P. S. 1927, 301).

Stosownie do § 63 o. u., § 176 o. k. i § 528 p. c. niedopuszczalny jest w postępowaniu ugodowym rekurs od uchwały zatwierdzającej uchwałę sądu pierwszej instancji (M. rz. 146; O. z 14/6 1927, III. R. 587/27, P. S. 1928, 170; O. z 10/12 1929, III. 1. R. 859/29). Rekurs taki winien w myśl § 523. p. c. odrzucić już sąd pierwszy (O. z 30/12 1929, III. 1. R. 776/29).

RESKRYPT MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 18 grudnia 1914, Nr. 90 dz. rozp. Min. Spraw.
o wykonywaniu nowej ordynacji konkursowej
i ugodowej.

Do wszystkich sądów powołanych do sądownictwa konkursowego.

Ważne zmiany i nowości, jakie w stosunku do dotąd obowiązującego prawa zaszły przez wprowadzenie nowej ordynacji konkursowej, ordynacji

ugodowej i zaczepnej, spowodowały ministerstwo do zwrócenia uwagi sądów na punkta niżej omówione:

— — — — —

VI. Uгода przymusowa.

Nowa ordynacja konkursowa popiera ugodę przymusową i czyni ją dostępną dla wszystkich dłużników... ponieważ ten sposób ukończenia konkursu jest tak dla dłużnika, jak i dla wierzycieli, gospodarczo najkorzystniejszym...

...Postanowienia § 143, ust. 3 ord. konk. (§ 41, ust. 1 ord. ugod.) odnoszą się do przypadku, gdy przed otwarciem postępowania konkursowego (ugodowego) przedsięwzięto próbę pozasądowej ugody. W przeciwstawieniu do dotychczasowego prawa, wystarczy do przyjęcia ugody zwykła większość obecnych wierzycieli, podczas gdy większość wierzytelności jest taka sama, jak dotychczas przy ugodzie przymusowej. Prawo głosowania bliskich członków rodziny dłużnika uległo ograniczeniu (§§ 147 i 148 ord. konk., § 43 ord. ugod.).

Umowa co do szczególnych korzyści... jest nieważną, świadczenia można żądać napowrót (§ 150, ust. 5 o. k., § 47 ord. ugod.); wdrożonem też może być dochodzenie karne (art. 10, § 486 b rozp. wpraw.).

Ważne zadanie powstaje dla sądu przez to, że sąd ma obowiązek badania ugody przymusowej nie tylko formalnie, ale także co do jej treści (§§ 153, 154 ord. konk., §§ 50 i 51 ord. ugod.). W szczególności może i powinien sąd konkursowy odmówić zatwierdzenia ugody, jeżeli zaofiarowa-

na kwota w porównaniu z majątkiem i innemi stosunkami (n. p. spodziewane w bliskim czasie nabycie większego majątku) jest za mała i jeżeli wogóle ugoda jest sprzeczną ze wspólnymi interesami wierzycieli (§ 154, l. 1 ord. konk., § 51, ust. 1 ord. ugod.).

— — — — —

VIII. Postępowanie ugodowe.

Nowo wprowadzone postępowanie ugodowe otwiera szerokie pole dla skutecznej działalności w interesie gospodarstwa społecznego, albowiem zmierza do utrzymania żywotnych gospodarstw pojedynczych w interesie ogółu.

Otwarcie postępowania ugodowego daje dłużnikowi pewne korzyści przez to, że tymczasowo doznaje on ochrony przed wnioskami o otwarcie konkursu, a częściowo także przed egzekucjami (§ 10 ord. ugod.). Skutkiem tego możnaby nadużywać postępowania ugodowego i mogliby dążyć do wdrożenia takiego postępowania także tacy dłużnicy, którzy chcą tylko uzyskać zwłokę dla swych zobowiązań, chociaż nie myślą na serjo o ugodzie z wierzycielami. Dlatego należy przy wstępnem badaniu wniosku starannie rozważyć kwestję godności dłużnika, przyczem sąd, jeżeli przychyli się do wniosku, będzie zawsze musiał ocenić, jak dalece należy ograniczyć zdolność rozporządzania majątkiem (Verfügungsfähigkeit) po stronie dłużnika po myśli § 3, ust. 4 ord. ugod. Każde niezastosowanie się do tych ograniczeń uprawnia sąd do zastanowienia postępowania (§ 56, ust. 2 ord. ugod.).

— — — — —
Jakkolwiek w postępowaniu ugodowym odpa-
da postępowanie, dążące do zrealizowania mająt-
ku i do zbadania wierzytelności, mimo to przy-
dzielone są zarządcy ugodowemu bardzo ważne
zadania. Powinien się o to starać, by przedsięwzię-
stwo dłużnika możliwie bez przeszkód dalej pro-
wadzono, ale także nad tem czuwać, by majątek
dłużnika nie uległ uszczupleniu. Powinien dalej
przyswoić sobie ściśłą znajomość poprzedniego
sposobu zarządu majątku dłużnika, poznać przy-
czyny jego upadku majątkowego i jego zdolność
ekonomiczną, aby mógł w sposób należyty ocenić,
czy dłużnik proponuje stosowną ugodę swym wie-
rzycielom. Dlatego jest ważną rzeczą, by zgóry
ustanawiano zarządcami ugodowymi tylko osoby
uzdolnione do tego, zwłaszcza że każda zmiana
w osobie zarządcy może być szkodliwą w skutkach
z uwagi na czasokres dziewięćdziesięciodniowy,
zakreślony do przeprowadzenia ugody.

Wedle ordynacji ugodowej (§ 30, ust. 3) można
założyć listy zdolnych zarządców ugodowych. Aż
do czasu, gdy listy takie będą istniały — ułożenie
ich wymagać będzie współdziałania różnych przy-
czynieniu wniosku w rachubę wchodzących kor-
poracyj — będzie wskazanem, by prezydja trybu-
nałów porozumiały się z izbami adwokackimi,
izbami handlowymi, związkami ochrony wierzy-
cieli i innemi stowarzyszeniami w ich okręgu czyn-
nemi celem uzyskania propozycji co do uzdolnio-
nych zarządców ugodowych. W każdym razie na-
leży w tym celu odnieść się do organizacyj wie-
rzycieli, które już obecnie mają komercyjnych za-
stępców, których zadaniem jest spełnianie przy-
wdrożeniu pozasądowego postępowania ugodowe-

go mniej więcej zadań, ciążących na zarządcy ugodowym. Te organizacje będą mogły także sądowi łatwo wymienić osoby biegłe, które są szczególnie wprawne w wypośredkowywaniu rzeczywistego położenia dłużnika, a w szczególności w stwierdzaniu okoliczności, czy i o ile brak majątku można wytłumaczyć przez niepodjętane zajęcia (§ 146, ust. 2 ord. konk. i § 51, ust. 2 ord. ugod.).

Okoliczność, że niema postępowania celem zbadania wierzytelności, jak w konkursie i skutkiem tego także niema ustalenia wierzytelności, lecz tylko rozstrzygnięcie w przedmiocie prawa głosowania (§ 44, ust. 2. ord. ugod.), nie zwalnia sądu od obowiązku przekonania się w poszczególnych przypadkach, czy chodzi o rzeczywistych, nietylko podstawionych wierzycieli. Albowiem już w toku postępowania przyznany jest wierzycielom pewien wpływ (§ 30, ust. 4, § 36 ord. ugod.). Samo tylko wymienienie wierzyciela w spisie wierzycieli sporządzonym przez dłużnika, nie zawsze wystarczy; wśród okoliczności będzie należało wierzytelność także uprawdopodobnić. Wierzycielom z prawem odrębności i wierzycielom z nimi zrównanym należy się wpływ tylko o tyle, o ile z niepokrytą częścią swych wierzytelności biorą udział w postępowaniu ugodowym.

Wkońcu należy na to zwrócić uwagę, że czas trwania postępowania ugodowego jest po myśli § 56, l. 1 ord. ugod. ograniczony. Postępowanie musi się, poza przypadkiem wyjątkowym tam wspomnianym, zastanowić, jeżeli ugoda nie zostanie przyjętą w przeciągu dziewięćdziesięciu dni po otwarciu postępowania. Komisarz ugodowy będzie przeto musiał na to uważać, że przez nieprze-

widziane zajścia wypadkowe podczas postępowania, n. p. przez zmianę organu, przez dochodzenia co do prawa głosowania i t. d. mogą zajść utrudnienia i winien audjencję (§§ 4, l. 5, 42, ust. 2, 45) tak zarządzić, by przez to nie zostało uniemożliwione zawarcie ugody na czasie.

Zresztą mają i tu zastosowanie wyżej naprowadzone uwagi o ugodzie przymusowej.

PRZEPISY O NALEŻYTOŚCIACH SKARBOWYCH.

(podano tylko przepisy pozostające w związku z postępowaniem ugodowym).

ROZPORZĄDZENIE CESARSKIE.

z dnia 15 września 1915, Nr. 279 dz. u. p. o należytościach sądowych.

I. OGÓLNE PRZEPISY.

Przedmiot należytości i warunki obowiązku jej uiszczenia.

§ 1.

Przedmiot należytości.

1) Należytości według załączonej, integralną częścią tego rozporządzenia cesarskiego będącej, taryfy podlegają wymienione w niej pisma, akty urzędowe i dokumenta.... w postępowaniu konkursowem i ugodowem,...

2) O ile w tem rozporządzeniu jest mowa o należytościach sądowych bez dalszego rozróżnienia, należy pod nimi rozumieć wszystkie należytości

taryfą uregulowane. Ilekroć rozporządzenie cesarskie nie szczególnego nie zarządza, przepisy niem objęte mają moc dla wszystkich sądów i rodzajów postępowania w pierwszym ustępie przytoczonych.

3) Ilekroć rozporządzenie rozróżnia między sądami I. i wyższej instancji, uważa się trybunały I. instancji, orzekające jako sądy apelacyjne lub rekursowe, za II. instancję.

§ 2.

Warunki obowiązku uiszczenia należytości.

Prawo skarbu państwa do należytości uzasadnia:

1. przy podaniach i załącznikach — ich wniesienie;

2. przy sądowych odpisach, przy duplikatach sądowych wygotowań, dalej przy protokołach z wyjątkiem przytoczonym niżej pod l. 3 — rozpoczęcie ich spisywania;

4. przy sądowych rozstrzygnieniach (wyrokach, orzeczeniach, uchwałach, rozporządzeniach) — ich ogłoszenie; jeżeli zaś ogłoszenia niema, — oddanie ich do wygotowania...; obowiązek uiszczenia należytości od sądowych rozstrzygnięć jest niezależny od ich prawemocności;

5. przy innych, jak pod l. 2 do 4 przytoczonych czynnościach urzędowych, — ich podjęcie;

8. przy należytościach ryczałtowych z poz taryfy 15....

b) w postępowaniu ugodowo-wyrównawczem — sądowe potwierdzenie ugody;

OGÓLNE PRZEPISY O PODANIACH I ZAŁĄCZNIKACH.

§ 3.

Powtórne przedłożenie podań.

1) Jeżeli się podanie podlegające opłacie, a przez sąd stronie zwrócone bez merytorycznego załatwienia, ponownie wnosi, to przy ponownem wniesieniu nie uiszcza się raz jeszcze całej taryfowej należności, lecz jedynie zwyczajną należność za pierwszy arkusz wyznaczoną (poz. taryfy 1, lit. a, poz. tar. 9, lit. a, l. 3, poz. tar. 16, lit. a, poz. tar. 31, lit. c) bez względu na ilość arkuszy i wygotowań podania.

2) Gdy się podanie przedtem już wniesione wnosi jako załącznik nowego podania lub protokołu, to opłacie podlega jedynie nowe podanie (protokół); natomiast nie należy uiszczać ponownej należności wspomnianej w poprzednim ustępie za ponownie przedłożone podanie.

§ 4.

Należność od załączników.

1) Dokumenta i pisma, za które uiszczono należność stemplową według austriackich przepisów, albo które opatrzone urzędowym poświadczeniem o bezpośredniej zapłacie należności, podlegają należności w tem rozporządzeniu od załączników ustanowionej tylko o tyle, o ile ta należność przewyższa kwotę należności już od pisma uiszczoną.

2) Należność od załączników nie umniejsza się przez to, że na jednym papierze wygotowano

odpisy kilku oryginałów niepołączonych w jeden sposób.

WYMIAR NALEŻYTOŚCI.

§ 5.

Zasady.

4) Przy ustalaniu dla wymiaru należytości wartości rzeczy nieruchomości lub ruchomych, praw, świadczeń jednorazowych lub powrotnych należy, o ile rozporządzenie to nic odmiennego nie zarządza, przestrzegać ogólne przepisy obowiązujące przy wartościowaniu czynności prawnych i dokumentów prawnych w celach wymiaru należytości.

6) Sposoby przerachowania pieniędzy zagranicznych i tutejszych monet handlowych dla celów wymiaru należytości zostaną ustalone rozporządzeniem.

§ 6.

Zgłoszenia sądów zwyczajnych...

1) Rozstrzygnięcia i ugody sądowe podlegające należytości procentowej zgłaszają sądy I. instancji do wymiaru przez wysłanie władzy skarbowej odpisu. Podanie stanu faktycznego i motywów rozstrzygnięcia jest w odpisie zbyteczne.

2) Zgłoszenie to należy zarządzić bez niepotrzebnej zwłoki przy rozstrzygnięciach I. instancji i ugodach po zająciu warunków dla obowiązku

opłaty (§ 2), zaś przy rozstrzygnieniach wyższej instancji po ich dojściu do sądu I. instancji.

3) Gdy według § 2 znajdą warunki dla obowiązku opłaty od innych, jak wyżej w ustępie 1 wymienionych czynności urzędowych, a podlegających opłacie sądowej procentowej, lub gdy znajdą warunki dla żądania należitości pauszałowej, ma sąd donieść o tem władzy skarbowej przy dołączeniu aktów potrzebnych do zarządzenia wymiaru.

4) Gdy protokół sądowy jest zarazem dokumentem o czynności prawnej, podlegającej opłacie, sąd uwiadomi o tem władzę skarbową przez wysłanie odpisu lub wyciągu z protokołu lub przez wysłanie samego protokołu.

5) Przepisy ustępów 1 do 4 nie mają zastosowania, o ile należitość sądową uiścić trzeba w stemplach.

UISZCZENIE NALEŻYTOŚCI.

§ 8.

Obowiązek zapłaty.

1) Do zapłaty należitości są obowiązani:

1. przy podaniach i ich odpisach oraz załącznikach ten, kto je wnosi;

3. przy... protokołach, jeżeli zastępują podania — strona występująca; w innych przypadkach ten, kto czynność urzędową, protokołem ujętą, przez wniosek wywołał, zaś przy protokołach spisanych z urzędu, ten, kto wywołał postę-

powanie, w którym spisano protokół, względnie ten, w którym interesie postępowanie wdrożono;

4. przy duplikatach sądowych wygotowań i przy sądowych odpisach ten, kto o nie prosi lub stawia wnioszek, którego załatwienie wymaga ich wygotowania;

5. przy innych czynnościach urzędowych poza l. 2 do 4, o ile dla poszczególnych rodzajów postępowania w ustępach II, III, IV i V tego rozporządzenia nic innego nie postanowiono, ten, kto o czynność urzędową prosił lub ją wywołał, lub ten, w którym interesie powstaje;

2) Obowiązek zapłaty ciąży na stronie bez względu na to, czy osobiście lub przez pełnomocnika podejmuje czynność uzasadniającą obowiązek zapłaty, dalej bez względu na to, czy się osobiście jawi na rozprawie lub przez pełnomocnika.

3) Jeżeli w postępowaniu sądowym stroną zastępuje ktoś bez jej zlecenia, to obowiązek zapłaty ciąży na nim bez względu, czy ma do strony prawo regresu. Przepis ten obowiązuje odpowiednio, ilekroć czynności strony według przepisów o sądowym postępowaniu wywołują skutki prawne także dla innej strony (§ 14 p. c.).

4) Ilekroć dwie lub więcej osób rozporządzenie niniejsze zobowiązuje do zapłaty jednej i tej samej należitości, obowiązek ich jest solidarny.

§ 9.

Odpowiedzialność za zapłatę.

Za zapłatę należitości odpowiadają solidarnie między sobą i z osobami według § 8:

1. Pełnomocnicy stron zobowiązanych za należytości wywołane wniesieniem przez siebie pism w § 8 opisanych lub spowodowanych przez siebie sądowych wygotowań i czynności urzędowych; dalej strony zastąpione, a wymienione w § 8, ust. 3, o ile dotyczące siebie czynności wyraźnie lub milcząco zatwierdziły lub z czynności tych korzyść osiągnęły. Na należytości pauszalowe odpowiedzialność ta nie rozciąga się.

2. Wszystkie strony i pełnomocnicy biorący udział w rozprawie, z której spisano protokół, bez różnicy, czy protokół podpisują, czy nie — odpowiadają za należytość od protokołu, o ile do jej zapłaty nie są już według § 8 obowiązani.

3. Adwokaci, notariusze i inni pełnomocnicy, nawet pomijając przypadek pod l. 1. przytoczony, — za należytości od wygotowanych przy ich współdziałaniu pism, dokumentów i ich załączników.

5. Za wyjątkiem funkcjonariuszy zwyczajnego sądu odpowiada każdy, kto ponosi winę lub uczestniczy w ukróceniu należytości sądowych, bez różnicy, czy został ukarany, czy nie — a to za zapłatę tej kwoty, o którą skarb państwa ukrócono lub ukrócić usiłowano.

6. Za wyjątkiem funkcjonariuszy zwyczajnego sądu każdy, kto zaniecha obowiązku zgłoszenia, nałożonego na niego tem cesarskiem rozporządzeniem lub innemi ustawami o należytościach — a to za zapłatę należytości, której obowiązek zgłoszenia dotyczy.

WOLNOŚĆ OD OPŁATY I PRENOTACJA NALEŻYTOŚCI.

§ 10.

Zwolnienie na podstawie prawa ubogich.

1) Osoby, którym prawo ubogich przyznano, wolne są od należytości sądowych w postępowaniu spornem i niespornem przed sądami zwyczajnemi, w postępowaniu egzekucyjnem, konkursowem i ugodowem, wreszcie w sądowo-rozjemczem. Od należytości pauszałowych zwolnienia niema.

2) Co się tyczy powyższego zwolnienia, przepisy §§ 65 do 75 p. c. stosuje się odpowiednio także poza procesem do wszystkich w poprzednim ustępie wymienionych rodzajów postępowania....

3) Wolność od opłaty na podstawie prawa ubogich obejmuje także należytości od dokumentów w sądzie użytych (§ 13), należytości stałe i wedle skali od czynności i dokumentów prawnych w postępowaniu sądowem zawartych....

4) Gdy udzielono prawa ubogich, wolność od opłaty rozpoczyna się w dniu, w którym przedłożono sądowi świadectwo z § 65 p. c. i rozciąga się na te pisma, wygotowania, czynności urzędowe, czynności i dokumenta prawne, od których prawo skarbu państwa do należytości w myśl § 2. lub w myśl ogólnych przepisów w odnośnym dniu lub później powstało.

§ 11.

Osobista wolność od należytości z innych powodów; prenotacja należytości.

1) Wolność osobista od należytości przyznana w innych ustawowych przepisach, w szczególności w postanowieniach pozycji taryfy 75 ustawy z 9 lutego 1850, Nr. 50 dz. u. p., przysłuża nadal, o ile to rozporządzenie czego innego nie stanowi.

3) Zarządcy ugodowemu i radzie przybocznej wierzycieli przysługuje odnośnie do wszystkich pism i czynności urzędowych, dotyczących postępowania ugodowego, osobiste uwolnienie od należytości. To zwolnienie nie obejmuje należytości od ugód sądowych i od innych interesów prawnych, następnie należytości od sporów, które łączą się z postępowaniem ugodowym.

4) Prenotację należytości zarządzi się, gdy w postępowaniu sądowym ustanowiono kuratora dla nieznanych osób lub osób niewiadomych z miejsca pobytu, chyba że znanym jest majątek zastąpionego przez kuratora, na który wejść można, albo chyba że trzecia osoba jest obowiązana do ponoszenia kosztów kurateli.

5) Prenotację należy wykreślić, o ile jej przyczyna odpadnie. W tym wypadku prenotowane należytości winny być zapłacone przez stronę zastąpioną przez kuratora, o ile jej prawo ubogich nie przysłuża.

III. SZCZEGÓLNE POSTANOWIENIA O NALEŻYTOŚCIACH W POSTĘPOWANIU KONKUR-SOWEM I UĞODOWEM.

§ 23.

Podania wierzycieli w postępowaniu... ugodowym.

1) Dla oznaczenia wysokości należitości od podań, wymienionych w taryfie pod poz. 9, lit. a, l. 1.... tudzież od ich załączników, niemniej od protokołów takie podania zastępujących, jest miarodajną kwota wierzytelności przez wierzyciela.... w postępowaniu ugodowym zgłosić się mająca albo zgłoszona, zaś przy zgłoszeniu roszczeń o zabezpieczenie wierzytelności kwota ubezpieczyć się mającej wierzytelności. Przy ustaleniu tych kwot należy analogicznie stosować przepisy § 54, ust. 2 i § 58, ust. 1 normy jurysdykcyjnej. Wierzytelności warunkowe należy traktować, jak bezwarunkowe.

2) Jeżeli wierzyciel zgłasza kilka wierzytelności... w postępowaniu ugodowym, to należitość stosuje się do sumy kwot tych wierzytelności.

3) Jeżeli wierzyciel zgłoszoną wierzytelność dodatkowo obniży, to należitość od podania, do tego obniżenia się odnoszącego, tudzież od wszelkich przez tego wierzyciela później wniesionych podań w rodzaju określonym w poz. tar. 9, lit. a, l. 1, dalej od załączników takich podań, od protokołów takie podania zastępujących, oblicza się wedle wysokości obniżonej kwoty wierzytelności.

NALEŻYTOŚĆ PAUSZALOWA W POSTĘPO- WANIU... UGODOWEM.

§ 24.

Ustalenie podstawy obliczenia.

3) Podstawę do obliczenia należytości ryczałtowej od sądownie zatwierdzonej ugody (poz. tar. 15, lit. b) oblicza się przez zliczenie kwot wyłożonych albo przeznaczonych na zaspokojenie wierzycieli (§ 46, ust. 2 i 3 ord. ugod.). Kwoty, przypadające osobom uprawnionym do odrębnego zaspokojenia (§ 46, ust. 1 ord. ugod.), należy wliczyć do podstawy obliczenia należytości ryczałtowej tylko w tej kwocie częściowej, która przypada im nie jako uprawnionym do odrębnego zaspokojenia.

§ 25.

Obowiązek zapłaty i odpowiedzialność.

1) W przypadku... poz. tar. 15, lit. b. ciąży obowiązek zapłaty należytości ryczałtowej na dłużniku.

3) Za zapłatę należytości ryczałtowej od postępowania ugodowego odpowiadają solidarnie z obowiązany według ustępu 1. osoby, które w ugodzie przyjęły odpowiedzialność za zobowiązania dłużnika.

§ 26.

Zapłata należytości pauszałowej.

4) Należytość ryczałtowa w postępowaniu ugodowem należy do wierzytelności uprzywilejo-

wanych (§ 23 ord. ugod.). Należy ją uiścić bezpośrednio bez urzędowego wymiaru i staje się płatną przy zatwierdzeniu ugody. Dłużnik i zarządca ugodowy obowiązani są dostarczyć władzy skarbowej środków potrzebnych do zbadania, czy należyć uiszczono zgodnie z przepisami.

VI. POSTANOWIENIA KARNE I PRZEJŚCIOWE.

Postanowienia karne.

§ 46.

3) Jeżeli nie odpowie się na czas lub w sposób niezupełny obowiązкови bezpośrednio zapłaty należitości pauszalowych oznaczonych w poz. tar. 15... lit. b..., to przez to ukróconą lub na ukrócenie wystawioną kwotę należitości należy ściągnąć w podwójnym wymiarze od tych, którzy tego obowiązku nie spełnili.

4) Odpowiedzialność przewidziana w §§ 9, 25, ust. 2 i 3... za zapłatę należitości rozciąga się także na wspomnianą w powyższych ustęпах podwyżkę należitości.

USTAWA Z DNIA 12 CZERWCA 1924

w przedmiocie opłat sądowych
na obszarze sądów apelacyjnych krakowskiego
i lwowskiego oraz sądu okręgowego cieszyńskiego.
Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 562.

Art. 1. W zakresie opłat sądowych na obszarze sądów apelacyjnych krakowskiego i lwowskiego, oraz sądu okręgowego cieszyńskiego obowiązuje austriackie cesarskie rozporządzenie z dnia 15

września 1915 (austr. dz. u. p. nr. 279) ze zmianami, wymienionymi w art. 2—12 niniejszej ustawy.

Art. 2. Wszelkie kwoty, wyrażone w koronach lub halerszach, będą uważane za wyrażone w złotych, względnie w groszach.

Art. 3. Kwoty opłat procentowych, jeśli po obliczeniu według stawki, podanej w kolumnie piątej taryfy, są wyrażone w groszach albo w złotych i w groszach, zaokrągla się wzwyż do pełnego złotego.

Art. 8. Kwoty, określające należitości procentowe, wymienione w pozycjach 15.... podwyższa się dwukrotnie.

USTAWA Z DNIA 1 LIPCA 1926

o opłatach stemplowych,

(Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 570).

Art. 111. Opłacie stemplowej w zasadniczej wysokości 3 zł podlega:

1) pismo, stwierdzające umowę pełnomocnictwa, podpisane przez obie strony;

2) pełnomocnictwo, podpisane tylko przez mocodawcę bądź sporządzone lub uwierzytelnione sądownie albo notarialnie, bądź wręczone pełnomocnikowi lub osobie trzeciej (w szczególności też sądowi lub innemu urzędowi publicznemu), wobec której pełnomocnik ma zastępować mocodawcę;

3) protokół, stwierdzający udzielenie pełnomocnictwa, spisany na skutek oświadczenia mocodawcy przez sąd lub inny urząd publiczny, wobec którego pełnomocnik ma zastępować mocodawcę.

Opłatom powyższym podlega każdy egzemplarz pełnomocnictwa oraz każdy odpis, zaświad-

czony bądź urzędownie, bądź przez mocodawcę lub przez pełnomocnika.

Do uiszczenia opłaty jest obowiązany mocodawca; pełnomocnik zaś — solidarnie z mocodawcą — jeżeli pełnomocnictwo przyjął.

Pełnomocnictwo, udzielone w jednym piśmie, dotyczącem jednej sprawy, przez dwie lub więcej osób albo dwu lub więcej upoważnionych, uważa się za jedno pełnomocnictwo.

Art. 112. Wolne są od opłaty stempowej:

1) pełnomocnictwo, udzielone przez pełnomocnika dalszemu pełnomocnikowi (substytucja);

9) Pełnomocnictwo, uprawniające do zastępstwa w postępowaniu sądowem, jeżeli mocodawcy służy w tem postępowaniu prawo ubogich;

Art. 173. Na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego oraz powiatów: bielskiego i cieszyńskiego województwa śląskiego zachowuje moc obowiązującą austriackie cesarskie rozporządzenie z dnia 15 września 1915 r. o należytościach sądowych (dz. u. p. nr. 279) w brzmieniu, ustalonym w art. 1—4 oraz 6—10 ustawy z dnia 12 czerwca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 562) z następującymi zmianami:

1) uchyla się:

a) §§ 13, 19 i 45 powołanego cesarskiego rozporządzenia;

b) następujące postanowienia taryfy, załączonej do tegoż rozporządzenia: ...zdanie drugie uwagi 2 do poz. 15; uwagę 3 do poz. 15....

TARYFA NALEŻYTOŚCI SĄDOWYCH (zał. do rozp. ces. z 15/IX. 1915).

Liczba poz.	P R Z E D M I O T	Podstawa wymiaru należytości	Stale należytości		Należyt. procent. oznaczone
			zł	gr	
9	Podania:				
	a) o ile nie ma zastosowania inne postanowienie taryfy.				
	1. Podania wierzycieli, które zawierają zgłoszenia wierzytelności... w postępowaniu ugodowym, albo ograniczenie, uzupełnienie lub inną zmianę takiego zgłoszenia, jeśli wartość zgłosić się mającej lub zgło- szonej wierzytelności wynosi do 100 zł.	od każdego arkusza	—	30	
	ponad 100 zł. do 1000 zł.	"	1	—	
	ponad 1000 zł.	"	2	—	
	2. Podania... dłużnika i zarządcy ugodowego w postępowaniu ugodowym		wolne od należytości		
	3. Inne podania		1	—	
	c) Wnioski... dłużnika... o wdrożenie postępowa- nia ugodowego		wolne od należytości		
	d) Środki prawne:				
	1. do trybunału pierwszej lub drugiej instancji	od pierwsze- go arkusza	5	—	
	2. do Sądu Najwyższego		10	—	

P R Z E D M I O T

Należyt.
procent
oznaczonaStałe
należytości

procent

zł

gr

Podstawa
wymiaru
należytościjak te podania
wolne od nale-
żytości

50

50

—

2

2

wolne od należ.

2

„

od sumy kwot
zużytych lub sto-
jących do dyspo-
zyycji dla zaspo-
kojenia wierzy-
cieli (§ 46, ustęp
2 i 3 ordynacji
ugodowej)

Protokoły:

a) jeśli zastępują podania

b) w innych wypadkach

Załączniki podań i protokołów podlegających
należytościom, o ile według treści swej nie mają być
uważane za część istotną podania lub protokołu, a za-
tem podlegają należytości od podania i protokołu:a) w innych wypadkach, aniżeli przytoczonych
pod lit. b)b) książki, broszury, plany sytuacyjne i inne
przedmioty, które nie są pismami

Duplikaty (tryplikaty etc.) wygotowań sądowych

Odpisy (sądowe), stronie na jej żądanie udzielone

Poświadczenia urzędowe sądu:

a) jeśli są udzielone.... zarządcy ugodowemu

b) w innych wypadkach

Należytość ryczałtowa... w postępowaniu ugo-
dowemb) dla postępowania ugodowego w wypadku są-
dowego zatwierdzenia ugody (§ 49 ord. ugodowej)

UWAGA.

Do pozycji 9.

1. Należytość od drugiego i każdego następnego arkusza podań, które według należytości oznaczonej pod lit. d) stemplować należy, wynosi po 1 zł.

2. Postanowienia uwag 2 i 6, lit. a, c, d i e, do pozycji taryfy 1. mają i do podań... w postępowaniu ugodowym odpowiednie zastosowanie.

(Wedle uwagi 2 do poz. tar. 1 podlegają dalsze egzemplarze podania tej samej należytości, co pierwszy egzemplarz podania; takiej samej należytości podlegają odpisy podania do sądu wnoszone.

Wedle uwagi 6, lit. a) do poz. tar. 1, są wolne od należytości podania w sprawie prawa ubogich oraz rekursy i zażalenia przeciw zarządzeniom wydanym na te podania.

Wedle uwagi 6, lit. c) do poz. tar. 1, są wolne od należytości skarbowej pisemne oświadczenia do sądu skierowane, które mogą być przyjęte do protokołu w kancelarii sądowej, a które nie zawierają żadnego wniosku, podlegającego załatwieniu przez sąd.

Wedle uwagi 6, lit. d) do poz. tar. 1, są wolne od należytości podania o sprostowanie uchwał.

Wedle uwagi 6, lit. e) do poz. tar. 1, są wolne od należytości podania i wygotowania podań, które się załącza zamiast przepisanych rubryk).

Do pozycji 11.

1. Załączniki podań przytoczonych w pozycji taryfy 9, lit. a), liczba 1, podlegają należytości 20 gr. od każdego arkusza, jeśli wartość wierzytelności zgłoszonej lub zgłosić się mającej nie przenosi 100 zł.

2. Od należytości jako załączniki są wolne:

a) wszystkie krajowe i zagraniczne publiczne papiery kredytowe, ich kupony i talony, papiery zastępujące pieniądź i inne publiczne znaki wartościowe;

UWAGA

b) świadectwa ubóstwa;

c) dokumenty i pisma wolne od należytości jako przeznaczone do pewnego oznaczonego użytku, jeśli będą użyte jako załączniki do tego użytku.

Do pozycji 12.

1. Przeznaczone dla stron wygotowania sądowych rozstrzygnięć.... w postępowaniu ugodowym są w regule wolne od należytości. Te wygotowania takich rozstrzygnięć jednakże, które udzielane są stronom tylko na ich specjalne żądanie, podlegają należytości tak, jak duplikaty.

2. Wyciągi z sądowych rozstrzygnięć są, o ile chodzi o uiszczenie należytości, postawione narówni z duplikatami.

Do pozycji 15.

1. Ugody.... w postępowaniu ugodowym podlegają należytości według pozycji taryfy 8.

(Wedle poz. tar. 8 podlegają ugody należytości skarbowej w wysokości 1/2% od wartości, na jaką ugoda opiewa; jeżeli jednak przedmiot ugody jest nieocenny, podlegają ugody należytości stałej w kwocie 2 zł. od każdego arkusza).

2. ...Sądownie zatwierdzone ugody (lit. b.) nie podlegają poza należytością ryczałtową według pozycji taryfy 15 żadnej dalszej należytości; jeśli w przedmiocie ugody takiej sądownie zatwierdzonej oprócz protokołu sądowego sporządzony zostanie dokument, to należy uiścić stałą należytość 1 zł od każdego arkusza.

D O D A T E K.

Już w czasie druku wyszedł OKÓLNİK PREZESA SĄDU APELACYJNEGO w Krakowie (zatwierdzony przez Ministerstwo Sprawiedliwości), który dotyczy stosowania w praktyce najważniejszych przepisów post. ugod., między innymi przepisu § 3 co do najniższej oferty i § 42 co do obliczania większości. — Okólnik ten brzmi jak następuje:

Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie, dnia 20 września 1930. Prez: 16506/30/17 N.

Reskryptem z 15 września 1930 L. U. I. 1796/30 zatwierdziło Ministerstwo Sprawiedliwości po myśli § 73, ustęp 2, regulaminu ogólnego projekt mojego okólnika, jaki postanowiłem wystosować do wszystkich sądów tutejszego okręgu apelacyjnego. — Okólnik ten brzmi: Związek Wierzący Województwa Krakowskiego w Krakowie nadesłał na moje ręce memoriał, w którym wskazał na fakt coraz częstszego nadużywania postępowania układowego przez nieuczciwych dłużników, to też dla zapobieżenia tym, katastrofą grożącym stosunkom, doradza stosowanie całego szeregu środków, będących zdaniem tego Związku — tylko więcej rygorystycznym sposobem traktowania przepisów ordynacji układowej i mogących skutecznie zapobiec nieuczciwym praktykom dłużników. Wniesienie tego memoriału spowodowało mnie do zażądania opinii PP. Prezesów Sądów okręgowych tutejszego okręgu apelacyjnego co do proponowanych przez Związek środków zaradczych i przy tej sposobności stwierdziłem, że we wielu, bardzo ważnych kwestjach postępowania układowego istnieje w praktyce sądów układowych ogromna niejednolitość. Rozbieżność ta dotyczy: a) wstępnych czynności sądu przy załatwianiu wniosku o otwarcie postępowania układowego, b) wykładni przepisu § 3 ustęp 2 ord. ukł. o najniższej ofercie, c) obliczenia dwuletniego czasokresu do zapłaty ugodzonej kwoty, d) obliczania rzeczowej większości, wymaganej dla zatwierdzenia ugody, e) formułowania treści ugody. Nie naruszając zasady niezawisłości sędziowskiej, przedstawiam moją opinię w powyższych kwestjach w sposób następujący:

Ad a) Niektóre z sądów układowych uważają, iż dla rozstrzygnięcia wniosku dłużnika o otwarcie postępowania układowego decydującymi są te twierdzenia, które dłużnik zamieścił w swoim podaniu, oraz we wykazie majątkowym i uważają za niedopuszczalne zwrócenie się do dłużnika z żądaniem, by uzupełnił dodatkowo swoje twierdze-

nie o stosunkach majątkowych, o żywotności swojego przedsiębiorstwa, o przyczynach niewypłacalności i t. d. Inne natomiast sądy już w tem wstępnem stadium swych czynności urzędowych badają wnioszek dłużnika o otwarcie postępowania układowego na szerszej platformie i nie znalazłszy odpowiedzi w treści pisma i wykazu majątkowego dłużnika, żądają uzupełnienia oświadczeń na szczegółowo przedstawione pytania. Jestem zdania, że czysto formalistyczne stosowanie przepisów ustawy o postępowaniu układowem (§§ 1-3) prowadzi w praktyce do otwarcia postępowań, pozbawionych wszelkich widoków powodzenia. Ponadto przez uniemożliwienie prowadzenia egzekucji na majątku dłużnika (§ 10) w okresie czasu, który nierzetelny dłużnik środkami prawnymi może przedłużyć, podkopuje się kredyt gospodarczy, a wszystko to razem wzięte szkodzi poważnie kredytowi całej instytucji postępowania układowego. Dlatego też przyłączam się do stanowiska prawnego tych sądów, które opierając się na przepisach § 63 ord. ukl. i § 173 ust. 5 ord. konk. domagają się w razie potrzeby uzupełnienia oświadczeń dłużnika głównie co do jego stosunków majątkowych, przyczyn niewypłacalności i żywotności przedsiębiorstwa i które w tych samych celach zwracają się o wyjaśnienia do instytucyj gospodarczych, a postępowanie takie uważam tem więcej za usprawiedliwione, że dopomoże ono do zgromadzenia większego materiału krytycznego dla ostatecznej decyzji sądu układowego.

Ad b). W kwestji najniższej oferty zaproponowanej przez dłużnika (§ 3 L. 2) stają niektóre sądy na stanowisku, iż dłużnik ma obowiązek zaofiarowania swym wierzycielom zapłatę 25% ich wierzytelności w ciągu dwóch lat, o ile jednak ze względu na swoje stosunki majątkowe przedstawia propozycję układową na wyższą kwotę, to spłatę tej nadwyżki ponad 25% może ofiarować w późniejszym okresie czasu. Inne sądy natomiast tłómaczą powyższy przepis ordynacji układowej w ten sposób, że okres czasu dwóch lat jest najdłuższym okresem, w ciągu którego zapłata musi nastąpić, przyczem obojętne jest, czy dłużnik ofiaruje swoim wierzycielom 25%-tą zapłatę, czy też zapłatę wyższą, choćby nawet do 100%. Trafną jest mojem zdaniem opinia prawna tej drugiej kategorii sądów, gdyż w memorjale rządowym ogłoszonym równocześnie z rozporządzeniem ces. z 10/12 1914 Nr. 237 Dz. u. p. (patrz „Denkschrift zur Ausgleichsordnung str. 154 i nast.“) zamieszczono następujące oświadczenie ustawodawcze: „jako czasokres,

w ciągu którego ugodzone kwoty mają być zapłacone, względnie jako najwyższy wymiar moratorium. — bo ugoda może polegać także na udzieleniu zwłoki, — **przyjęto okres dwóch lat.** Ustawodawca uważał, że niedopuszczalne jest ustanowienie dłuższego okresu czasu, ponieważ jest wogóle dążnością sfer kupieckich, by otrzymać od dłużnika raczej mniejszą sumę pieniędzy, ale w czasie krótszym".

Ad c). W ścisłym związku z dopiero co omówioną kwestją jest wymieniona powyżej pod c) **kwestja obliczenia dwuletniego czasokresu do zapłaty ugodzonej kwoty.** W praktyce sądów układowych zarysowały się dwie różne opinie. Jedne sądy przyjmują za początek dwulecia dzień, w którym uchwała sądu, orzekająca zatwierdzenie układu, stanie się prawomocną, względnie dzień, który nastąpi po upływie pewnego, przez dłużnika zaproponowanego okresu czasu od dnia prawomocności zawarcia układu. Inne natomiast sądy obliczają ten czasokres od dnia uchwały sądu układowego zezwalającej na otwarcie postępowania układowego. Przyłączam się w zupełności do tego drugiego zdania i uważam je za jedynie trafne i właściwe rozwiązanie omawianej kwestji z tym wyraźnym dodatkiem, iż **termin początkowy zaproponowanych spłat winien być przez dłużnika ściśle kalendarzowo oznaczony.** Za takim ujęciem kwestji przemawiają następujące względy: Jak to już wyżej przyjąłem — czasokres dwuletni z § 3 ust. 2 ord. ugod. jest określeniem najdłuższego, dopuszczalnego czasu zwłoki dla dłużnika w zapłacie tych kwot. Przyjęcie za punkt wyjścia do obliczenia tego czasokresu innego dnia, aniżeli dnia otwarcia postępowania ugodowego, uczyniłoby ten czasokres niestałym i dawałoby dłużnikowi możliwość przedłużania go według swej woli. Nigdy bowiem nie jest z góry pewnem, kiedy ugoda zostanie zawarta, kiedy powzięta zostanie uchwała, zatwierdzająca tę ugode, a już najmniej, kiedy ta uchwała stanie się prawomocna, to wszystko zaś może być następstwem przypadkowego zbiegu okoliczności. — może jednak być wynikiem świadomego działania dłużnika. Najważniejszym jednak względem, który przemawia za przyjęciem stanowiska, przemennie zajętego — jest ten, że sąd ugodowy może zezwolić na otwarcie postępowania ugodowego, jeśli stwierdzi, że istnieją wszystkie ustawą przepisane wymogi, a do tych wyników należy także termin spłaty kwoty ugodzonej. Nie ulega zaś wątpliwości, że jeżeli początkowy dzień terminu dwuletniego nie jest oznaczony kalendarzowo, natenczas sąd nie potrafi obliczyć, czy ustawowy termin dwuletni bę-

dzie zachowany, a więc zabraknie mu jednego z głównych warunków powzięcia przychylnego postanowienia.

Ad d). **Kwestja obliczania rzeczowej większości**, wymaganej dla zatwierdzenia układu, jest kwestją najróżnorodniej rozstrzyganą. Najczęściej spotykane zdania są następujące: 1) Sumą wierzytelności, uprawniających do głosowania, jest suma wszystkich wykazanych przez dłużnika wierzytelności wierzycieli osobistych, zaś do uzyskania większości $\frac{3}{4}$ części tej sumy potrzeba, aby właśnie na taką kwotę oświadczyli się za układem wierzyciele uprawnieni do głosowania i głosujący faktycznie za układem. 2) Dla osiągnięcia większości rzeczowej dodaje się przede wszystkim wszystkie wierzytelności, zgłoszone przez wierzycieli osobistych, a większość rzeczowa musi osiągnąć $\frac{3}{4}$ części ogólnej sumy obecnych lub nieobecnych uprawnionych do głosowania wierzytelności osobistych. — Uważam, że z pomiędzy tych najwięcej dotąd spornych kwestyj praktyka sądów układowych powyżej, pod 2. przedstawiona jest jedynie trafna. — Za takim właśnie, a nie innym załatwieniem tej kwestji przemawia wykładnia przepisów § 57 i następujących ord. ukł. oraz objaśnienia komentatorów (Rintelen-Handbuch des oesterr. Ausgleichsrechtes — Graz 1915, str. 554 i nast. oraz Bartsch—Pollak Ausgleichsordnung — Wien 1917, str. 250 i nast. oraz str. 257 i nast.). Opierając się na tych podstawach, przyjmuję, że uprawnienie do głosowania złączone jest ze zgłoszeniem wierzyciela o prawo głosu, a nie ze samym faktem wymienienia wierzyciela ugodowego przez dłużnika w jego wykazie majątkowym. Formalne ujawnienie wierzytelności układowej dokonuje się przez zgłoszenie jej przy pomocy pisma przygotowawczego (analogja z § 103 ord. konk.) i ma ona na celu wyłącznie uzyskanie uprawnienia do głosowania. Zgłoszona może być tedy nawet taka wierzytelność osobista, którą dłużnik pominął w swoim wykazie majątkowym i wierzyciel taki może uzyskać prawo głosu dla tej swojej pretensji, gdyż badanie w tym kierunku, czy zgłoszeniu odpowiada wierzytelność, oraz jak ona jest wysoka, odbywa się dopiero wskutek zaprzeczenia — a nie z urzędu. O ile chodzi o większość rzeczową, to ta musi osiągnąć $\frac{3}{4}$ części ogólnej sumy uprawnionych do głosowania, a więc zgłoszonych wierzytelności, przyczem obojętne jest, czy osoby, którym wierzytelności te przysługują, jawiły się na audjencji układowej, czy też były na niej nieobecne. Stwierdzam tu ponownie — co zresztą samo przez się rozumie się, że przy rozważaniu tem mam na

myśli tylko wierzytelności osobiste, a pomiąłem te wierzytelności, co do których uprawnienie do głosu musi być z urzędu badane, a więc pomiąłem wierzytelności uprzywilejowane, z prawem odrębności, z prawem o wyłączenie wierzytelności bliskich krewnych i t. d. — Dla całokształtu kwestji dodać muszę i to, że nie podzielał obawy niektórych sądów, jakoby takie obliczanie większości rzeczowej, jak je przedstawiłem, mogło doprowadzić do niepożądanych rezultatów, w szczególności do narzucenia układu przeważającej liczbie wierzycieli. Sądy te wprowadzają następujący przykład: Dłużnik zamieścił w swoim wykazie majątkowym 40 wierzycieli, niemających żadnego pierwszeństwa na sumę ogólną 100.000 zł. W toku postępowania układowego zgłaszają swe wierzytelności wierzyciele z kwotą 20.000 zł. Na audjencji układowej jawią się tylko ci wierzyciele z kwotą 20.000 zł i wszyscy zgodnie głosują za układem. Rezultat tego stanu rzeczy będzie — zdaniem owych sądów — taki, iż wierzyciele z kwotą 20.000 zł narzucą układ wierzycielom z kwotą 80.000 zł, co jest sprzeczne z przepisami ord. ukł., ta bowiem pozwala zmajoryzowania tylko mniejszości 25% przez większość 75%. Na takie ujęcie kwestji muszę zauważyć, że każdy wierzyciel otrzymuje wezwanie, by swoją wierzytelność zgłosił w postępowaniu układowym, jeśli więc tego nie uczynił, natenczas tylko własnemu niedbalstwu szkodliwy dla siebie wynik musi przypisać. W ustawie o post. ukł. znajdujemy jednak przepis, który i tych niedbałych wierzycieli bierze w obronę. Jest nim § 51 L. 1 ord. ukł., który pozwala na odmówienie zatwierdzenia układu, jeśli to sprzeciwiałoby się ogólnemu interesowi wierzycieli, a chyba nie potrzeba szukać klasyczniejszej sposobności dla zastosowania tego przepisu, jak w tym wypadku, gdy tak przygniatająca większość wierzycieli swem biernem zachowaniem daje wyraz niechęci dla tak proponowanej ugody, oraz swej niewiary do osoby dłużnika.

Ad e). Co do formułowania treści ugody są wszystkie sądy tutejszego okręgu apelacyjnego w tem zgodne, że **niedopuszczalne jest zamieszczenie w niej klauzuli „pod rygorem egzekucji“**. Podzielał najzupełniej tę opinię, raz dlatego, że według przeważającego zdania układ taki nie jest tytułem egzekucyjnym, a powtóre, że sądowi układowemu nie wolno uzupełniać postanowień układu i musi go w tej formie, jak za nim wierzyciele głosowali, albo zatwierdzić, albo odmówić zatwierdzenia. — Podzielał jednak także i to zdanie niektórych sądów, że w toku postępowania

nia układowego powinien komisarz układowy swym wpływem spowodować dłużnika do uzupełnienia wniosku układowego pewnymi rygorami na wypadek niedotrzymania układu, a więc np., że w razie niedotrzymania jednej raty stanie się płatną naraz jedna cała ugodzona kwota, a w razie niedotrzymania dwóch rat, ponownego postępowania układowego lub też w razie konkursu odżyją pierwotne pretensje, z uwzględnieniem upłat w kwocie wpłaconej albo w kwocie obliczonej wedle § 54 ord. układ. Wreszcie podzielać i to zdanie, że w uchwale sądu, zatwierdzającej ugodę, ma być ona powtórzona w całej jej treści. — Powyższy okólnik udzielać PP. Prezesom i PP. Naczelnikom Sądów powiatowych Krakowskiego Sądu Apelacyjnego do wiadomości i z prośbą o zaznajomienie z jego treścią Sędziów załatwiających sprawy postępowania układowego.

SPIS RZECZY:

I. ROZPORZĄDZENIE

cesarskie z dnia 10 grudnia 1914, Nr. 337, dz. u. p., wprowadzające ordynację konkursową, ugodową i zaczępną.

Początek mocy obowiązującej i stosunek do innych ustaw	7
Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 listopada 1925 o najniższej ofercie jako wymogu wniosku o wdrożenie postępowania ugodowego, Dz. U. R. P. Nr. 119, poz. 860	7
Traktowanie uprzywilejowanych zapisów długu w postępowaniu konkursowym i ugodowym	8
Postanowienia przejściowe	10
Postanowienia końcowe	11

II. ORDYNACJA UGODOWA.

ROZDZIAŁ PIERWSZY: Otwarcie postępowania

ugodowego	12
Wniosek	12
Treść wniosku	18
Załatwienie wniosku	20
Publiczne obwieszczenie	25
Adnotacja otwarcia postępowania ugodowego	31

ROZDZIAŁ DRUGI: Skutek otwarcia postępowania

Początek skutku	32
Oddziaływanie na czynności prawne dłużnika	33

Wstrzymanie przedawnienia	35
Wnioski o otwarcie konkursu; Prawa odrębności; Prawa z nimi zrównane	36
Wpływ otwarcia postępowania na prawa odrębności i prawa wyłączenia	41
Wpisy hipoteczne	45
Wierzytelności nieoznaczone i terminowe	46
Wierzytelności z tytułu świadczeń powrotnych	50
Wierzytelności warunkowe	50
Prawa współdłużników i ręczycieli	51
Prawa wierzycieli przeciw współobowiązanym	53
Potrącenie	54

ROZDZIAŁ TRZECI: Roszczenia w postępowaniu

ugodowem	58
Roszczenia o wyłączenie	58
Prawo ścigania	60
Wierzytelności uprzywilejowane	61
Należytości uboczne i roszczenia o zwrot	66
Wierzytelności małżonki dłużnika	67
Wierzytelności wierzycieli handlowych	69
Roszczenia wykluczone	72
Wierzytelności wierzycieli obcokrajowych	75

ROZDZIAŁ CZWARTY: Organa postępowania

ugodowego	76
Komisarz ugodowy	76
Zarządca ugodowy	79
Obowiązki i odpowiedzialność zarządcy ugodowego	81
Roszczenia zarządcy ugodowego	86
Nadzór nad zarządcą ugodowym	87
Rada przyboczna wierzycieli	88

ROZDZIAŁ PIĄTY: Audjencja ugodowa

Audjencja ugodowa	90
Prawo głosowania	95
Warunki przyjęcia wniosku	101
Odroczenie audjencji ugodowej	109

ROZDZIAŁ SZÓSTY: Treść ugody

Prawa osób uprawnionych do wyłączenia i wierzycieli	111
Szczególne korzyści	116
Prawa wierzycieli przeciw współobowiązanym	121

ROZDZIAŁ SIÓDMY: Zatwierdzenie ugody

Sądowe zatwierdzenie ugody	122
Odmówienie zatwierdzenia	123
Środki prawne	129

ROZDZIAŁ ÓSMY: Skutek ugody	130
Skutek prawny ugody	130
Skutek ugody w konkursie	140
ROZDZIAŁ DZIEWIĄTY: Ukończenie i zastano-	
wienie postępowania	142
Ukończenie postępowania	142
Zastanowienie postępowania ugodowego	143
ROZDZIAŁ DZIESIĄTY: Nieważność i nieskutecz-	
ność ugody	147
Nieważność ugody	147
Uznanie ugody za bezskuteczną	149
Właściwość	151
ROZDZIAŁ JEDENASTY: Ugoda spółki handlo-	
wej albo spółnika, spuścizny, albo osoby prawniczej	152
Ugoda spółki handlowej albo spuścizny	152
Ugoda osobiście odpowiedzialnego spółnika	153
Ustawowy obowiązek postawienia wniosku konkur-	
sowego	154
ROZDZIAŁ DWUNASTY: Ogólne postanowienia	
o postępowaniu	155
Stosowanie innych ustaw	155
III. RESKRYPT Ministra Sprawiedliwości z dnia 18-go	
grudnia 1914, Nr. 90 dz. rozp. Min. Spraw. o wyko-	
naniu nowej ordynacji konkursowej i ugodowej	162
IV. PRZEPISY O NALEŻYTOŚCIACH SKARBOWYCH.	
Rozporządzenie cesarskie z dnia 15 września 1915,	
Nr. 279 dz. u. p. o należytościach sądowych	167
Ustawa z dnia 12 czerwca 1924 w przedmiocie opłat	
sądowych na obszarze sądów apelacyjnych kra-	
kowskiego i lwowskiego oraz sądu okręgowego	
cieszyńskiego. Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 562	178
Ustawa z dnia 1 lipca 1926 o opłatach stemplowych,	
Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 570	179
Taryfa należytości sądowych	181
V. DODATEK. Okólnik Prezesa Sądu Apelacyjnego	
w Krakowie	185

B ORZECZN

BIBLIOTEKA
Uniwersytecka
Gdańsk

P.A. 5253

Dra JAKOBA K...
i Dra Z. WUSATOV

Tom I Orzecznictw
„ II. Nowe orzecz
katorów
„ III. Polskie orz
austr. 1
orzeczeń
wiedza

BIBLIOTEKA
UNIWERSYTECKA
GDAŃSK

P. 7.10/K

- wy cywilnej) objęła 352 str. Cena za egz. w oprawie z złoconymi 7.50
- „ IV. Orzecznictwo egzekucyjne, konkursowe, ugodo- 2.-
dowe i zaczepne za lata 1918—1930 cz. I.
- „ V. Orzecznictwo niesporne i hipoteczne dla b. 2.-
zaboru austr. za lata 1918—1930 cz. I.
- „ VI. Najnowsze polskie orzecznictwo wekslowe 1.20
za lata 1929/30 cz. II.
- „ VII. Polskie orzecznictwo handlowe dla b. za- 1.50
boru austr. za lata 1918—1930
- „ VIII. Polskie orzecznictwo do procedury cywilnej 3.-
austr. za lata 1918—1930 (około 800 orzeczeń)
- „ IX. Najnowsze orzecznictwo do ustawy o ochro- 1.-
nie lokatorów za lata 1929—1930 cz. II.
- „ X. Orzecznictwo do polskiej proced. karnej cz. I 1.50
- „ XI. Polskie orzecznictwo do austr. ustawy kar- w druku
nej za lata 1918—1930
- „ XII. Orzecznictwo do kodeksu pracy i 13 ust. dod. 1.-
- „ XIII. Orzecznictwo cywilne dla b. zaboru austr. cz. II. 3.-
- „ XIV. Orzecznictwo do polskiej procedury karnej cz. II. 1.50
- „ XV. Orzecznictwo egzekucyjne, konkursowe, ugodo- 4.-
we i zaczepne cz. II.
- „ XVI. Orzecznictwo hipoteczne i niesporne cz. II. 1.-
- „ XVII. Orzecznictwo wekslowe cz. III. za lata 1930—31 1.-

Polska procedura cywilna 2.-
Polska procedura cywilna wraz z utrzymanymi w mocy
przepisami proceduralnymi austriackimi 2.50
Postępowanie administracyjne (3 ustawy i ust. dodat.) 1.50